Eesti elanike kokkupuuted hasartmängudega 2014

TNS Emor

HNK HASARTMÄNGUSÕLTUVUSE NÕUSTAMISKESKUS

Sisukord

1 Elanikkonna jagunemine hasartmängudega kokkupuute alusel 4

2 Hasartmängusõltuvuse riskirühmad ja nende taust 37

3 Internetis hasartmängude mängimisega seotud kogemused ja eelistused 59

4 SMS- ja kiirlaenud 66

5 KOKKUVÕTE 73

6 Uuringu metoodika 76

Sissejuhatus

- Antud uuringu tellija on Hasartmängusõltuvuse Nõustamiskeskus.
- Uuringut rahastati EV Rahandusministeeriumi, Eesti Hasartmängude Korraldajate Liidu ja AS Eesti Loto ühisprojektina.

- Uuringu eesmärk on anda ülevaade Eesti elanikkonna mängukäitumisest, selle hetkeseisust ja muutustest viimaste aastate jooksul. Peamised uuringuvaldkonnad olid:
  - elanikkonna jagunemine hasartmängudega kokkupuute alusel;
  - hasartmängusõltuvuse riskirühmad ja nende taust;
  - Internetis hasartmängude mängimise kogemus ja eelistused;
  - kokkupuude SMS-laenude või kiirlaenudega.

- Uuringu sihtrühmaks olid 15–74-aastased Eesti alalised elanikud ning üldkogumi suuruseks on 991 349 inimest (Eesti Statistikaameti andmetel seisuga 01.01.2014).

- Perioodil mai-september 2014 küsitleti kokku 3496 Eesti 15–74-aastast elanikku.

- Tegemist oli kordusuuringuga – eelnevalt on uuring läbi viidud 2004., 2006. ja 2010. ja 2012. aastal. Võimalusel on tulemusi võrreldud eelmiste uuringutega.

- Uuringu tulemuste omandiõigus kuulub uuringu tellijale.

1

Elanikkonna jagunemine hasartmängudega kokkupuute alusel

Uuringus on hasartmängud liigitatud internetis pakutavad mängud ja väljaspool internetti pakutavad mängud

Hasartmängud internetis: loteriid, kasiinomängud, pokker, kihlveod, spordiennustus, mänginud aktsia- ja valuutaturgudel, osalenud osavusmängudes, sh viktoriinides ja arvamismängudes, mänginud muid mänge internetis.

Hasartmängud väljaspool internetti: loteriid, kiirloteriid, osalenud mõne kauba või teenuse ostmisega seotud loosimisel, proovinud mängu pääseda ja võita raha või esemeid raadios või televisioonis, mänginud mänguautomaatidel väljaspool kasiinot (näiteks laevadel); mänginud kasiinos mänguautomaatidel; mänginud kaardimänge; mänginud kasiinos mängulaudadel; mänginud kasiinos turniiridel; mänginud muid mänge.

Erinevate hasartmängude raha peale mängimine

% kõikidest 15–74 a elanikest, n=3496

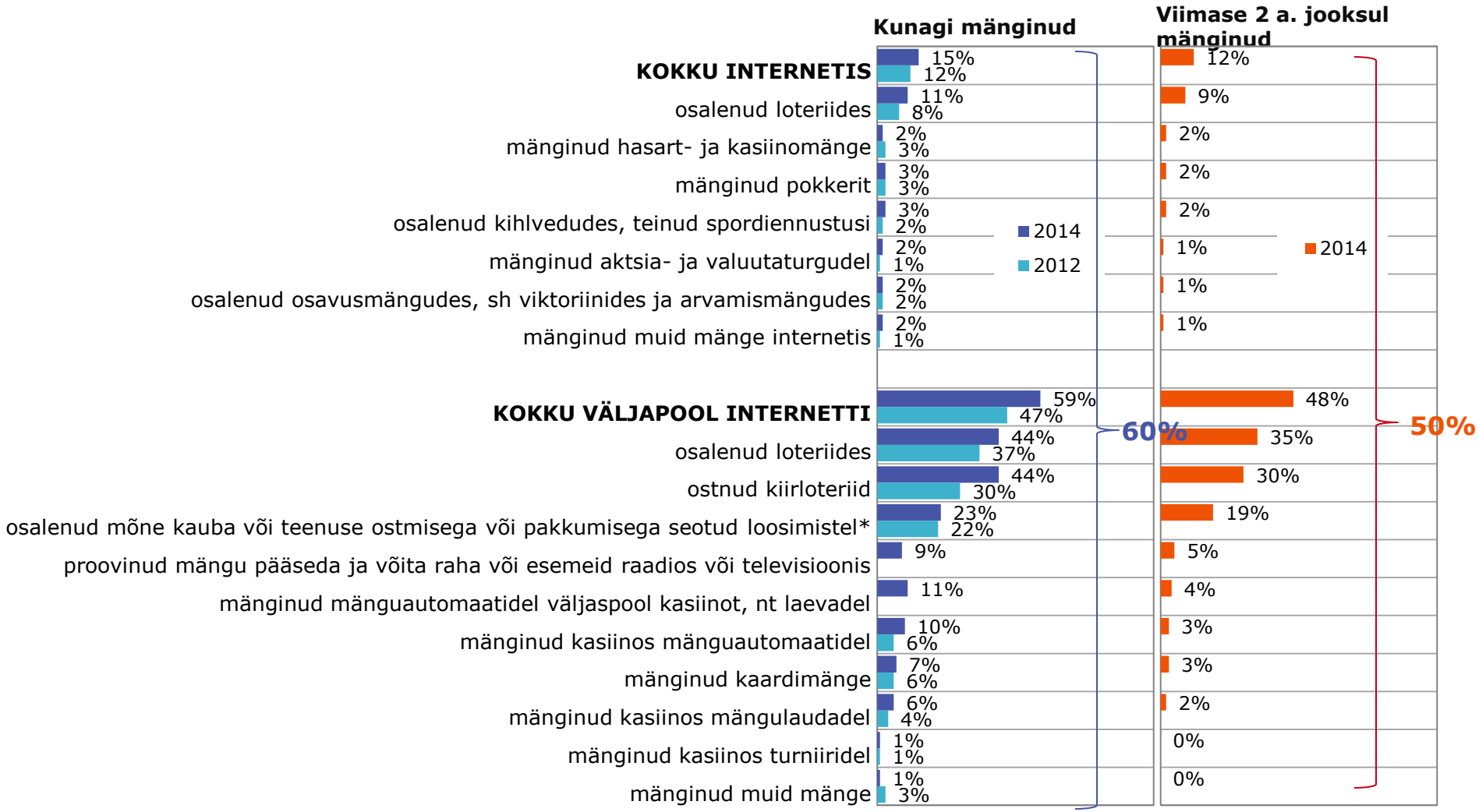

*osalenud mõne kauba või teenuse ostmisega või pakkumisega seotud loosimistel, kus auhinnaks kas raha, punktid või esemed

Erinevate hasartmängude raha peale mängimine, mängude grupid

% kõikidest 15–74 a elanikest, n=3496

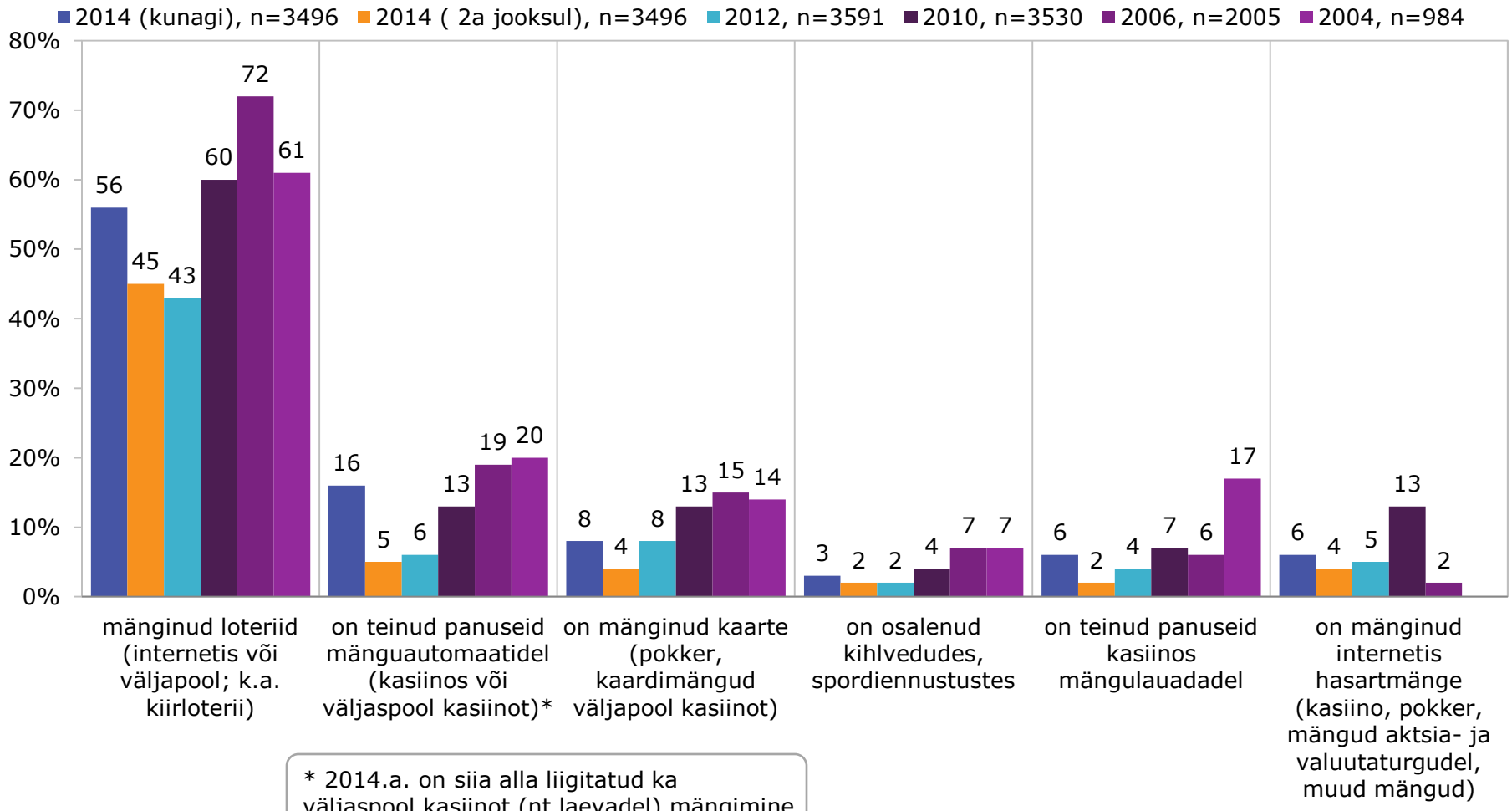

* 2014.a. on siia alla liigitatud ka väljaspool kasiinot (nt laevadel) mängimine.

Raha peale hasartmänge mänginute profiil: mänginud kunagi (1)

% kõikidest 15–74 a elanikest

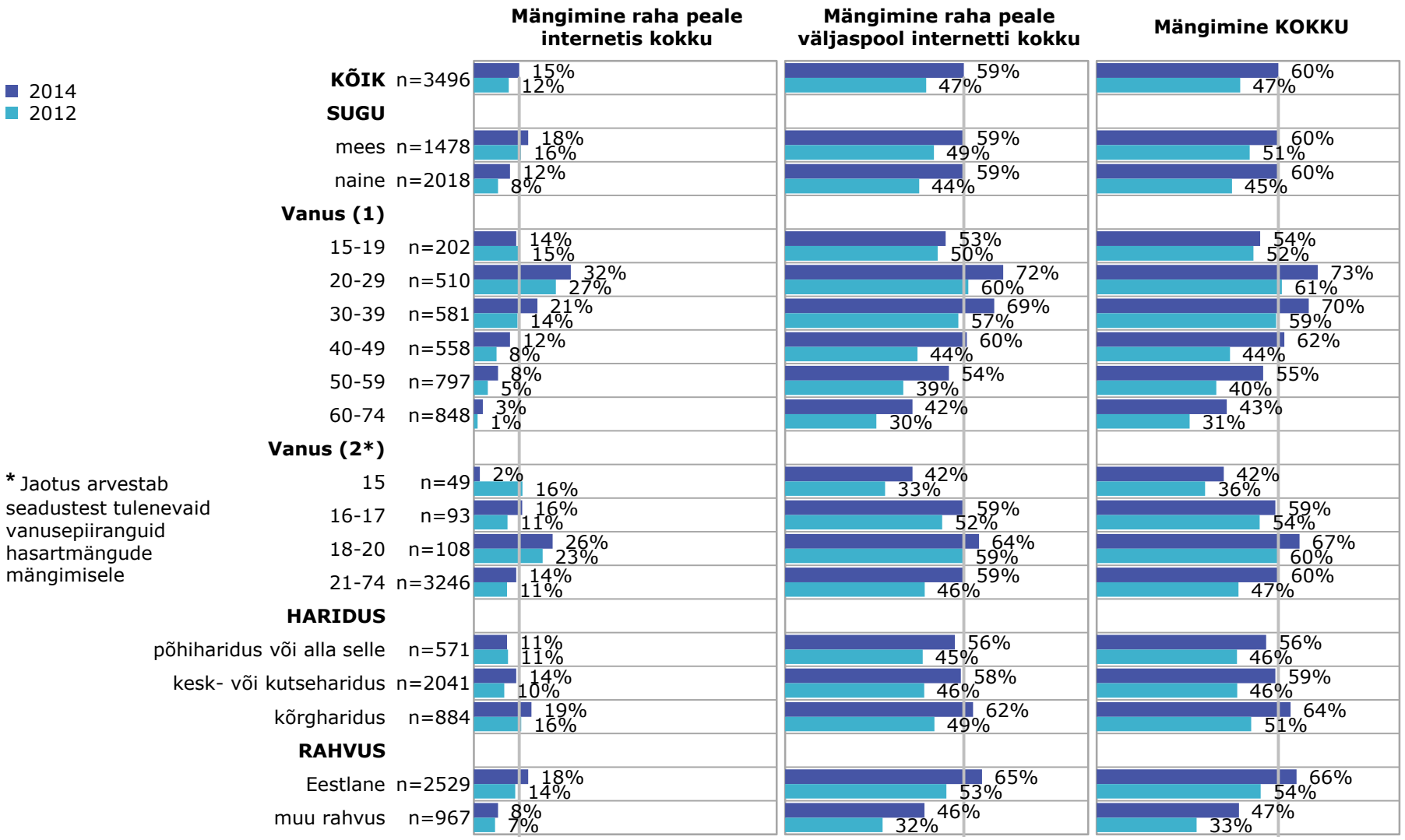

* Jaotus arvestab seadustest tulenevaid vanusepiiranguid hasartmängude mängimisele

Raha peale hasartmänge mänginute profiil: mänginud kunagi (2)

% kõikidest 15–74 a elanikest

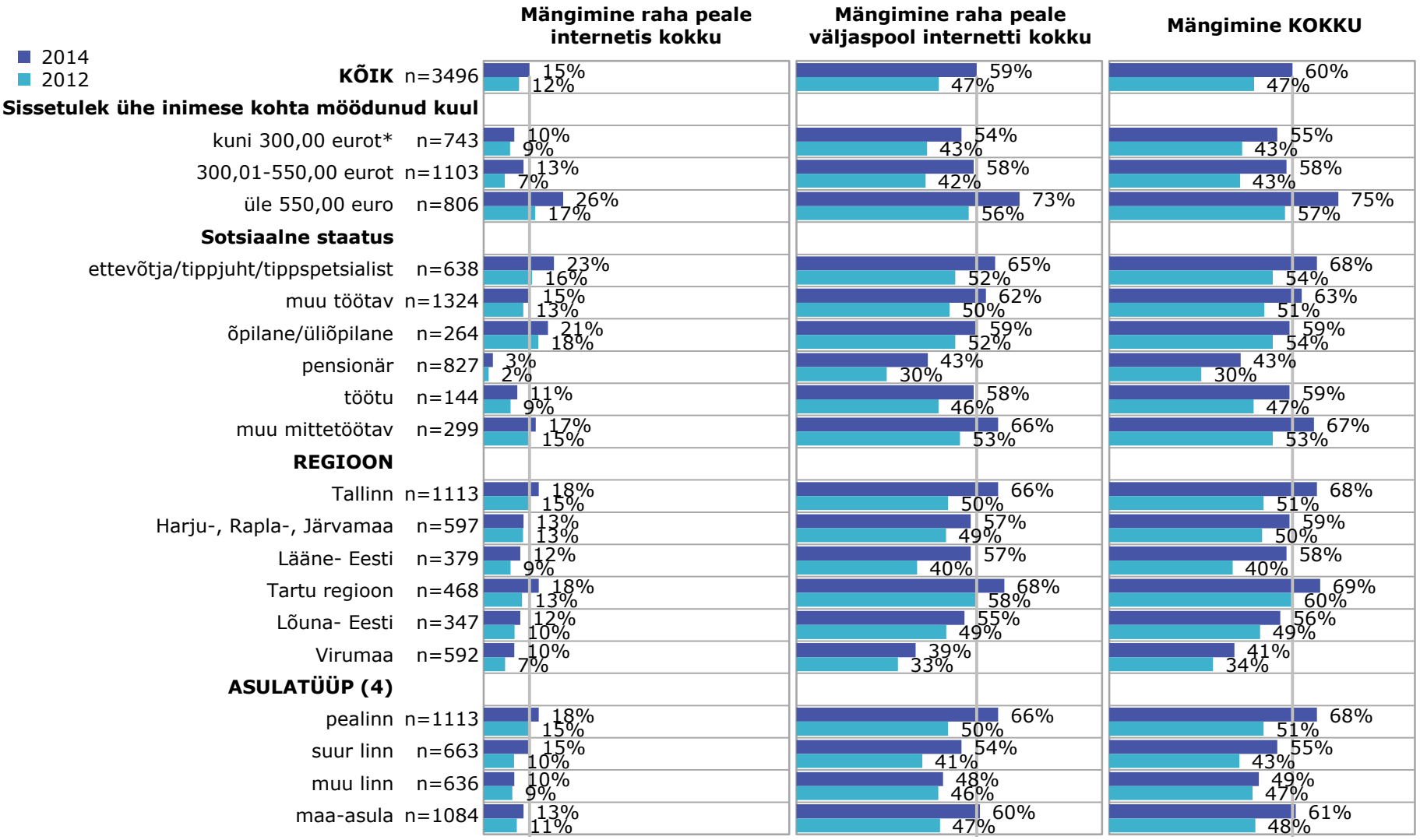

TNS Emor

Eesti elanike kokkupuuted hasartmängudega 2014

* Siin ja edaspidi on 2014. aasta sissetulekute liigitus erinev 2012.aasta omast, mil see oli järgnev: kuni 250 eurot, 250,01-400 eurot, üle 400 euro.

Raha peale hasartmänge mänginute profiil: mänginud viimase 2 a. jooksul (1), % kõikidest 15–74 a elanikest

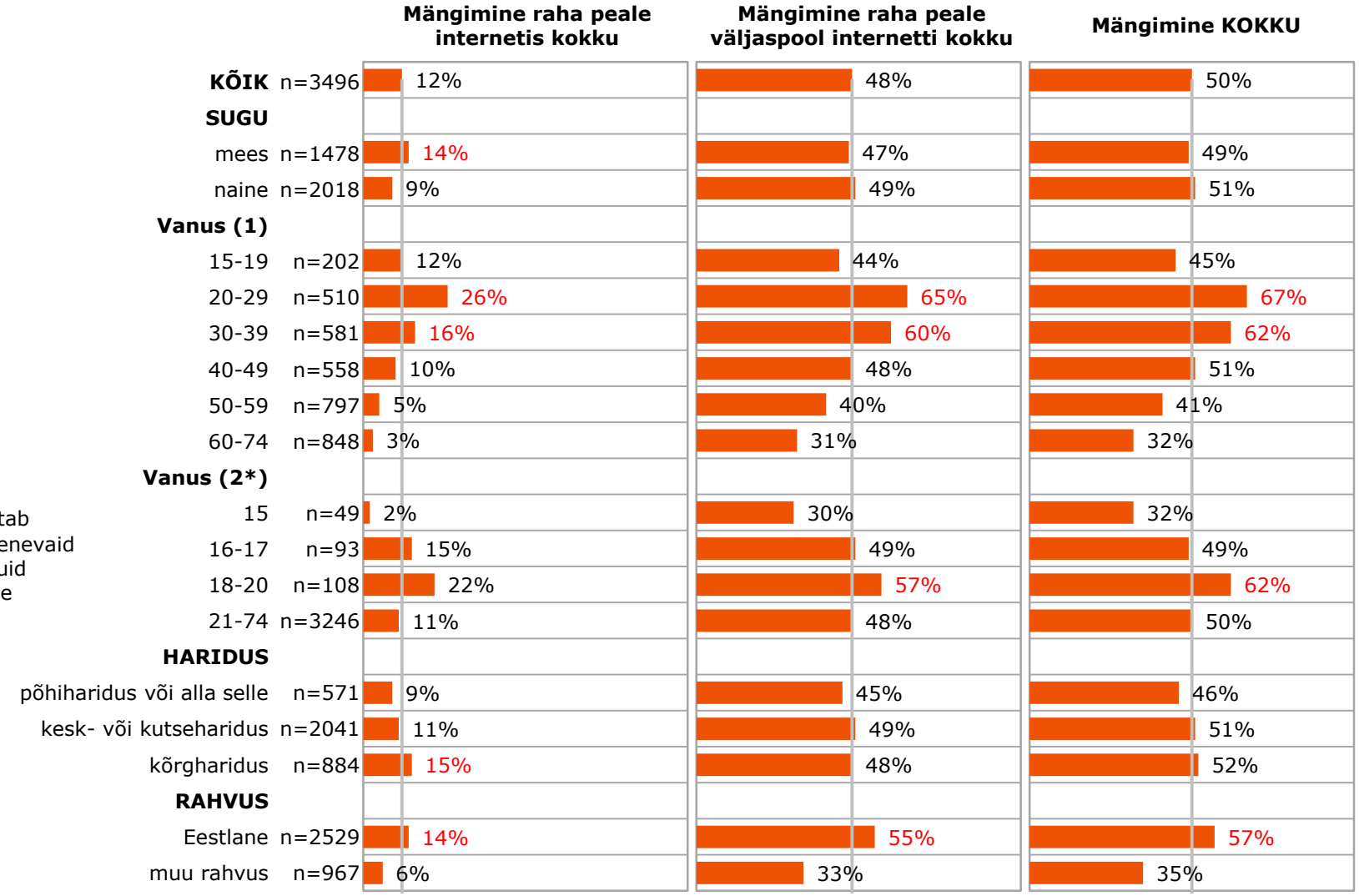

* Jaotus arvestab seadustest tulenevaid vanusepiiranguid hasartmängude mängimisele

Raha peale hasartmänge mänginute profiil: mänginud viimase 2 a. jooksul (2), % kõikidest 15–74 a elanikest

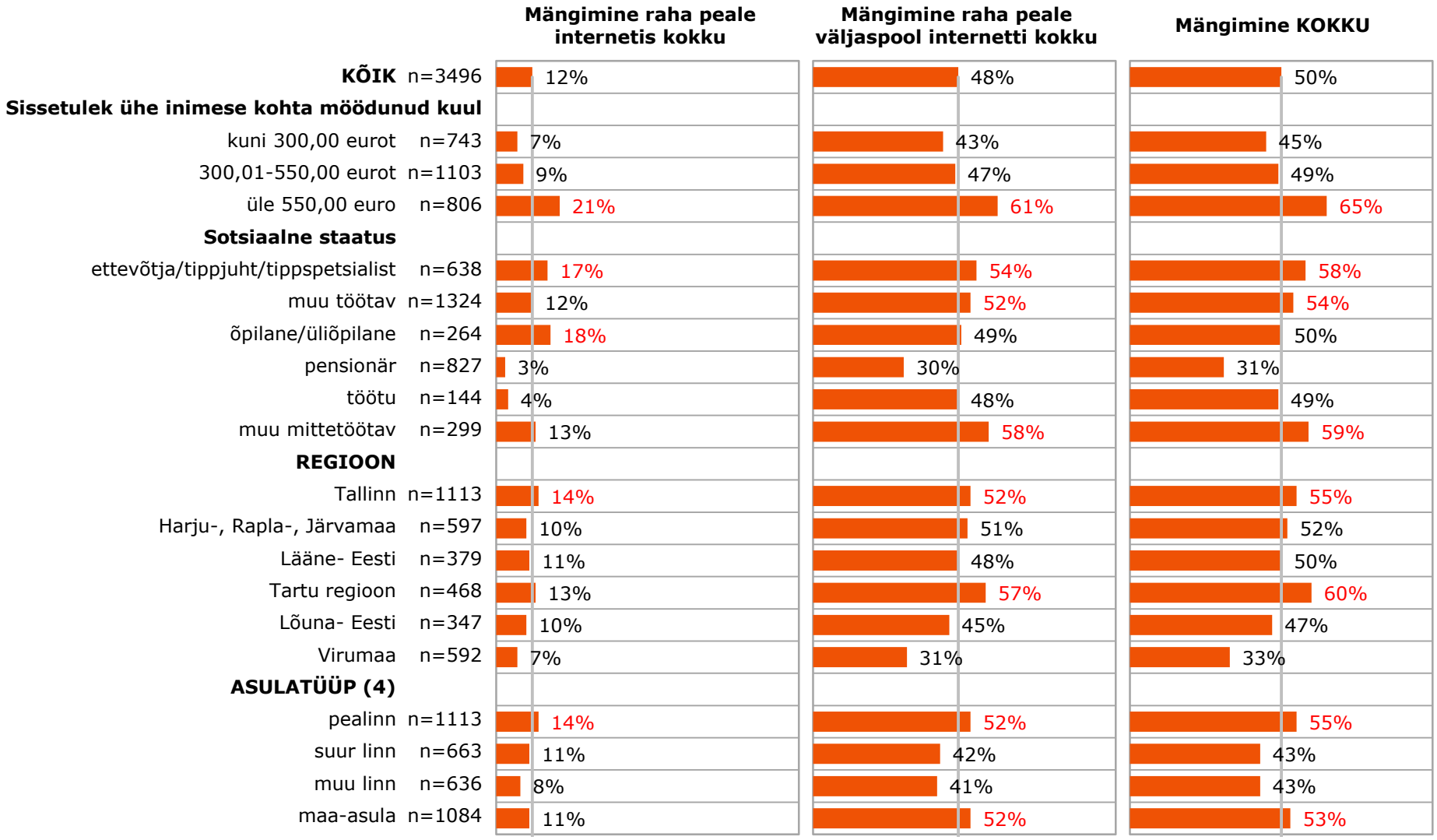

TNS Emor

Eesti elanike kokkupuuted hasartmängudega 2014

X% = statistiliselt oluliselt keskmisest enam

Internetis raha peale mänginute profiil: mänginud kunagi (1)

% kõikidest 15–74 a elanikest

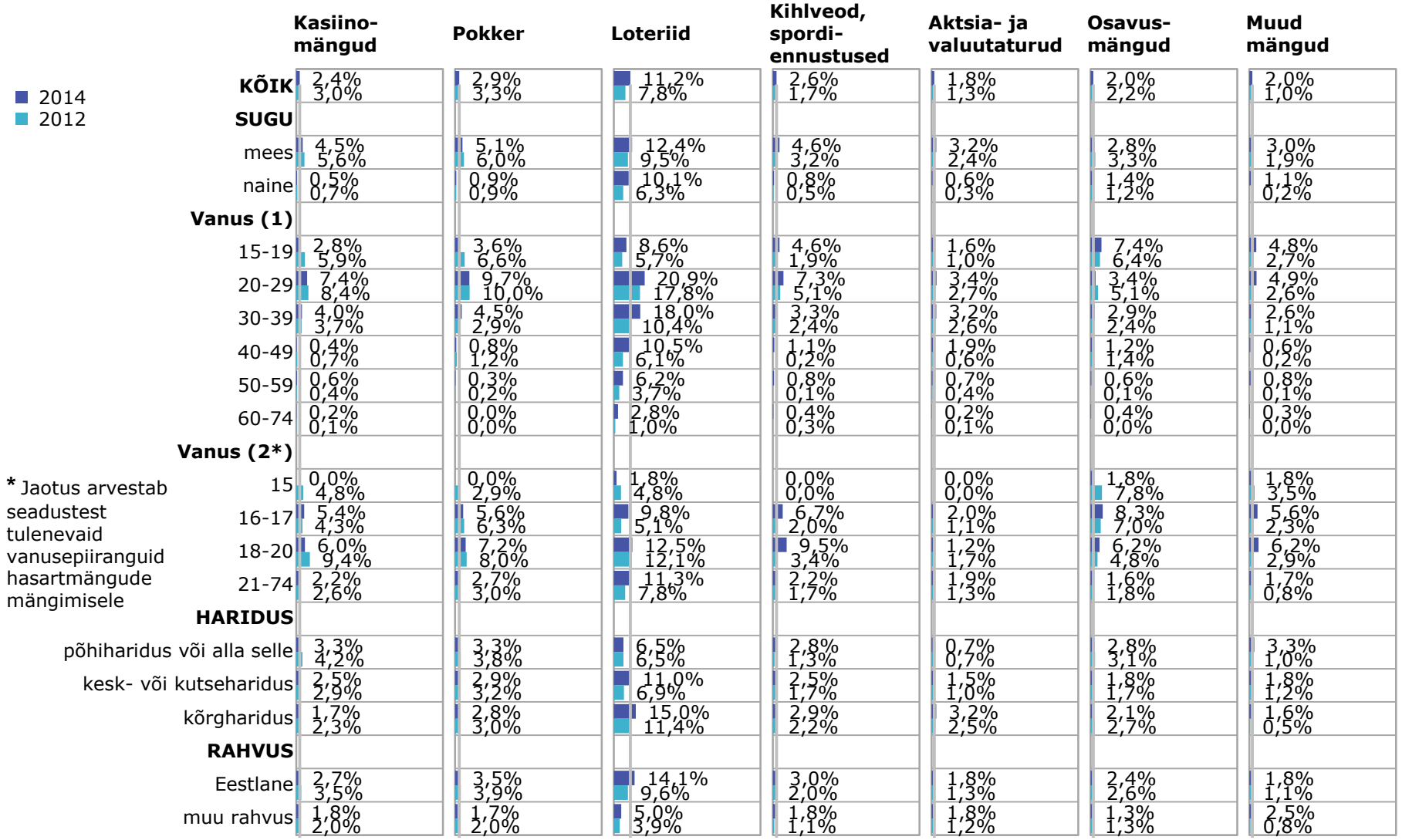

	Kasiino-mängud	Pokker	Loteriid	Kihlveod, spordi-ennustused	Aktsia- ja valuutaturud	Osavus-mängud	Muud mängud
KÕIK	2,4% 3,0%	2,9% 3,3%	11,2% 7,8%	2,6% 1,7%	1,8% 1,3%	2,0% 2,2%	2,0% 1,0%
SUGU							
mees	4,5% 5,6%	5,1% 6,0%	12,4% 9,5%	4,6% 3,2%	3,2% 2,4%	2,8% 3,3%	3,0% 1,9%
naine	0,5% 0,7%	0,9% 0,9%	10,1% 6,3%	0,8% 0,5%	0,6% 0,3%	1,4% 1,2%	1,1% 0,2%
Vanus (1)							
15-19	2,8% 5,9%	3,6% 6,6%	8,6% 5,7%	4,6% 1,9%	1,6% 1,0%	7,4% 6,4%	4,8% 2,7%
20-29	7,4% 8,4%	9,7% 10,0%	20,9% 17,8%	7,3% 5,1%	3,4% 2,7%	3,4% 5,1%	4,9% 2,6%
30-39	4,0% 3,7%	4,5% 2,9%	18,0% 10,4%	3,3% 2,4%	3,2% 2,6%	2,9% 2,4%	2,6% 1,1%
40-49	0,4% 0,7%	0,8% 1,2%	10,5% 6,1%	1,1% 0,2%	1,9% 0,6%	1,2% 1,4%	0,6% 0,2%
50-59	0,6% 0,4%	0,3% 0,2%	6,2% 3,7%	0,8% 0,1%	0,7% 0,4%	0,6% 0,1%	0,8% 0,1%
60-74	0,2% 0,1%	0,0% 0,0%	2,8% 1,0%	0,4% 0,3%	0,2% 0,1%	0,4% 0,0%	0,3% 0,0%
Vanus (2*)							
15	0,0% 4,8%	0,0% 2,9%	1,8% 4,8%	0,0% 0,0%	0,0% 0,0%	1,8% 7,8%	1,8% 3,5%
16-17	5,4% 4,3%	5,6% 6,3%	9,8% 5,1%	6,7% 2,0%	2,0% 1,1%	8,3% 7,0%	5,6% 2,3%
18-20	6,0% 9,4%	7,2% 8,0%	12,5% 12,1%	9,5% 3,4%	1,2% 1,7%	6,2% 4,8%	6,2% 2,9%
21-74	2,2% 2,6%	2,7% 3,0%	11,3% 7,8%	2,2% 1,7%	1,9% 1,3%	1,6% 1,8%	1,7% 0,8%
HARIDUS							
põhiharidus või alla selle	3,3% 4,2%	3,3% 3,8%	6,5% 6,5%	2,8% 1,3%	0,7% 0,7%	2,8% 3,1%	3,3% 1,0%
kesk- või kutseharidus	2,5% 2,9%	2,9% 3,2%	11,0% 6,9%	2,5% 1,7%	1,5% 1,0%	1,8% 1,7%	1,8% 1,2%
kõrgharidus	1,7% 2,3%	2,8% 3,0%	15,0% 11,4%	2,9% 2,2%	3,2% 2,5%	2,1% 2,7%	1,6% 0,5%
RAHVUS							
Eestlane	2,7% 3,5%	3,5% 3,9%	14,1% 9,6%	3,0% 2,0%	1,8% 1,3%	2,4% 2,6%	1,8% 1,1%
muu rahvus	1,8% 2,0%	1,7% 2,0%	5,0% 3,9%	1,8% 1,1%	1,8% 1,2%	1,3% 1,3%	2,5% 0,8%

Internetis raha peale mänginute profiil: mänginud kunagi (2)

% kõikidest 15–74 a elanikest

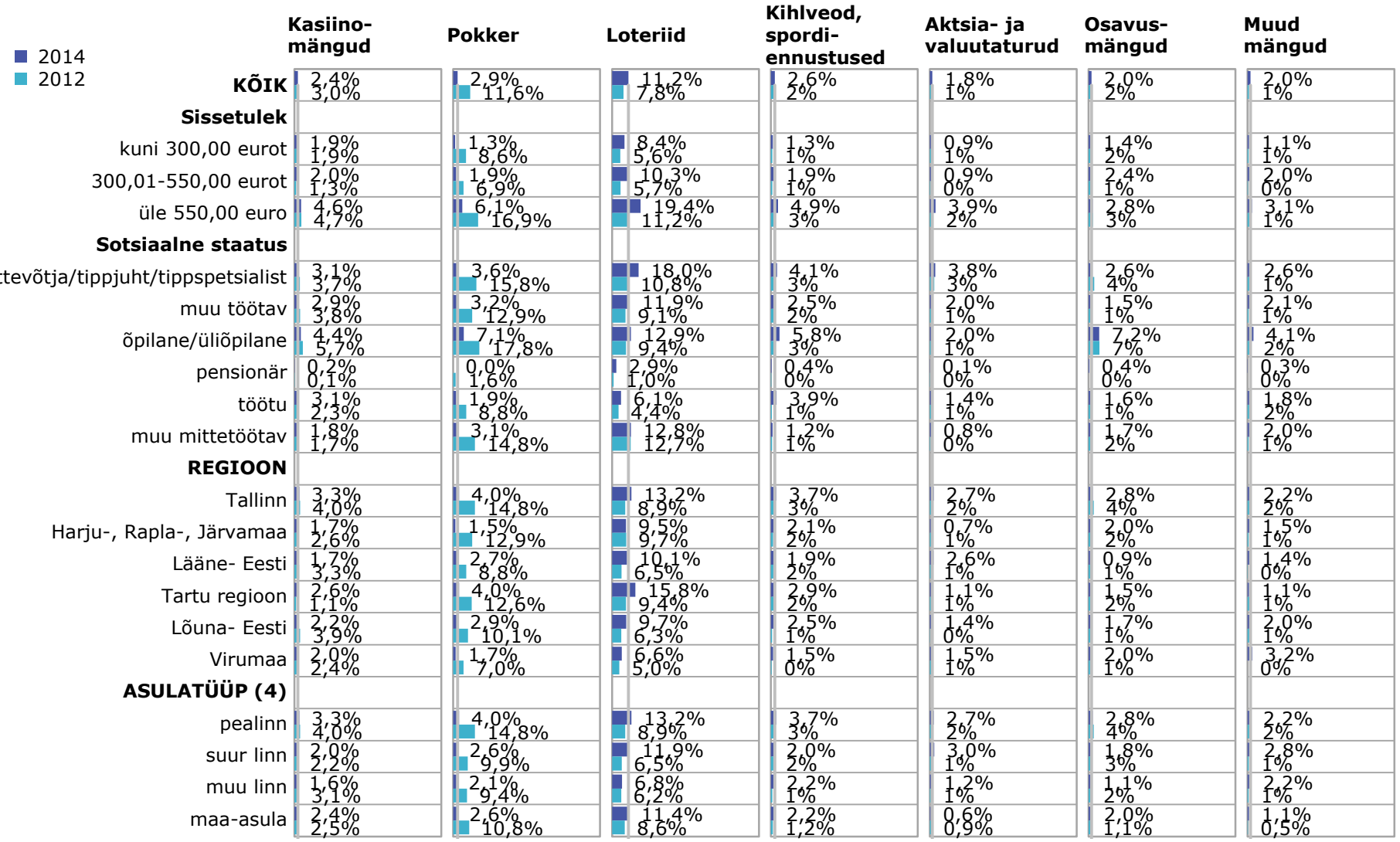

Internetis raha peale mänginute profiil: mänginud viimase 2 a. jooksul (1), % kõikidest 15–74 a elanikest

	Kasiino-mängud	Pokker	Loteriid	Kihlveod, spordi-ennustused	Aktsia- ja valuutaturud	Osavus-mängud	Muud mängud
KÕIK	1,8%	2,1%	9,1%	1,9%	1,1%	0,9%	1,2%
SUGU							
mees	3,2%	3,7%	10,1%	3,3%	1,9%	1,2%	2,1%
naine	0,5%	0,5%	8,2%	0,5%	0,3%	0,6%	0,5%
Vanus (1)							
15-19	2,8%	3,6%	8,3%	4,6%	1,6%	4,1%	3,2%
20-29	5,3%	7,2%	17,7%	5,5%	2,7%	2,0%	2,7%
30-39	3,0%	2,1%	13,5%	2,0%	1,2%	0,9%	2,2%
40-49	0,4%	0,8%	8,7%	0,5%	1,3%	0,4%	0,6%
50-59	0,1%	0,2%	4,5%	0,5%	0,1%	0,0%	0,2%
60-74	0,2%	0,0%	2,7%	0,3%	0,1%	0,1%	0,0%
Vanus (2*)							
15	0,0%	0,0%	1,8%	0,0%	0,0%	1,8%	0,0%
16-17	5,4%	5,6%	9,8%	6,7%	2,0%	3,7%	3,7%
18-20	4,8%	6,6%	10,6%	8,6%	1,2%	4,2%	5,0%
21-74	1,6%	1,8%	9,2%	1,4%	1,1%	0,6%	1,0%
HARIDUS							
põhiharidus või alla selle	2,1%	3,1%	5,5%	2,5%	0,6%	1,0%	2,1%
kesk- või kutseharidus	2,1%	2,1%	8,9%	1,7%	0,8%	0,9%	1,1%
kõrgharidus	0,7%	1,2%	12,2%	1,8%	2,1%	0,8%	1,1%
RAHVUS							
Eestlane	2,0%	2,5%	11,5%	2,0%	1,1%	1,1%	1,2%
muu rahvus	1,3%	1,2%	3,9%	1,6%	1,1%	0,4%	1,4%

***** Jaotus arvestab seadustest tulenevaid vanusepiiranguid hasartmängude mängimisele

Internetis raha peale mänginute profiil: mänginud viimase 2 a. jooksul (2), % kõikidest 15–74 a elanikest

	Kasiino-mängud	Pokker	Loteriid	Kihlveod, spordi-ennustused	Aktsia- ja valuutaturud	Osavus-mängud	Muud mängud
KÕIK	1,8%	2,1%	9,1%	1,9%	1,1%	0,9%	1,2%
Sissetulek							
kuni 300,00 eurot	1,2%	1,2%	6,8%	0,9%	0,5%	0,5%	0,5%
300,01-550,00 eurot	1,4%	1,2%	7,9%	1,4%	0,5%	1,5%	1,4%
üle 550,00 euro	3,5%	4,3%	16,1%	3,3%	2,7%	1,0%	2,0%
Sotsiaalne staatus							
ettevõtja/tippjuht/tippspetsialist	1,8%	1,6%	14,0%	2,3%	2,4%	0,7%	2,0%
muu töötav	2,2%	2,5%	10,0%	1,8%	1,0%	0,7%	1,3%
õpilane/üliõpilane	4,4%	5,9%	12,3%	5,4%	1,8%	3,6%	2,8%
pensionär	0,2%	0,0%	2,5%	0,3%	0,0%	0,1%	0,0%
töötu	0,0%	1,1%	1,6%	1,9%	0,6%	0,0%	0,8%
muu mittetöötav	1,5%	2,2%	10,0%	1,2%	0,3%	1,2%	0,8%
REGIOON							
Tallinn	2,3%	2,4%	10,3%	2,4%	2,0%	1,0%	1,1%
Harju-, Rapla-, Järvamaa	1,3%	1,3%	8,4%	1,4%	0,2%	0,9%	1,4%
Lääne- Eesti	1,4%	2,1%	9,8%	1,9%	1,4%	0,6%	0,3%
Tartu regioon	1,7%	2,6%	11,4%	1,7%	0,2%	0,2%	0,9%
Lõuna- Eesti	1,7%	2,3%	8,4%	2,5%	1,4%	1,1%	1,7%
Virumaa	1,7%	1,5%	5,4%	1,1%	0,6%	1,2%	2,1%
ASULATÜÜP (4)							
pealinn	2,3%	2,4%	10,3%	2,4%	2,0%	1,0%	1,1%
suur linn	1,5%	1,6%	8,7%	1,4%	1,1%	0,6%	1,8%
muu linn	1,3%	1,5%	6,0%	1,9%	0,9%	0,9%	1,8%
maa-asula	1,7%	2,3%	10,0%	1,6%	0,2%	0,9%	0,8%

Väljaspool internetti raha peale mänginute profiil: mänginud kunagi (1), % kõikidest 15–74 a elanikest

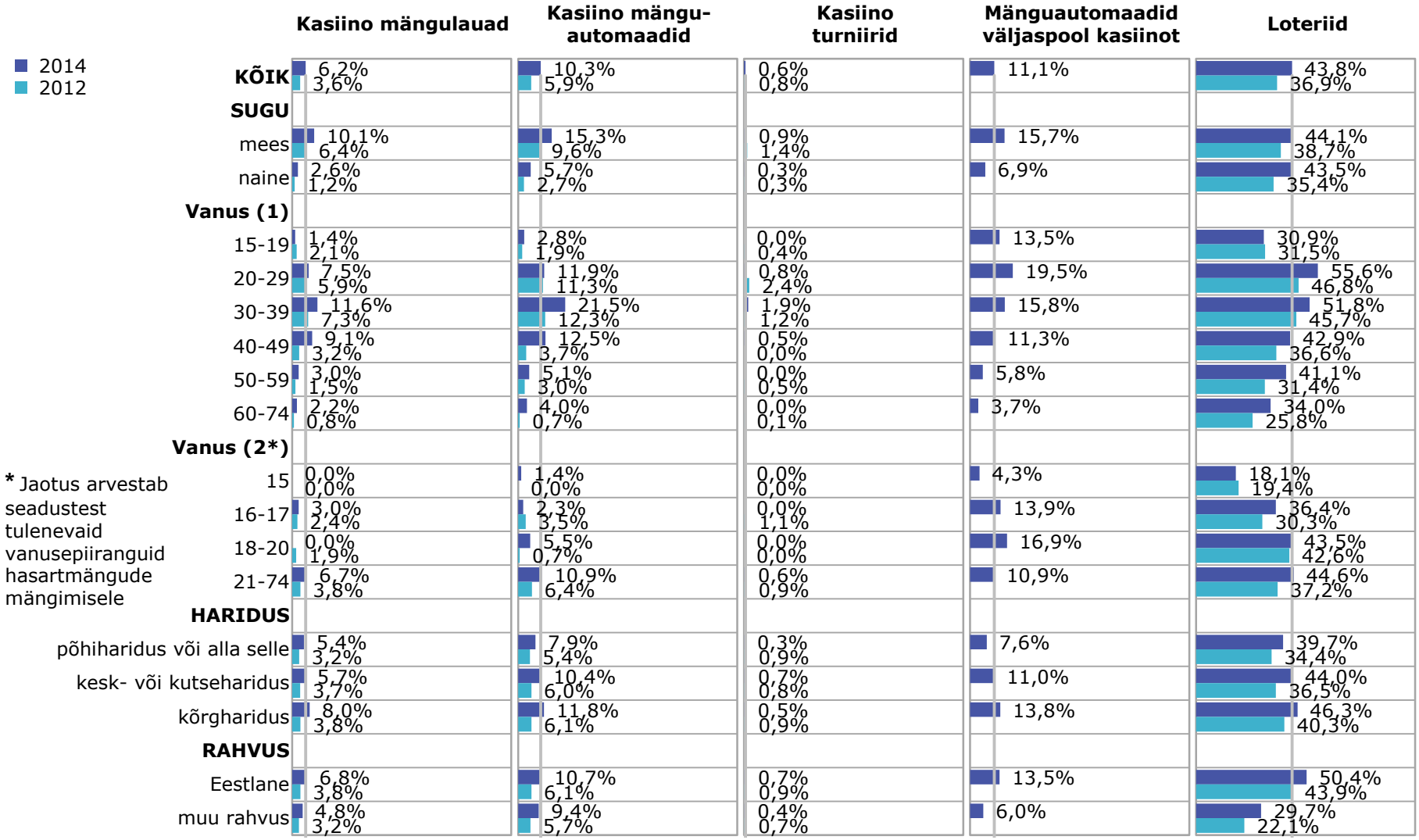

* Jaotus arvestab seadustest tulenevaid vanusepiiranguid hasartmängude mängimisele

Väljaspool internetti raha peale mänginute profiil: mänginud kunagi (2), % kõikidest 15–74 a elanikest

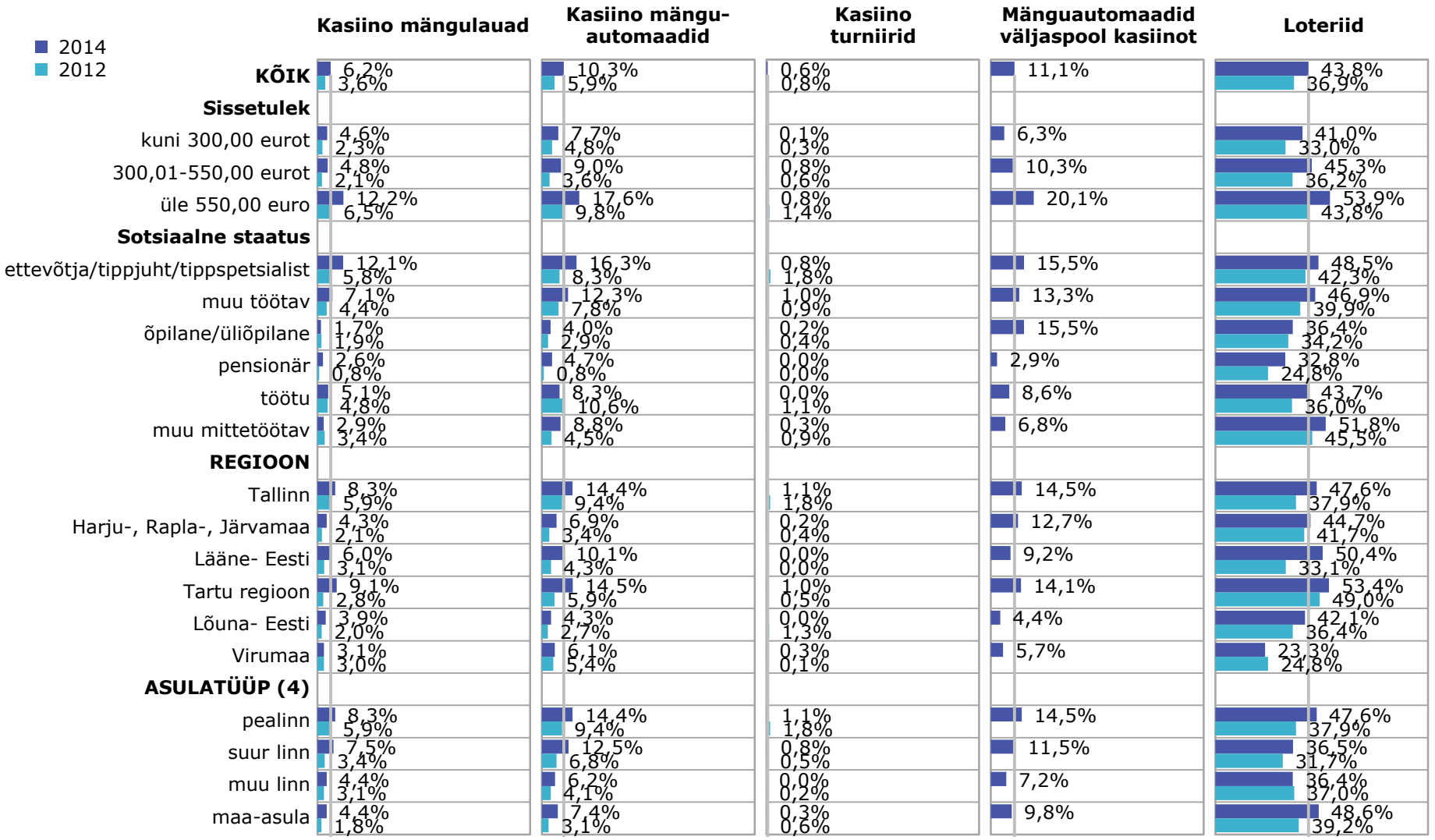

Väljaspool internetti raha peale mänginute profiil: mänginud kunagi (3), % kõikidest 15–74 a elanikest

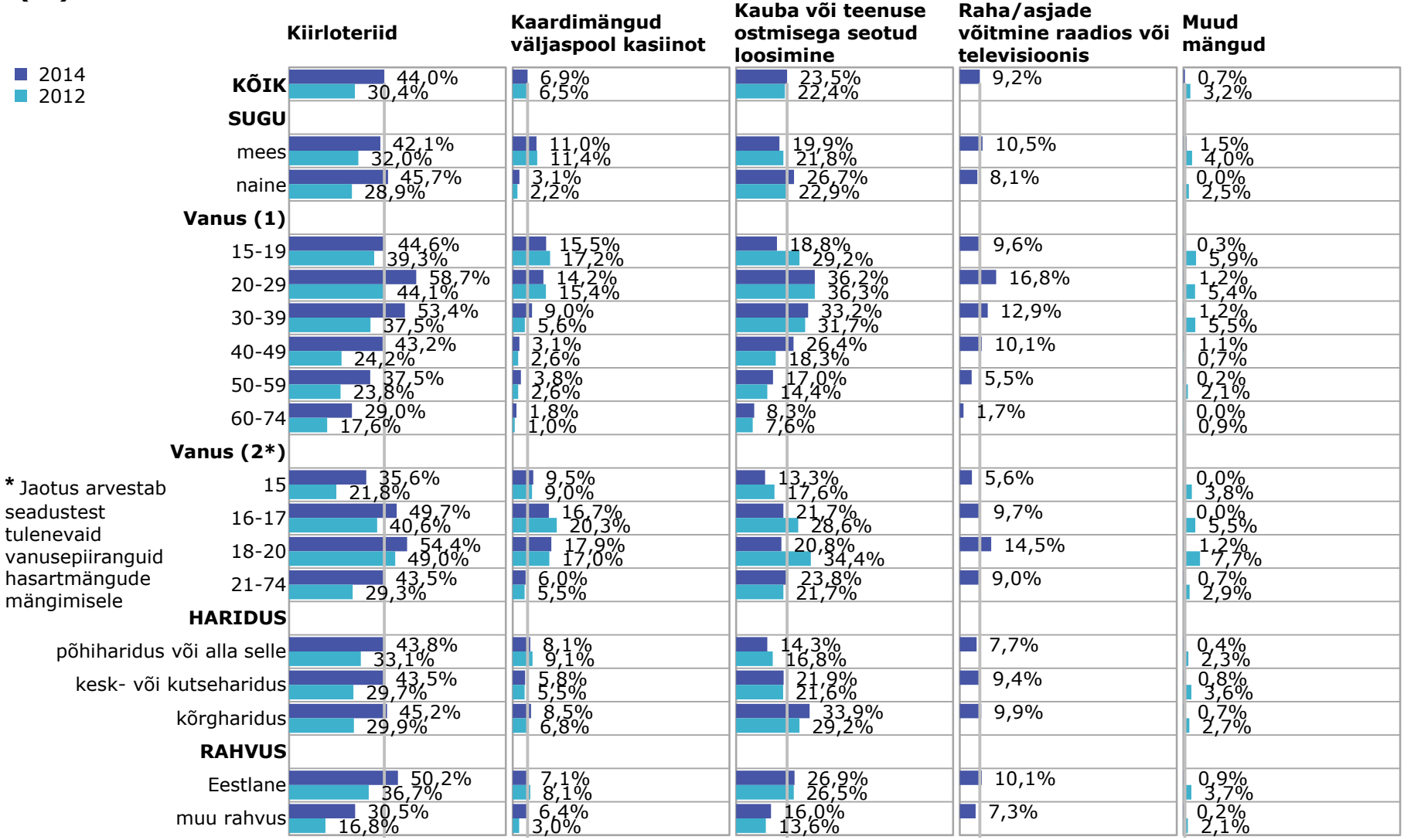

* Jaotus arvestab seadustest tulenevaid vanusepiiranguid hasartmängude mängimisele

Väljaspool internetti raha peale mänginute profiil: mänginud kunagi (4), % kõikidest 15–74 a elanikest

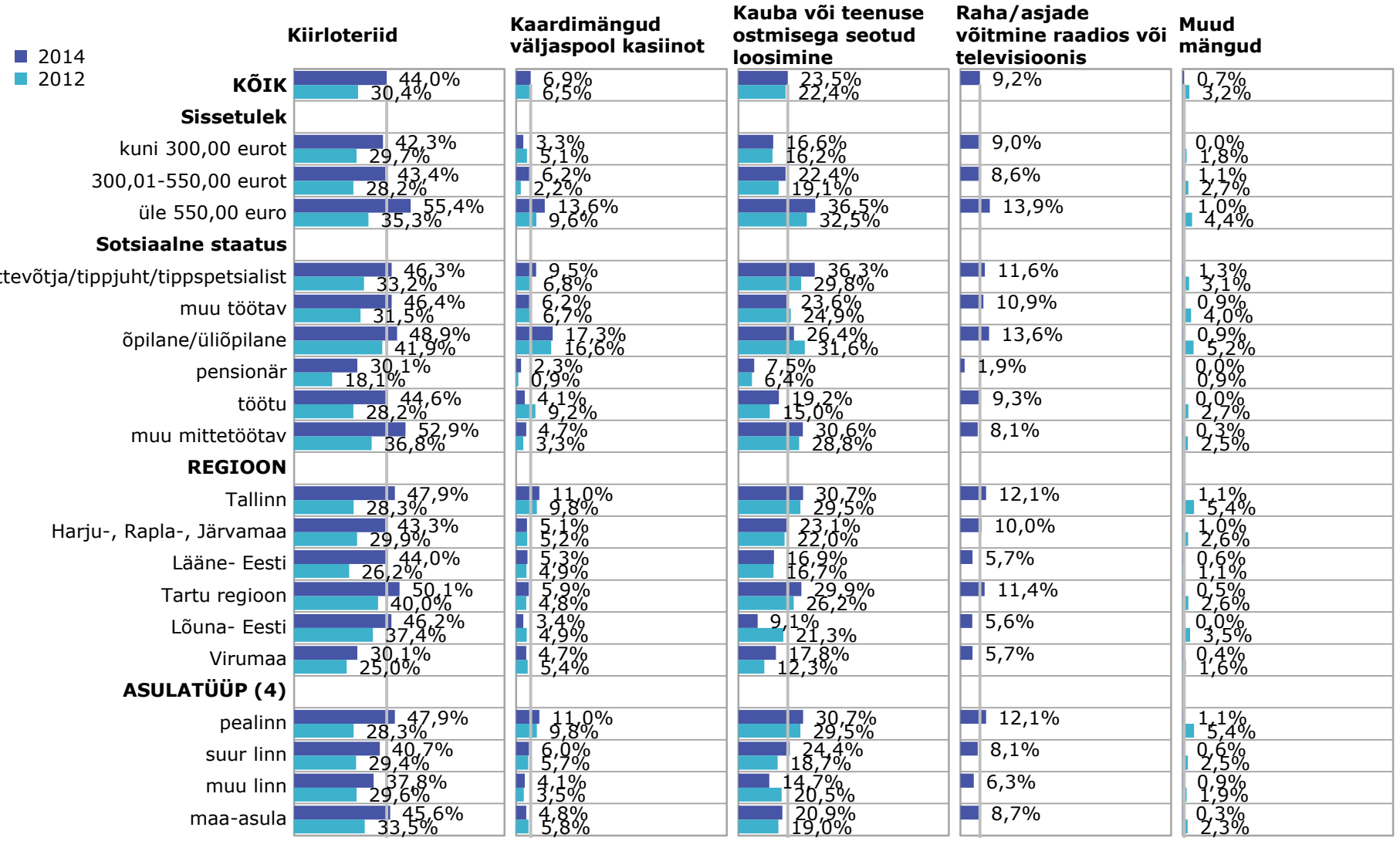

Väljaspool internetti raha peale mänginute profiil: mänginud viimase 2 a. jooksul (1), % kõikidest 15–74 a elanikest

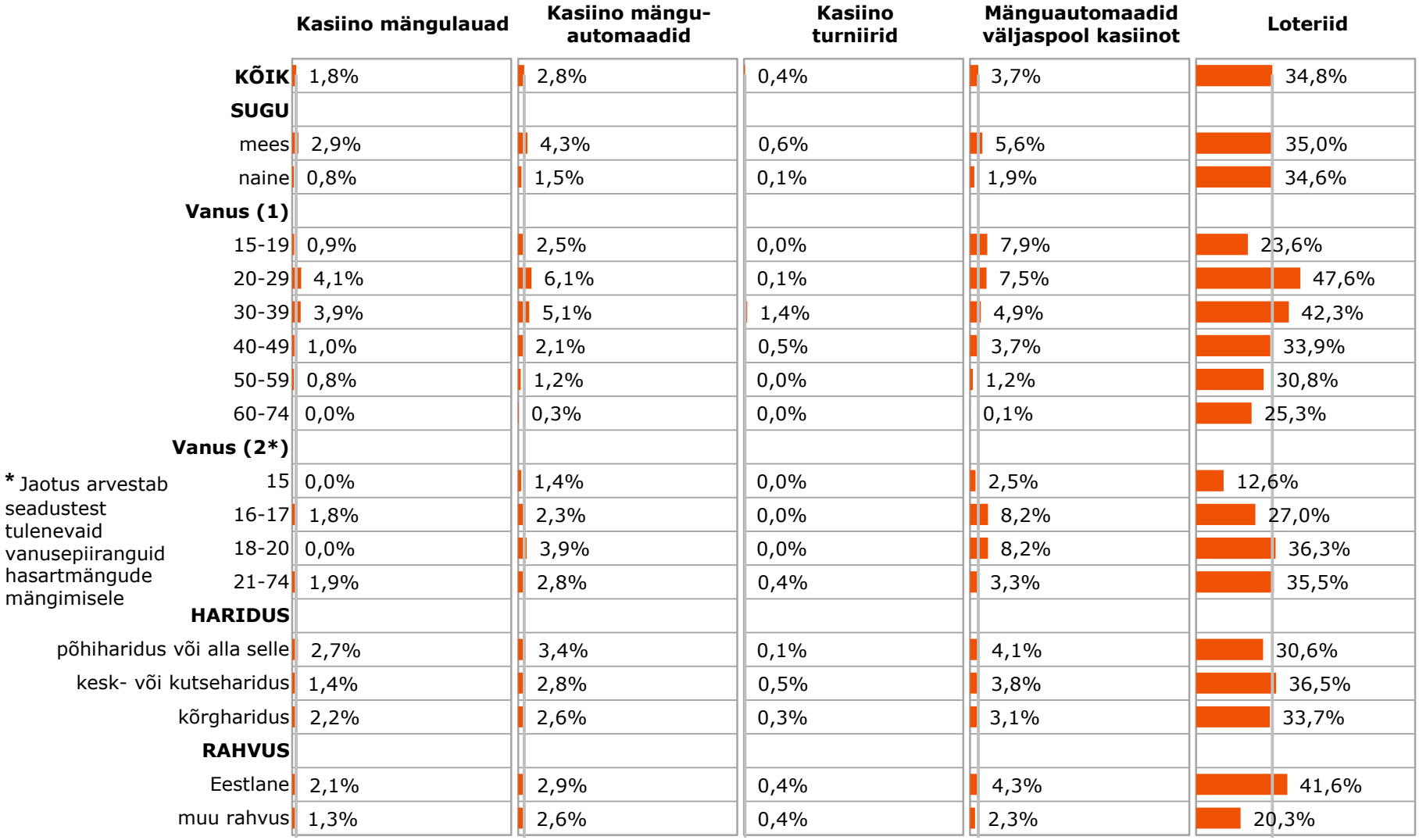

* Jaotus arvestab seadustest tulenevaid vanusepiiranguid hasartmängude mängimisele

Väljaspool internetti raha peale mänginute profiil: mänginud viimase 2 a. jooksul (2), % kõikidest 15–74 a elanikest

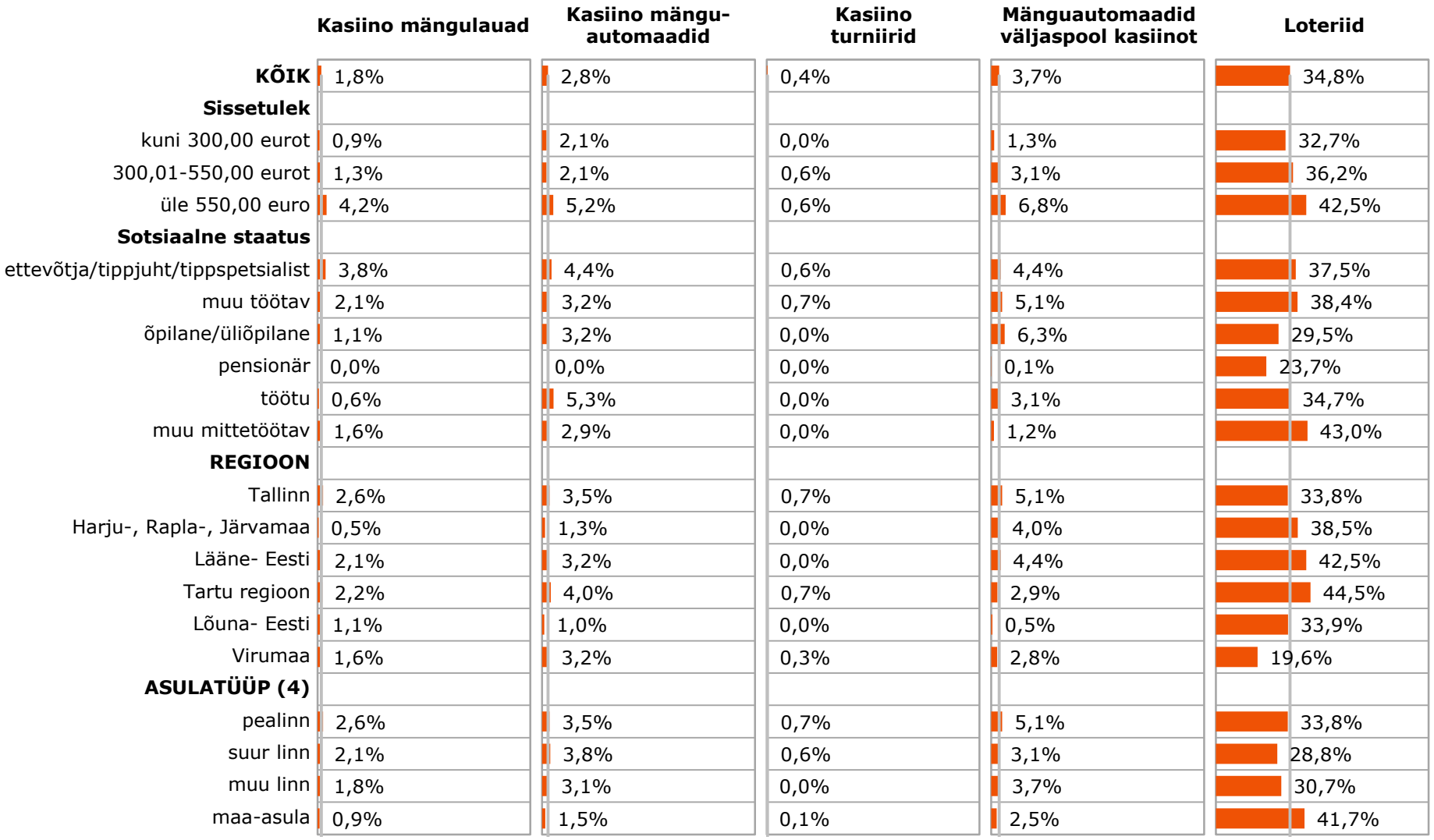

Väljaspool internetti raha peale mänginute profiil: mänginud viimase 2 a. jooksul (3), % kõikidest 15–74 a elanikest

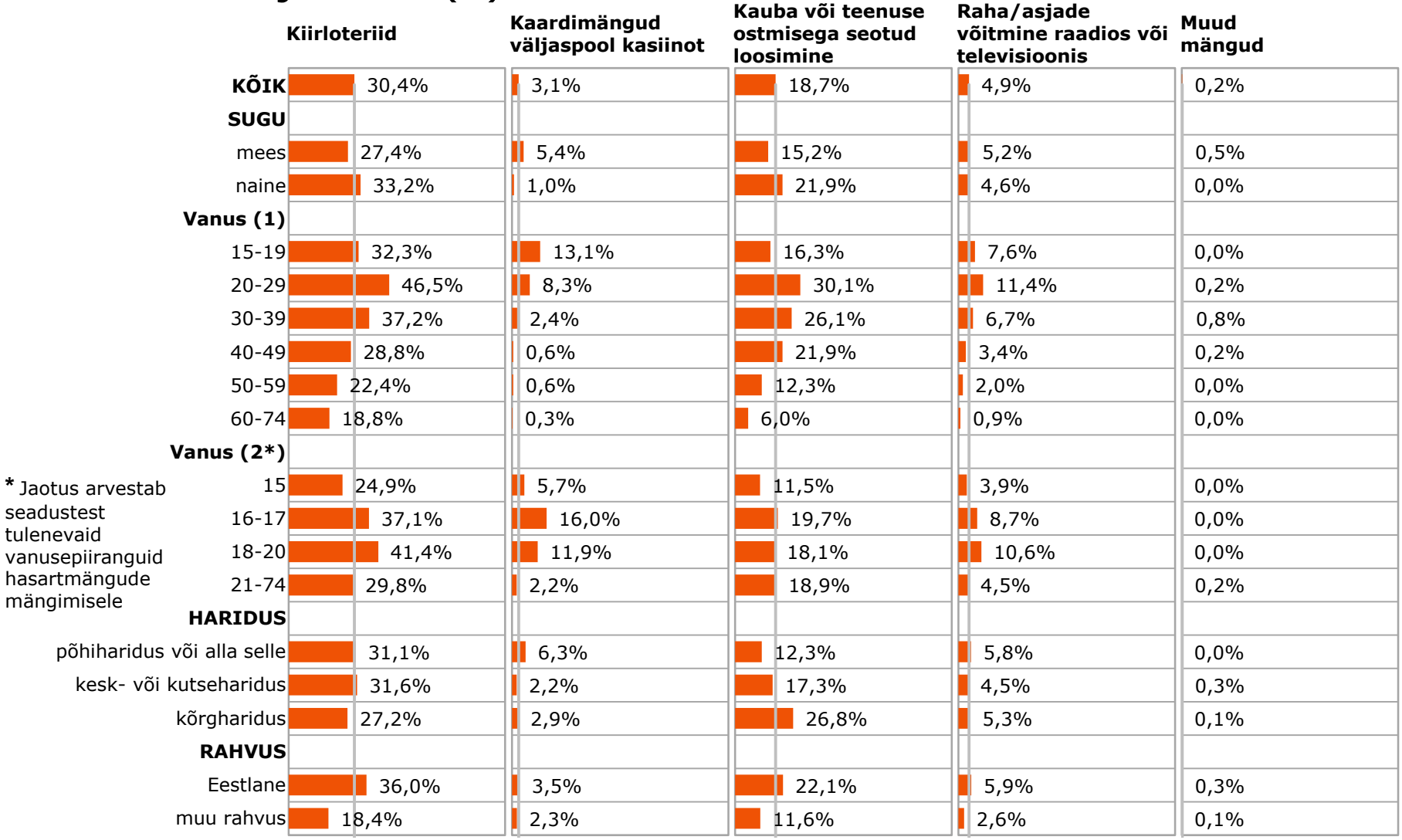

* Jaotus arvestab seadustest tulenevaid vanusepiiranguid hasartmängude mängimisele

Väljaspool internetti raha peale mänginute profiil: mänginud viimase 2 a. jooksul (4), % kõikidest 15–74 a elanikest

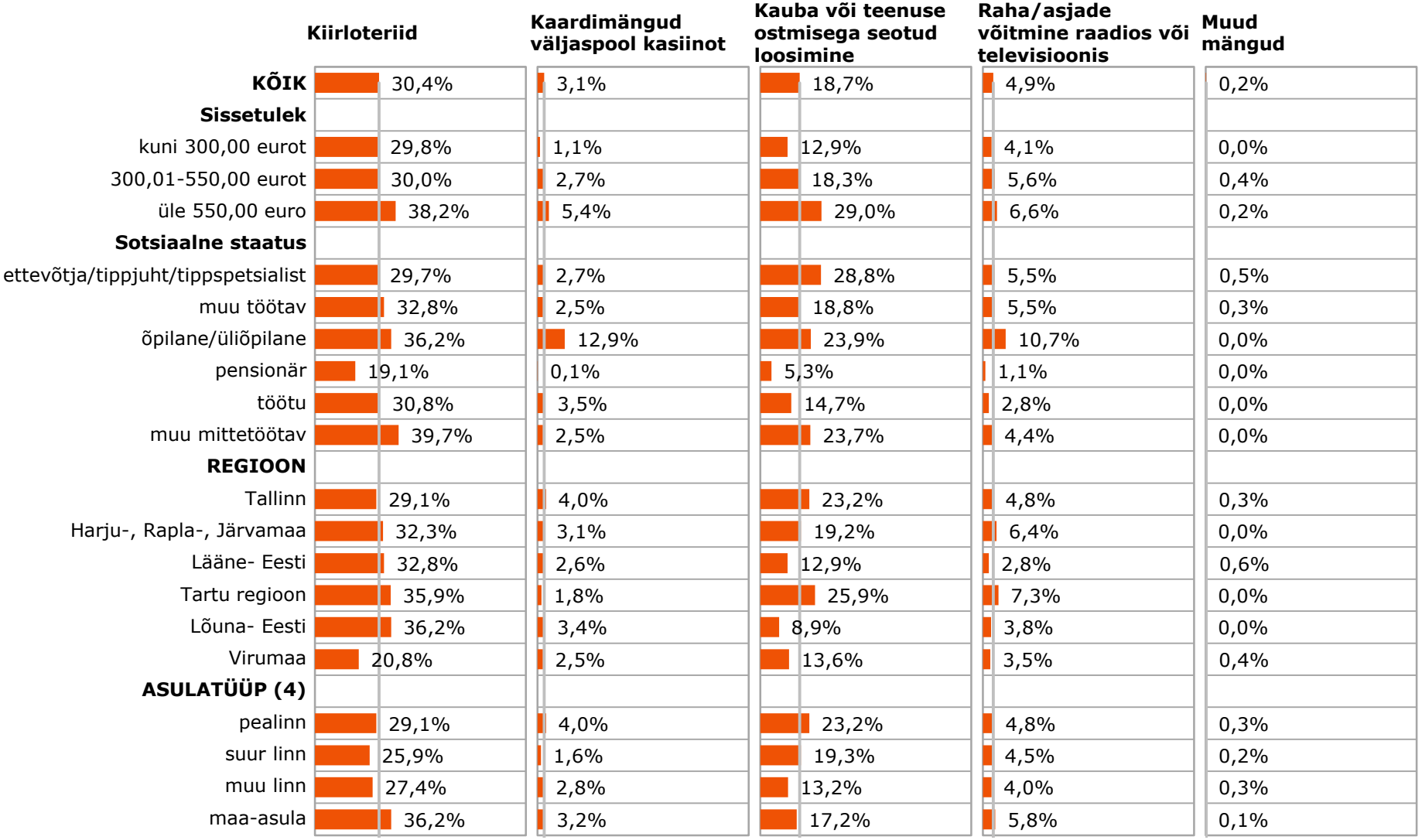

Raha peale mängimine 15-20-aastaste seas (1)

Mänginud kunagi

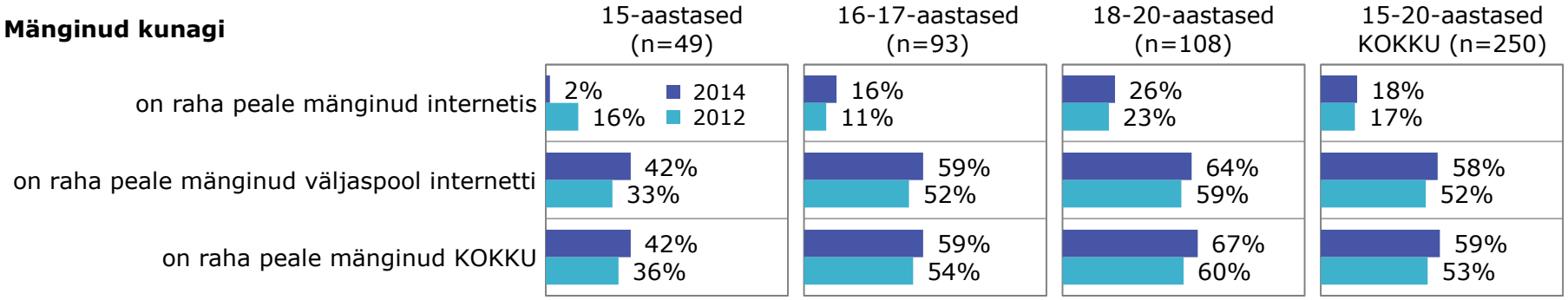

Mänginud viimase 2 aasta jooksul

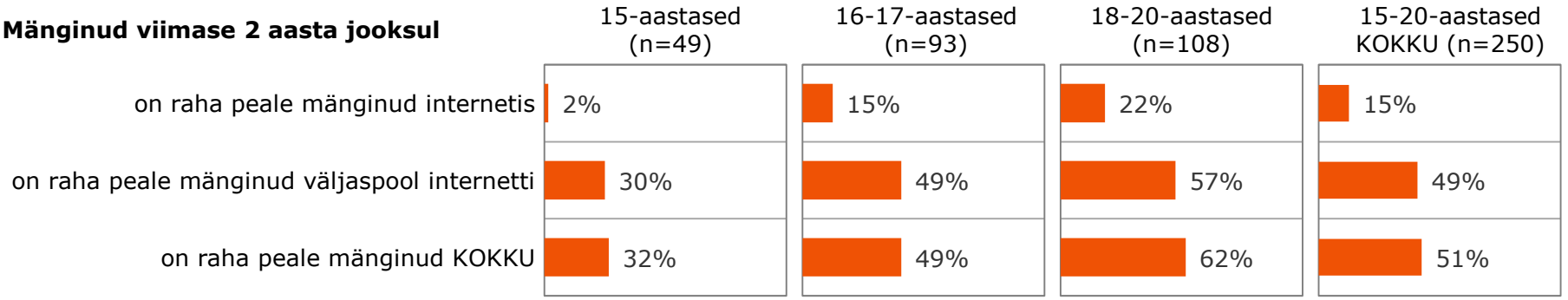

Hasartmänguseadusest tulenevalt ei tohi internetis ja väljaspool internetti:

- alla 21-aastased isikud mängida kasiinomänge,
- alla 18-aastased isikud osaleda kihlvedudes ja spordiennustustes (ehk mängida totot),
- alla 16-aastased isikud mängida loteriid.

Raha peale mängimine 15-20-aastaste seas (2)

Mänginud kunagi

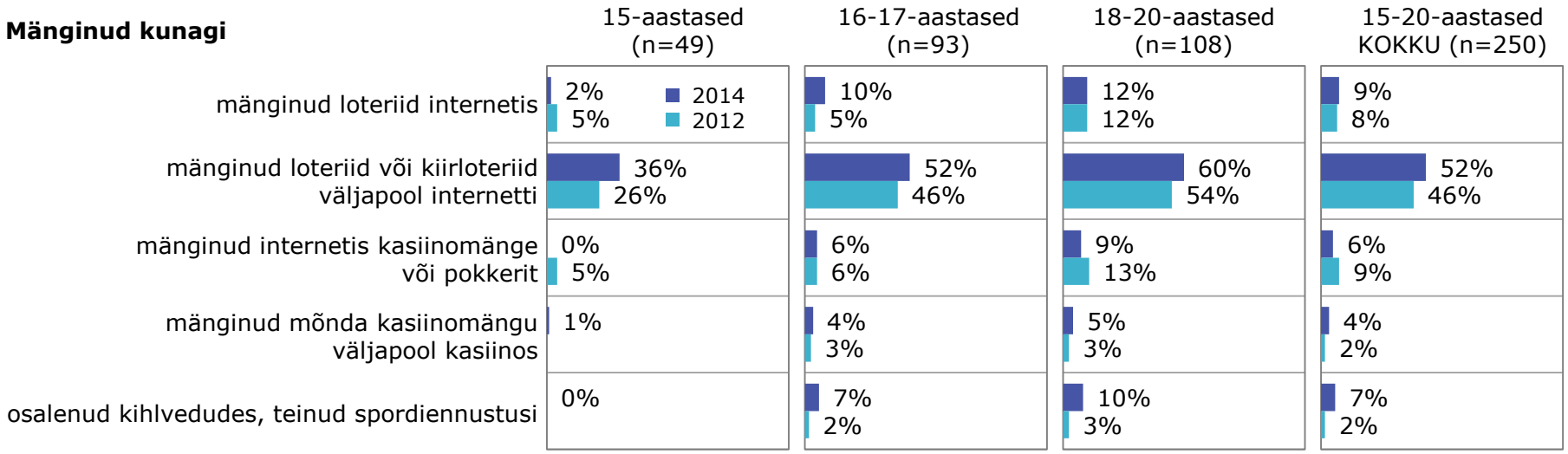

Mänginud viimase 2 aasta jooksul

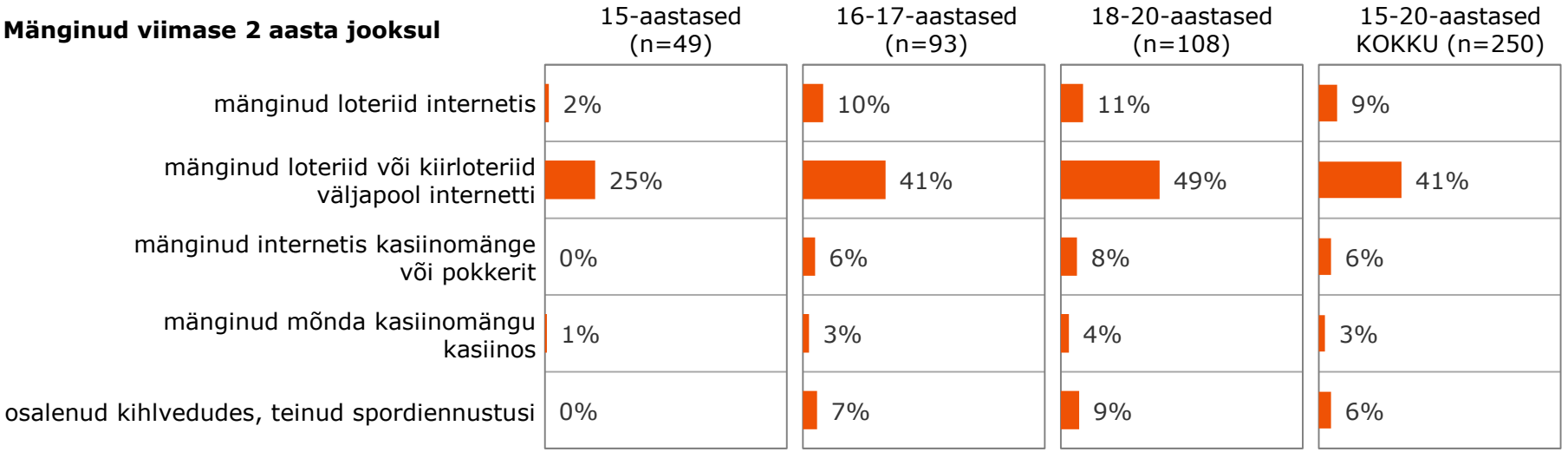

Erinevate hasartmängude raha peale mängimine: ajaline lõige

% vastavat mängu mänginutest

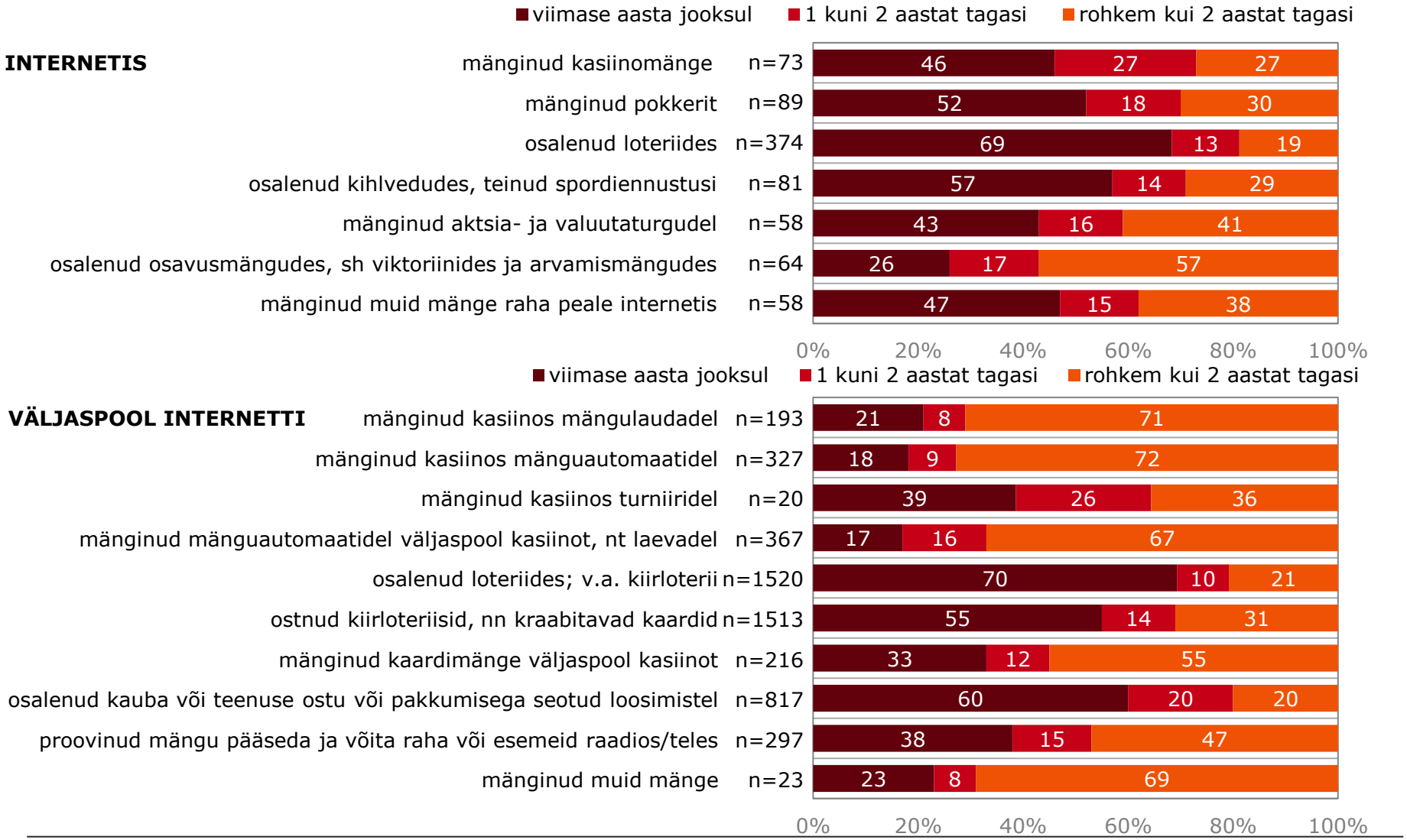

Internetis raha peale mängimise sagedus

% vastavat mängu viimase 2 aasta jooksul mänginutest*

*2012. aasta andmed on vastavat mängu kunagi elu jooksul mänginute kohta, 2014. aasta andmed viimase 2 aasta jooksul vastavat mängu mänginute kohta.

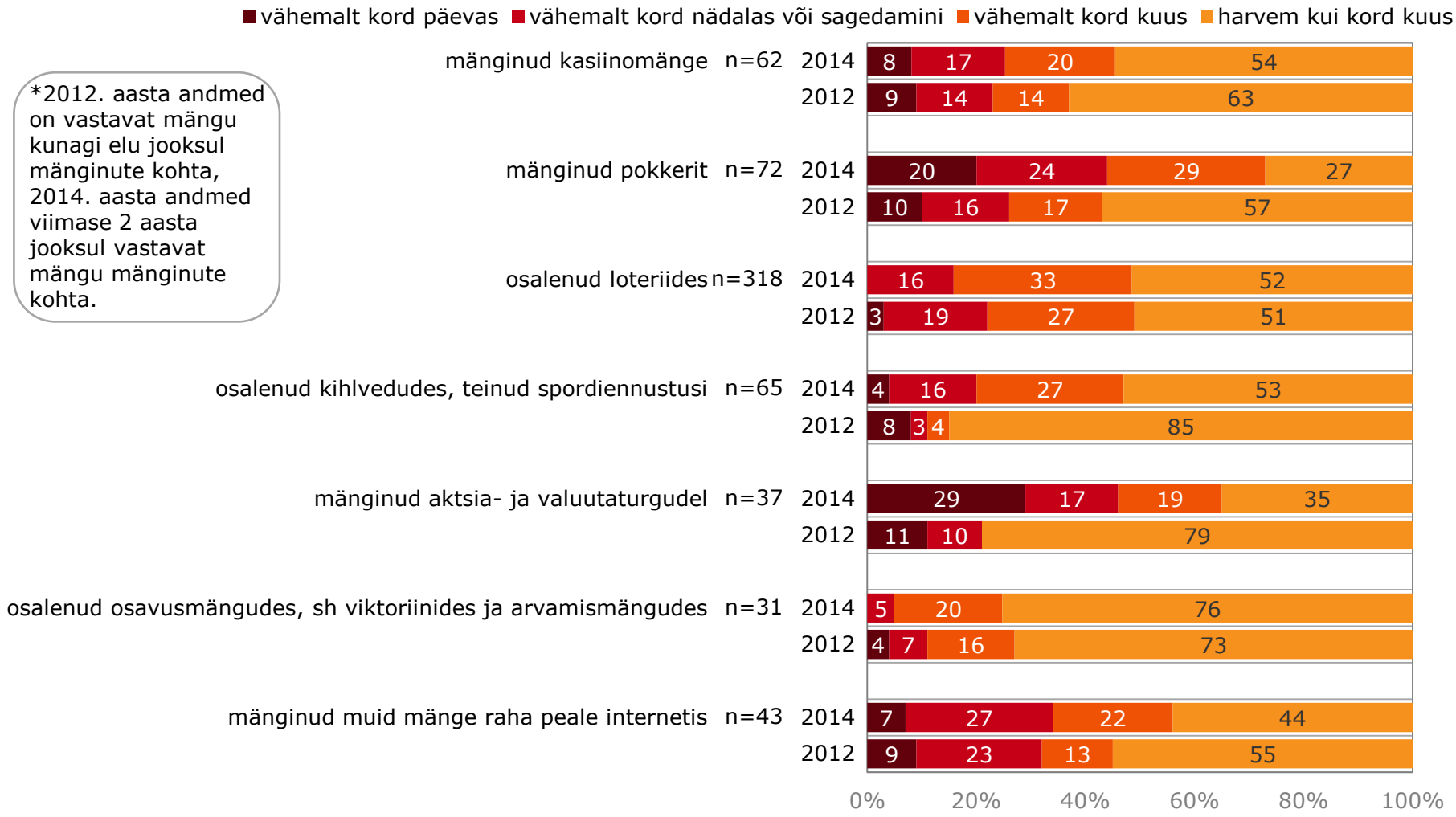

Väljaspool internetti raha peale mängimise sagedus

% vastavat mängu viimase 2 aasta jooksul mänginutest*

*2012. aasta andmed on vastavat mängu kunagi elu jooksul mänginute kohta, 2014. aasta andmed viimase 2 aasta jooksul vastavat mängu mänginute kohta.

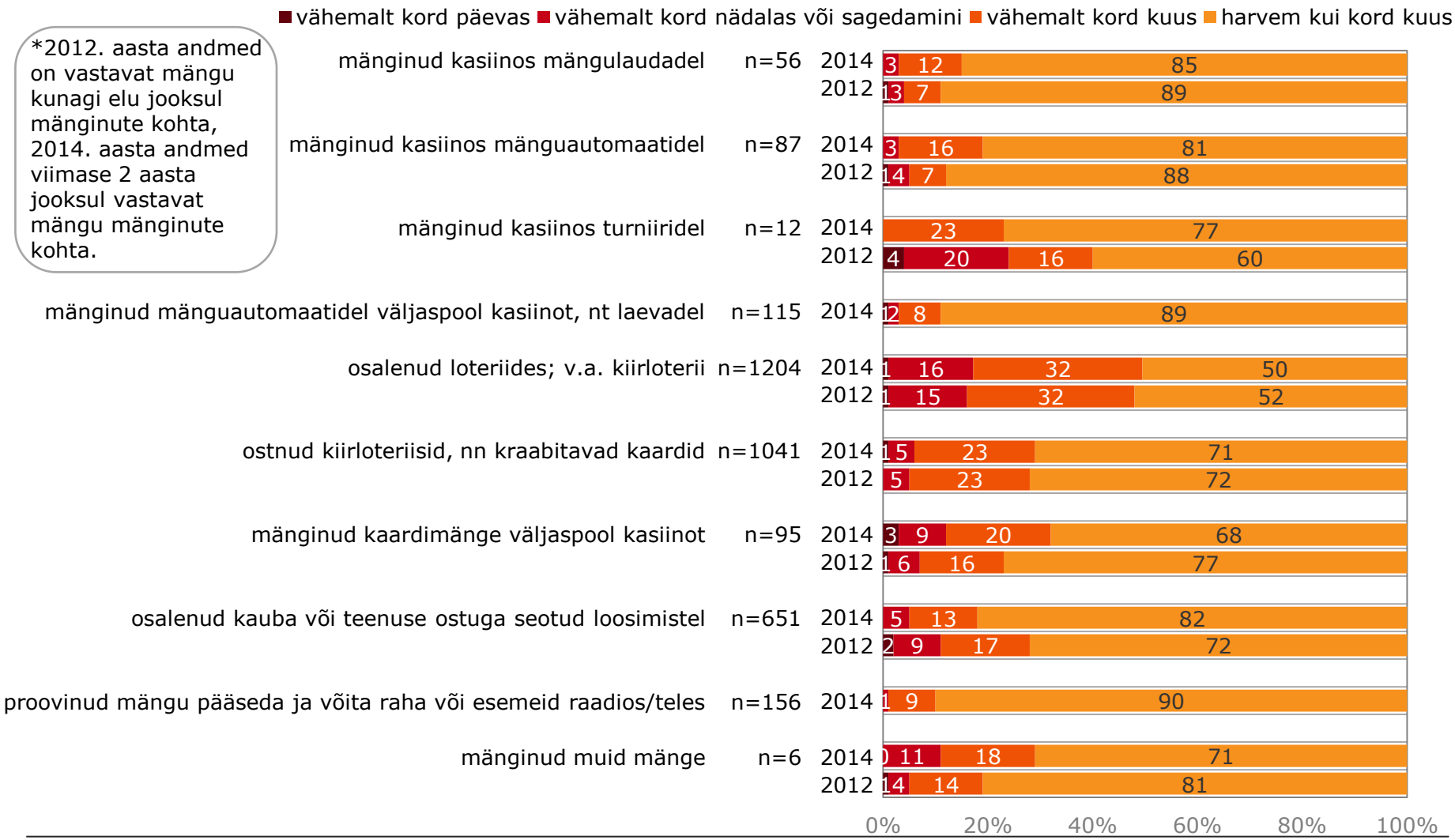

Iganädalased mängijad (1)

% viimase 2 aasta jooksul internetis või väljaspool internetti mänginutest

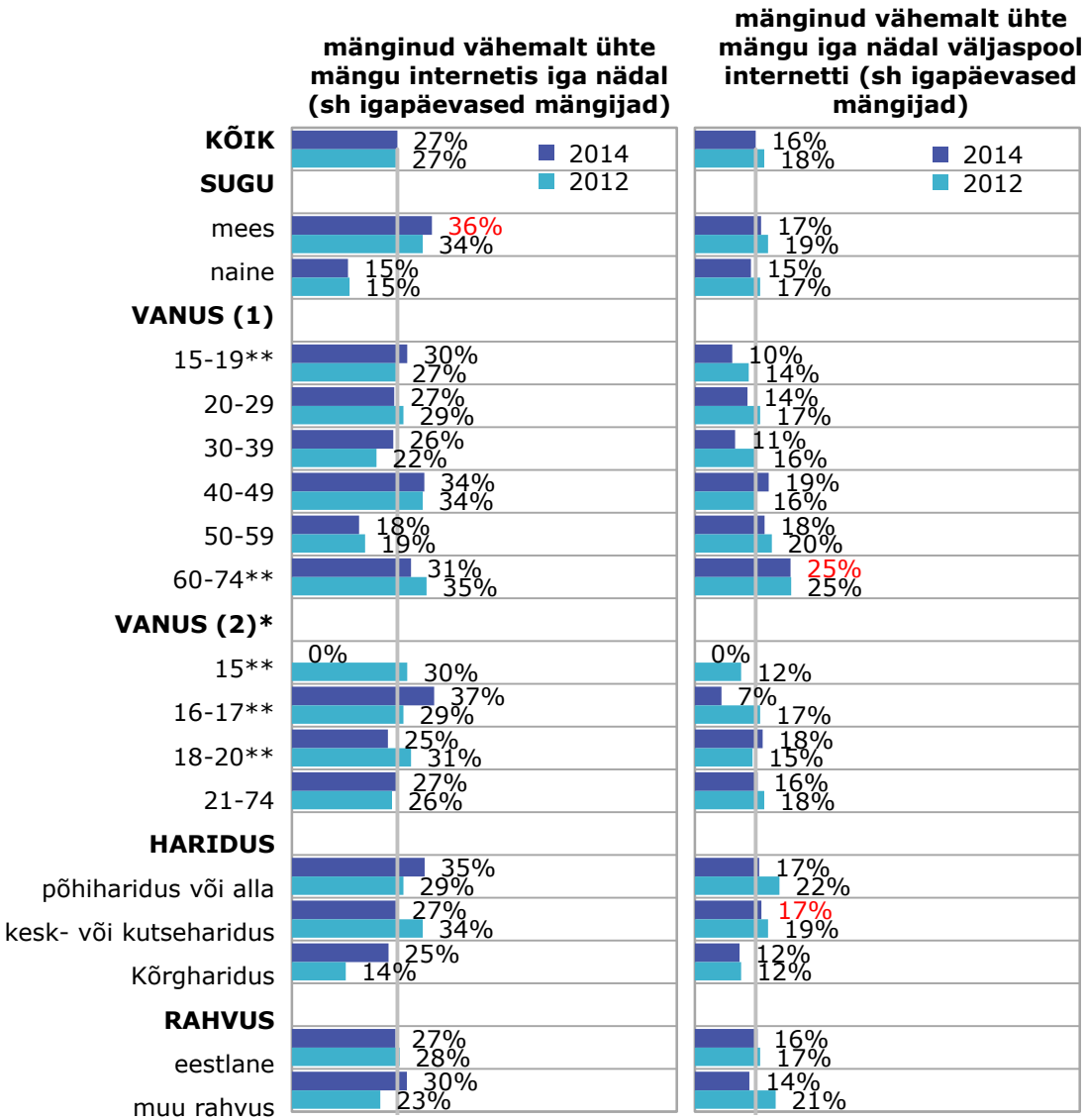

* Jaotus arvestab seadustest tulenevaid vanusepiiranguid hasartmängude mängimisele

Eraldi ei ole toodud igapäevaste mängijate profiili, kuivõrd neid on analüüsimiseks liiga vähe:
25 vastajat mängivad internetis igapäevaselt (7% internetis raha peale mänginutest viimase 2 aasta jooksul, n=380) ning 17 vastajat mängivad igapäevaselt väljaspool internetti (1% väljaspool internetti viimase 2 aasta jooksul mänginutest, n=1651).

**internetis mänginute puhul jääb nendes alagruppides vastajate arv alla 30).
Väljaspool internetti mänginute puhul on alla 30 vastaja 15-aastaste vanuserühmas)

Iganädalased mängijad (2)

% internetis või väljaspool internetti mänginutest

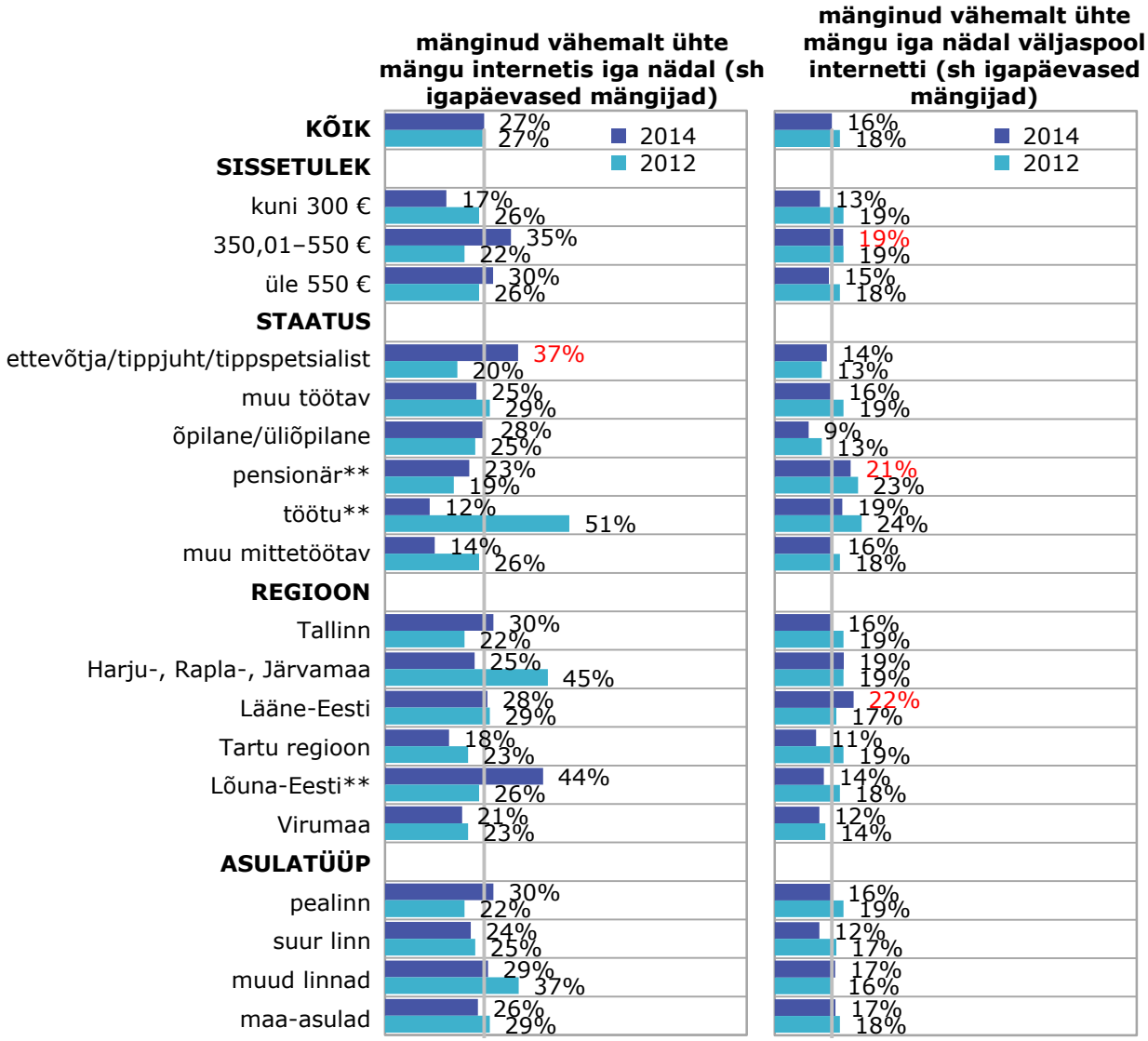

**internetis mänginute puhul jääb nendes alagruppides vastajate arv alla 30).
Väljaspool internetti mänginute puhul on alla 30 vastaja 15-aastaste vanuserühmas)

Hasartmängude rühmad: mängud, mida eelistatakse koos mängida

Rühma nimetus		% elanikkonnast	% kunagi mänginutest	% 2 a. jooksul mängijatest	Rühma kuuluvad mängud
Loteriid ja loosimised*	2014	58%	98%	97%	Loterii internetis ja väljaspool internetti, kiirloterii, kauba või teenuste ostmise/pakkumisega kaasnevad loosimised, püüd pääseda tele- või raadio-mängudesse, et võita**
	2012	45%	96%		
	2010	63%	96%		
Kasiinomängud väljaspool internetti*	2014	17%	28%	12%	Mänguautomaadid kasiinos ja väljaspool seda**, mängulauad (2012 a. kuulusid rühma ka turniirid kasiinos)
	2012	7%	15%		
	2010	14%	22%		
Pokker, kasiinomängud, ennustamismängud internetis	2014	14%	23%	22%	Interneti vahendusel pokker, kasiinomängud, kihlveod ja, spordiennustused, mänginud aktsia- ja valuutaturgudel.
Osavusmängud internetis ja muud mängud	2014	12%	20%	13%	Osavusmängud sh. viktoriinid ja arvamismängud internetis, muud mängud raha peale internetis ja väljaspool seda

Rühmitamise aluseks on faktoranalüüs. Ühegi faktori alla ei liigitunud turniirid kasiinos ja kaardimängud väljaspool kasiinot. *2012. aastaga võrreldes moodustusid kaks rühma sarnastel, aga mitte täiesti samadel alustel: loterii ja loosimised ning kasiinomängud väljaspool internetti. ** puudus rühmast 2012. aastal.

Viimase kahe aasta jooksul on raha peale hasartmänge mänginud pool 15-74-aastasest elanikkonnast

- Hasartmänge on viimase 2 aasta jooksul raha peale mänginud 50% Eesti 15-74-aastasest elanikkonnast (ligikaudu 495 675 elanikku*). Kunagi ehk elu jooksul on raha peale mänginud 60% (ligikaudu 495 675 elanikku*).
- Internetis on raha peale mänginud viimase 2 aasta jooksul 12% ning üldse kunagi 15% elanikest.
  - Internetis on nii viimasel kahel aastal kui üldse kunagi enim osaletud loteriides (vastavalt 9% ja 11%). Ülejäänud mänguliike mängitakse internetis vähem: paar protsenti elanikest on viimase paari aasta jooksul mänginud hasart- ja kasiinomänge, pokkerit, osalenud kihlvedudes ja teinud spordiennustusi ning nendes mängudes osalemise tase pole oluliselt kõrgem üldse kunagi mänginute hulgas.
  - Internetimängude puhul on viimase aasta jooksul kõige enam mängitud loteriid (69%), osaletud kihlvedudes ja tehtud spordiennustusi (57%), mängitud pokkerit (52%) ning kasiinomänge (46%). Osavusmängudes, loteriides ja arvamismängudes osalemise puhul jääb enamiku mängijate kogemus kahe aasta tagusesse perioodi (57%).

- Väljaspool internetti on viimase 2 aasta jooksul raha peale mänginud 48% ning üldse kunagi 59% elanikest.
  - Väljaspool internetti on kõige populaarsemateks hasartmängudeks loteriid ja kiirloteriid ning mõne kauba või teenuse ostmise või pakkumisega seotud loosimistes osalemine. Viimase kahe aasta jooksul on loteriides osalenud 35%, kiirloteriides 30% ja loosimistes 19%, samas kui üldse kunagi on seda teinud oluliselt enam inimesi: vastavalt 44%, 44% ja 23%.
  - Võrreldes üldse elu jooksul mänginutega on viimase 2 aasta jooksul mänginute seas vähem ka väljaspool kasiinot mänguautomaatidel mänginuid (11% ja 4%), kasiinos mänguautomaatidel mänginuid (vastavalt 10% ja 3%), ja neid, kes on proovinud pääseda tele- või raadiomängu eesmärgiga võita raha või esemeid (9% ja 5%). Teisisõnu, kui küsida inimese mängukogemuse kohta väljaspool internetti ilma ajapiirangut seadmata, siis enamiku mängukogemus on vanem kui 2 aastat.

  - Väljaspool kasiinot on viimase aasta jooksul kõige rohkem osaletud loteriides (70%), loosimistes (60%) ja kiirloteriides (55%). Enam kui 2 aasta taguse kogemusega on mängijaid kõige enam mänguautomaatidel (72%) ja mängulaudadel mängimise (71%), muudes mängudes osalemise (69%) ning väljaspool kasiinot mänguautomaatidel mängimise (67%) puhul.

* ESA andmetel seisuga 01.01.2014 elab Eestis 991 349 inimest vanuses 15-74 a.

Kõige enam mängijaid ja kõige sagedamini mängib nii internetis kui väljaspool internetti loteriid.

- Ka faktoranalüüsile baseeruva rühmitamise kohaselt moodustavad suurima mängijaskonnaga mängude rühma nii elanikkonna, kunagi mänginute kui ka viimase kahe aasta jooksul mänginute puhul loteriid ja loosimised. Sellele järgnevad elanikkonnas ja kunagi mänginute seas kasiinomängud väljaspool internetti. Viimase kahe aasta jooksul mänginute hulgas aga pokker, kasiino- ja ennustamismängud internetis.
- Internetis on viimase kahe aasta jooksul kõige sagedamini ehk vähemalt kord nädalas mängitavad hasartmängud loterii (49%), mängimine aktsia- ja valuutaturgudel (46%) ning pokker (44%).
- Igapäevaste mängijate osakaal on kõige suurem aktsia- ja valuutaturgudel mängimise ning pokkeri puhul: vastavalt 29% ja 20% on mänginud viimase 2 aasta jooksul igapäevaselt.
- Väljaspool internetti mängitakse kõige sagedamini ehk vähemalt iganädalaselt loteriid (v.a. kiirloterii) ning kaardimänge väljaspool kasiinot: vastavalt 17% ja 12% viimase kahe aasta jooksul mänginutest.
- Iganädalaste internetis mängijate hulgas on keskmisest enam mehi ning ettevõtjate/juhtide/tippspetsialistide gruppi kuulujaid.
- Iganädalaste väljaspool internetti mängijate hulgas on enam 60-74-aastasi, kesk- või kutseharidusega inimesi, keskmise sissetulekuga inimesi, pensionäre ning Lääne-Eesti elanikke.

Hasartmängude raha peale mängimise tase on võrreldav tasemega 2010. aastal

- Üldse kunagi elu jooksul hasartmänge mänginute osakaal on võrreldes 2012. aastaga kasvanud 47%-lt 60%-le ja võrreldav 2010. aastaga, mil see oli 65%.
- Tulemuste tõlgendamisel tuleb silmas pidada, et uuringutes on mängijate osakaalu mõõdetud mõnevõrra erinevate küsimustega.
  - 2014. aasta uuringus täpsustati, kas on mängitud ka viimase kahe aasta jooksul, samas kui 2012.a küsiti ainult milliseid mänge on üldse kunagi mängitud.
- Samuti küsiti 2014. aastal veidi detailsemalt väljaspool internetti mängimise kohta. Just selles rühmas on kunagi mänginute osakaal märgatavalt kasvanud (47%-lt 59%-le) võrreldes internetis mängimisega (tõus 12%lt 15%-le). Täpsemalt mainis nüüd esmakordselt eraldi mõõdetud mänguliikidena väljaspool kasiinot mänguautomaatidel mängimist 11%, tele- või raadiomängudesse pääsemist raha või esemete võitmise eesmärgil 9% ning muude mängude mängimist raha peale 1% elanikest. Varasematest mänguliikidest on oluliselt tõusnud kiirloterii mängimise mainimine (30%-lt 44%-le) ning mõnevõrra enam mainitakse ka loterii mängimist (tõus 37%-lt 44%-le).

Viimase kahe aasta jooksul on hasartmänge mänginud enam nooremad inimesed

- Hasartmänge on raha peale viimase kahe aasta jooksul keskmisest enam mänginud eelkõige 18-20 (62%), 20-29 (67%) ja 30-39 (62%) aastased, Tallinna (55%) ja Tartu regiooni (60%) elanikud, inimesed, kelle sissetulek ühe pereliikme kohta kuus on üle 550 euro (65%) ning eestlased (57%).
  - Nii internetis kui väljaspool internetti on 20-29- ja 30-39- aastased kokku puutunud enamuse mänguliikidega. 18-20- aastased on samuti kokku puutunud enamuse mänguliikidega välja arvatud kasiinos mängulaudadel ja kasiinos turniiridel mängimine.
- Naiste ja meeste mängimise koondtasemed kahe viimase aasta jooksul ei erine suurel määral (vastavalt 51% ja 49%).
  - Mehed mängivad naistega võrreldes enam internetis ja on kokku puutunud nii internetis kui väljaspool internetti enamuse mänguliikidega.
  - Naised mängivad meestest keskmiselt olulisel määral enam väljaspool internetti kiirloteriid ja osalevad kauba või teenuse ostmisega seotud loosimistel.
- Eestlased on viimase kahe aasta jooksul hasartmänge mänginud enam kui muu rahvuse esindajad (57% ja 35%), mis tuleneb eelkõige loterii ja loosimistega seotud näitajatest.
- Mängimise koondtase on aga erineva haridustasemega inimestel sarnane. Kõrgharidusega mängijad mängivad madalama haridustasemega vastajatega võrreldes enam loteriid (internetis või väljaspool) või mänginud internetis aktsia- ja valuutaturgudel ning osalevad kauba või teenuse ostmisega seotud loosimistel väljaspool internetti.

Keskmisest aktiivsemad hasartmängude mängijad on nii ettevõtjad ja palgatöötajad kui ka mittetöötavad inimesed

- Staatuse lõikes on viimase kahe aasta jooksul hasartmänge raha peale keskmisest oluliselt enam mänginud ettevõtjad/ tippjuhid/tippspetsialistid (58%), muud töötavad (54%), muud mittetöötavad (59%). Õpilased/üliõpilased eristuvad internetis mängimise poolest (18%). Oluliselt vähem on hasartmänge raha peale mänginud pensionärid (31%).
  - Ettevõtjate/juhtide/tippspetsialistide rühma kuulujad mängivad internetis enam loteriid ning aktsia- ja valuutaturgudel, väljaspool seda aga kasiino mängulaudadel ning osalevad kauba või teenuse ostuga seotud loosimistel.
  - Muud palgatöötajad mainivad keskmisest enam kasiinoturniire, mängimist mänguautomaatidel väljaspool kasiinot ning kiirloteriid.
  - Muude mittetöötavate inimeste hulgas on keskmisest enam väljaspool internetis loteriides, kiirloteriides osalejaid.
  - Töötute inimeste rühmas on keskmisest enam väljaspool internetti kasiino mänguautomaatidel mängijaid.
- Kõrgema sissetulekuga (üle 550 eurot kuus ühe pereliikme kohta) inimesed mainivad keskmisest enam enamike mängude mängimist.
- Regionaalselt eristuvad kõrgema koondmängimise tasemega Tallinn (55%) ning Tartu regioon (60%) ning väiksema osakaaluga Virumaa (33%). Tallinna elanikud mängivad keskmisest enam internetis (14%). Võrreldes teiste regioonidega mängitakse Tallinnas enam kasiinomänge internetis, aktsia- ja valuutaturgudel ning kasiinos mängulaudadel ja mänguautomaatidel väljaspool kasiinot. Tartu regioonis mängitakse enam väljaspool internetti loteriid, kasiinos mänguautomaatidel, osaletakse kauba või teenuse ostmisega seotud loosimistel ning osaletakse- ja raadiomängudes.
- Maaelanikud mängivad linnaelanikest enam loteriid (k.a. kiirloteriid) väljaspool internetti.

Hasartmänge mängivate noorte osakaal, kes seda seadusest tulenevate vanusepiirangute tõttu teha ei tohiks, pole kahe aastaga oluliselt muutunud

Hasartmänguseadusest tulenevalt ei tohi internetis ja väljaspool internetti*:

- **alla 21-aastased isikud mängida mängulaual ja mänguautomaadil korraldatavaid mänge (kasiinomänge)**
  - 6% 15-20-aastastest väidab, et on viimase kahe aasta jooksul mänginud kasiinomänge või pokkerit internetis (see osakaal kattub üldse kunagi mänginutega). Sealhulgas on 15-17-aastastest mänginud 4% (üldse kunagi ja ka kahe viimase aasta jooksul). Need näitajad on samal tasemel 2012. aastaga, mil 15-20-aastastest oli mänginud 9%; s.h. 15–17-aastastest 5%.
  - 4% 15-20-aastastest on mänginud kasiinos väljaspool internetti ; sh. 3 % viimase kahe aasta jooksul. See näitaja pole võrreldes 2012. aastaga oluliselt muutunud.
- **alla 18-aastased isikud mängida totot ehk osaleda kihlvedudes ja spordiennustustes**
  - 7% 16-17 aastastest on (kunagi ja ka kahe viimase aasta jooksul) internetis osalenud kihlvedudes ja spordiennustustes (15-aastaste hulgas taolisi vastajaid ei esine). Kuigi statistilise vea piire arvestades ei ole võrreldes 2012.a siinkohal tegemist olulise kasvuga võib siiski märgata mõningast kasvutrendi.
- **alla 16-aastased isikud mängida loteriid**
  - kokku 36% 15-aastatest ütleb, et on kunagi mänginud loteriid või kiirloteriid väljaspool internetti ning 2% on mänginud loteriid internetis. Ka need suurusjärgud on võrreldavad kahe aasta taguse ajaga. Viimase kahe aasta jooksul on internetis loteriid mänginud 2% ning väljaspool seda 25% alla 16 aastastest noortest.

* Eesti Vabariigis kehtestatud seadusest tulenevad piirangud ei laiene teistele riikidele.

2

Hasartmängusõltuvuse riskirühmad ja nende taust

Hasartmängusõltuvuse risk elanikkonnas ja mängijate seas

Kogu elanikkonnas

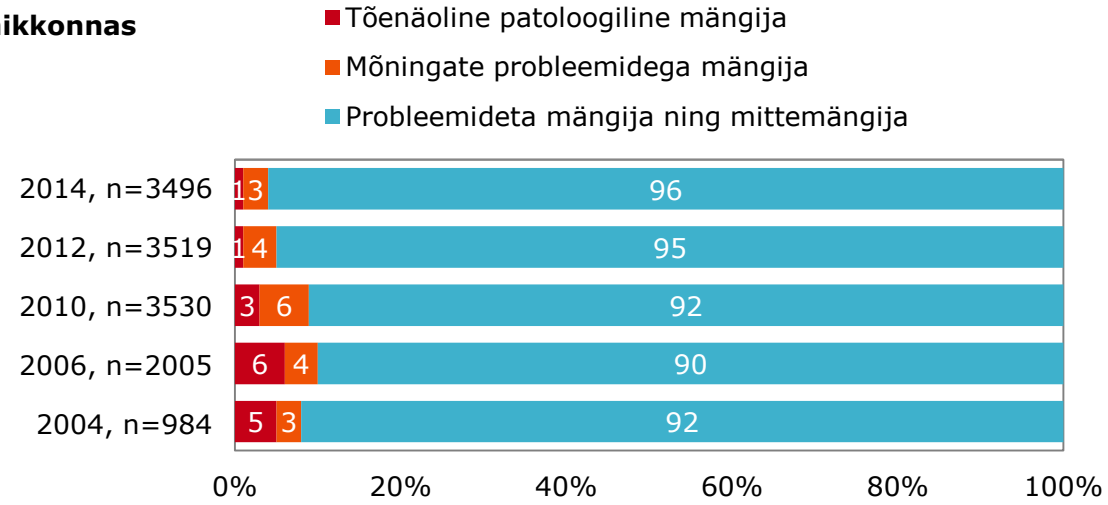

Mängijate seas

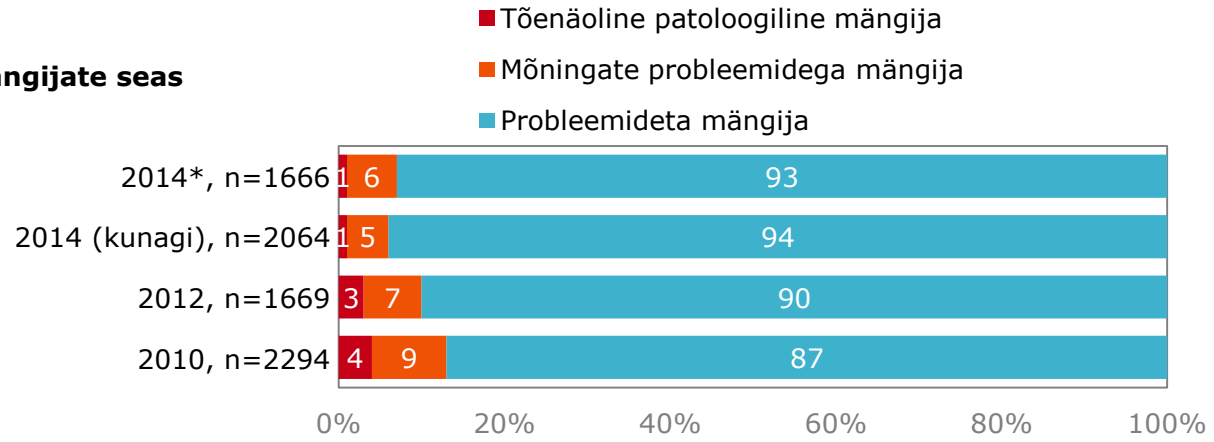

Mängusõltuvuse määra arvestamise aluseks on SOGS metoodika (vt kirjeldust peatükk 6).

Hasartmängusõltuvuse riskirühm ehk probleemidega mängija= tõenäoline patoloogiline mängija + mõningate probleemidega mängija.

Elanikkonnas on tõenäoliselt patoloogilisi mängijaid 0,7% ning nende seas, kes on viimase 2 aasta jooksul mänginud internetis või väljaspool seda* 1,4%

Hasartmängusõltuvuse riskirühma kuulub kokku 3,6% Eesti 15-74-a elanikest. Hasartmänge kunagi mänginute grupis kuulub riskirühma 6% ja viimase 2 aasta jooksul mänginutest* 7%. Riskirühma kuuluvate mängijate osakaal on juba kolmandat uuringut järjest langustrendis.

* viimase 2 aasta jooksul mänginud v.a. need, kes on osalenud vaid loosimistel ja/või proovinud midagi võita raadios või televisioonis

Hasartmängusõltuvuse riskirühma kuuluvate mängijate profiil

% viimase 2 aasta jooksul mänginutest v.a. need, kes on osalenud vaid loosimistel ja/või proovinud midagi võita raadios või televisioonis*

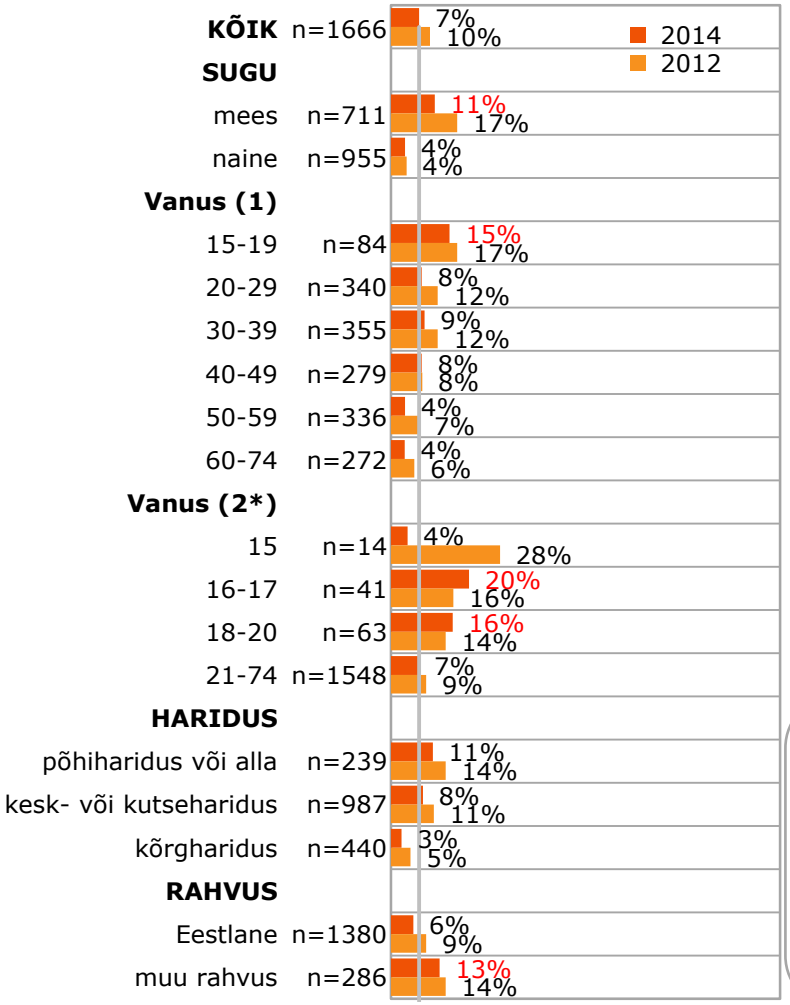

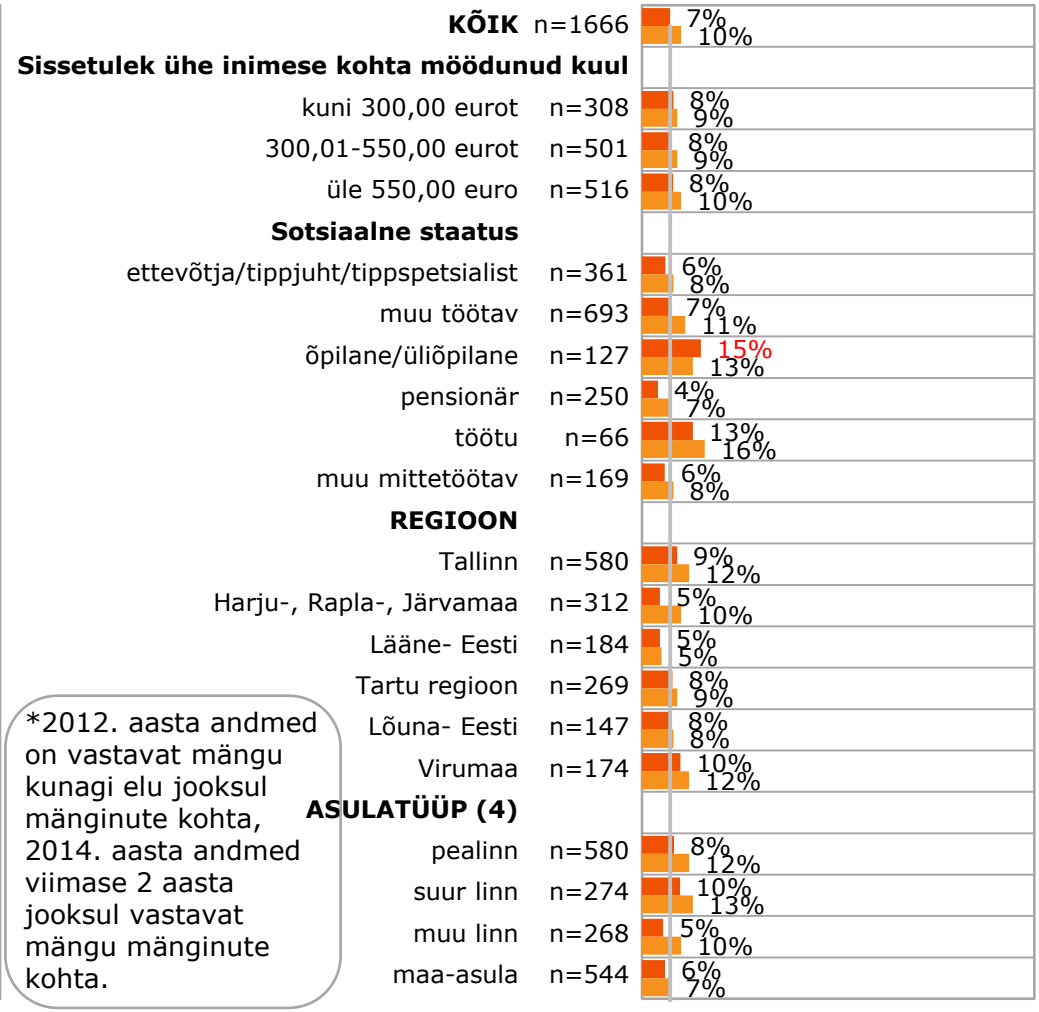

*2012. aasta andmed on vastavat mängu kunagi elu jooksul mänginute kohta, 2014. aasta andmed viimase 2 aasta jooksul vastavat mängu mänginute kohta.

X% = statistiliselt oluliselt keskmisest enam

Erinevate mängude mängimine riskirühmades

% viimase 2 aasta jooksul mänginutest v.a. need, kes on osalenud vaid loosimistel ja/või proovinud midagi võita raadios või televisioonis

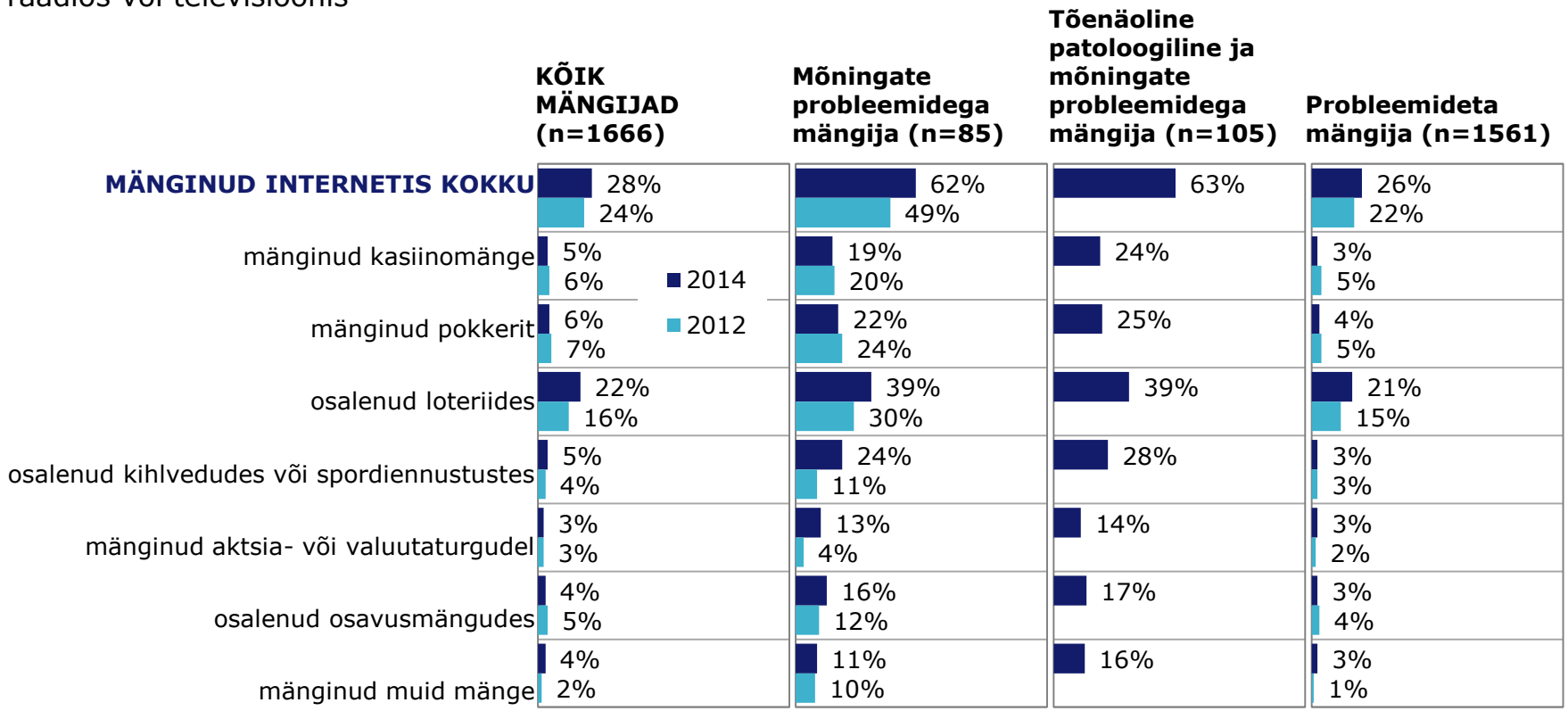

Tõenäoliselt patoloogilisi mängijate (SOGS skoor 5 ja enam punkti) arv valimis on 20 vastajat, mis ei võimalda seda sihtrühma sel korral eraldi analüüsida (varasemates uuringutes on neid olnud eraldi analüüsiks piisavalt). Seetõttu on siin ja edaspidi välja toodud järgnevad riskirühmad:

- Mõningate probleemidega mängija – SOGS skoor 2-4
- Tõenäoline patoloogiline ja mõningate probleemidega mängija (ehk probleemidega mängija) – SOGS skoor 2 ja enam.

Erinevate mängude mängimine riskirühmades

% viimase 2 aasta jooksul mänginutest v.a. need, kes on osalenud vaid loosimistel ja/või proovinud midagi võita raadios või televisioonis

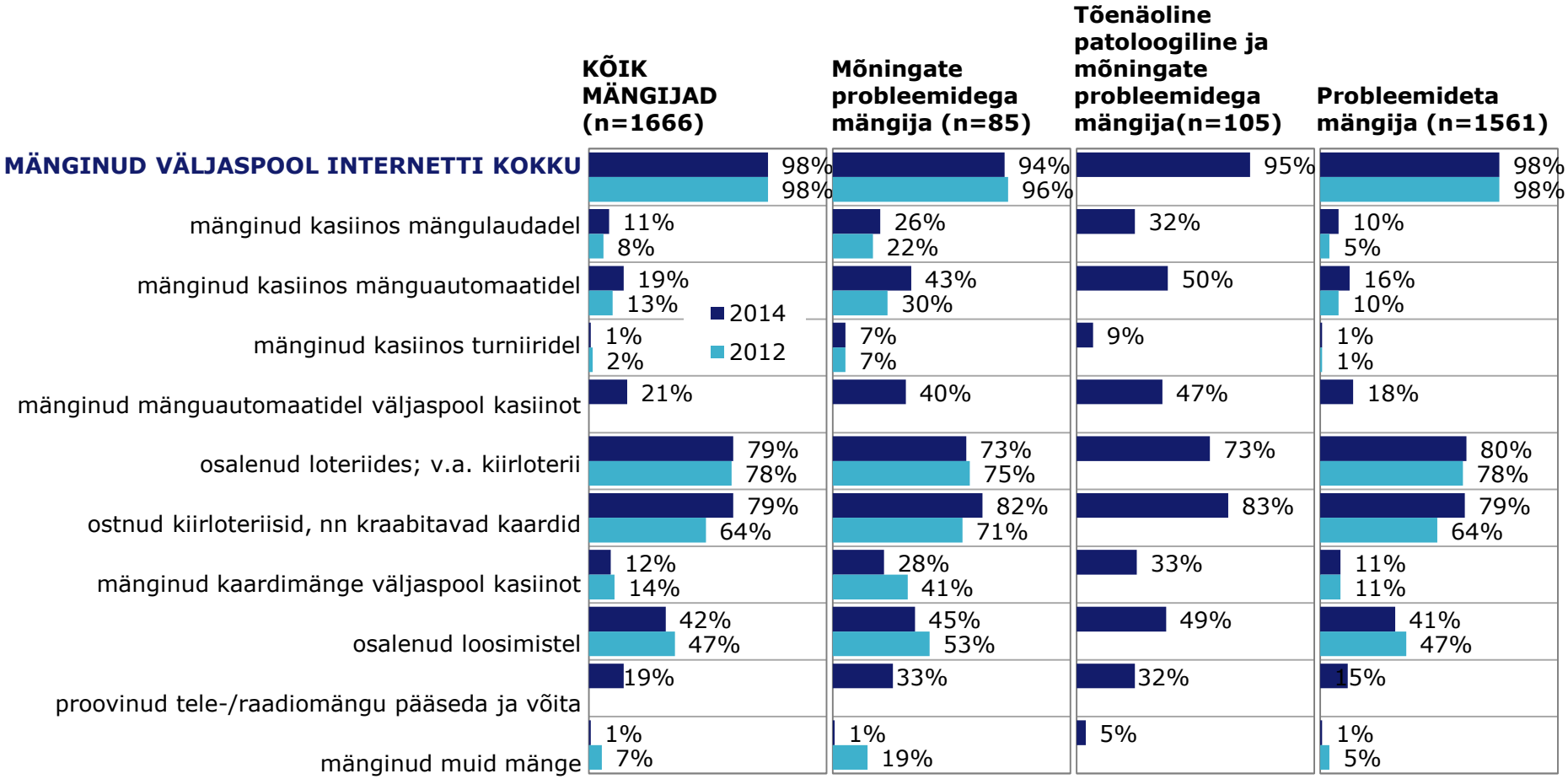

Hasartmängusõltuvuse riski tase hasartmängude rühmades

Rühma nimetus		Kuuluvad probleemidega mängijate hulka***	S.h mõningate probleemidega mängijad	Rühma kuuluvad mängud
Loteriid ja loosimised *	2014	95%	95%	Loterii internetis ja väljaspool internetti, kiirloterii, kauba või teenuste ostmise/pakkumisega kaasnevad loosimised, püüd pääseda tele- või raadio-mängudesse, et võita**
	2012	10%	7%	
	2010	13%	9%	
Kasiinomängud väljaspool internetti*	2014	36%	28%	Mänguautomaadid kasiinos ja väljaspool** seda, mängulauad (2012 a. kuulusid rühma ka turniirid kasiinos)
	2012	31%	20%	
	2010	33%	19%	
Pokker, kasiinomängud, ennustamismängud internetis	2014	48%	48%	Interneti vahendusel pokker, kasiinomängud, kihlveod ja, spordiennustused, mängimine aktsia- ja valuutaturgudel.
Osavusmängud internetis ja muud mängud	2014	32%	32%	Osavusmängud internetis, muud mängud raha peale internetis ja väljaspool seda

Rühmitamise aluseks on faktoranalüüs. Ühegi faktori alla ei liigitunud turniirid kasiinos ja kaardimängud väljaspool kasiinot. *2012. aastaga võrreldes moodustusid kaks rühma sarnastel, aga mitte täiesti samadel alustel: loterii ja loosimised ning kasiinomängud väljaspool internetti. ** puudus rühmast 2012. aastal. 2010 ja 2012 SOGS skoorid arvutati kunagi mänginutest, 2014. aastal viimase kahe aasta jooksul mänginutest (välistades need, kes olid ainult loosimistel või tele-/raadiomängudes osalenud). *** Tõenäoliselt patoloogilised mängijad ja mõningate probleemidega mängijad.

Mängimise sagedus internetis

% viimase 2 aasta jooksul mänginutest v.a. need, kes on osalenud vaid loosimistel ja/või proovinud midagi võita raadios või televisioonis

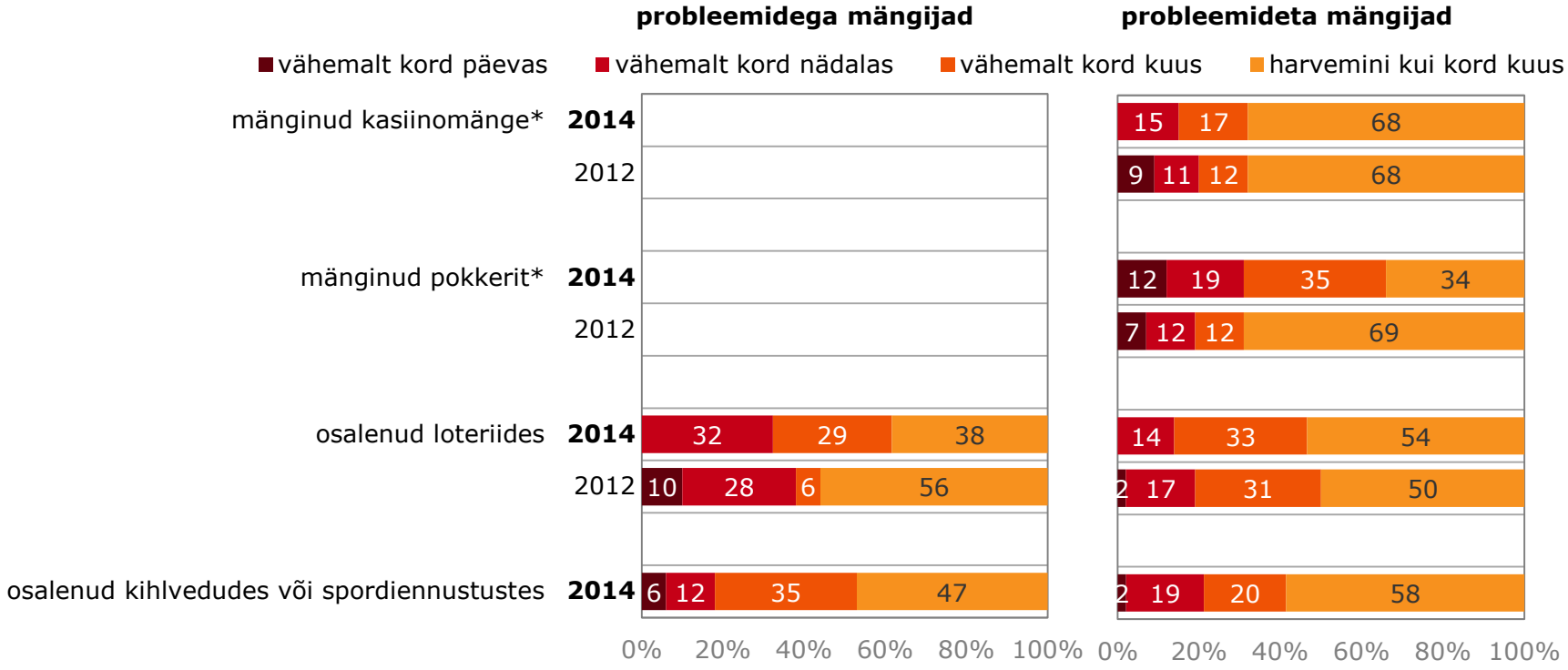

* Näidatud on ainult neid mänguliike, mille puhul on vastajate arv vähemalt 30.

Probleemidega mängijad = tõenäolised patoloogilised ja mõningate probleemidega mängijad

2012. aasta andmed on kunagi mänginutest, 2014.aasta andmed viimase 2.aasta jooksul mänginutest va need, kes on osalenud vaid loosimistel või tele-/raadiomängudes.

Mängimise sagedus väljaspool internetti

% viimase 2 aasta jooksul mänginutest v.a. need, kes on osalenud vaid loosimistel ja/või proovinud midagi võita raadios või televisioonis

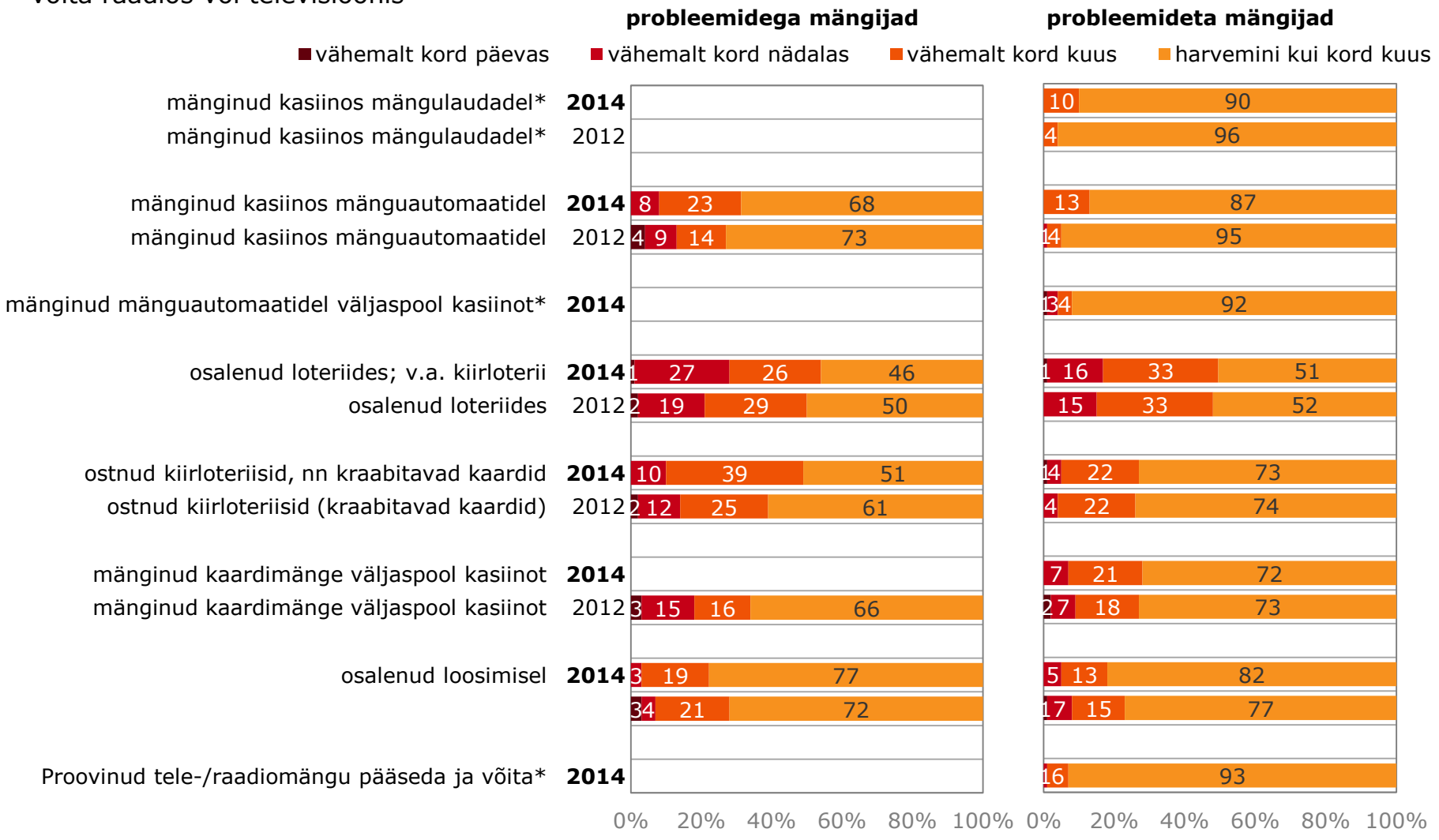

TNS Emor

Eesti elanike kokkupuuted hasartmängudega 2014

* Näidatud on ainult neid mänguliike, mille puhul on vastajate arv vähemalt 30.
2012. aasta andmed on kunagi mänginutest.

Probleemide kogemine seoses raha peale mängimisega

% viimase 2 aasta jooksul mänginutest v.a. need, kes on osalenud vaid loosimistel ja/või proovinud midagi võita raadios või televisioonis

Kas Teie arvates on Teil praegu või on varem olnud probleeme raha peale mängimise või panuste tegemisega?

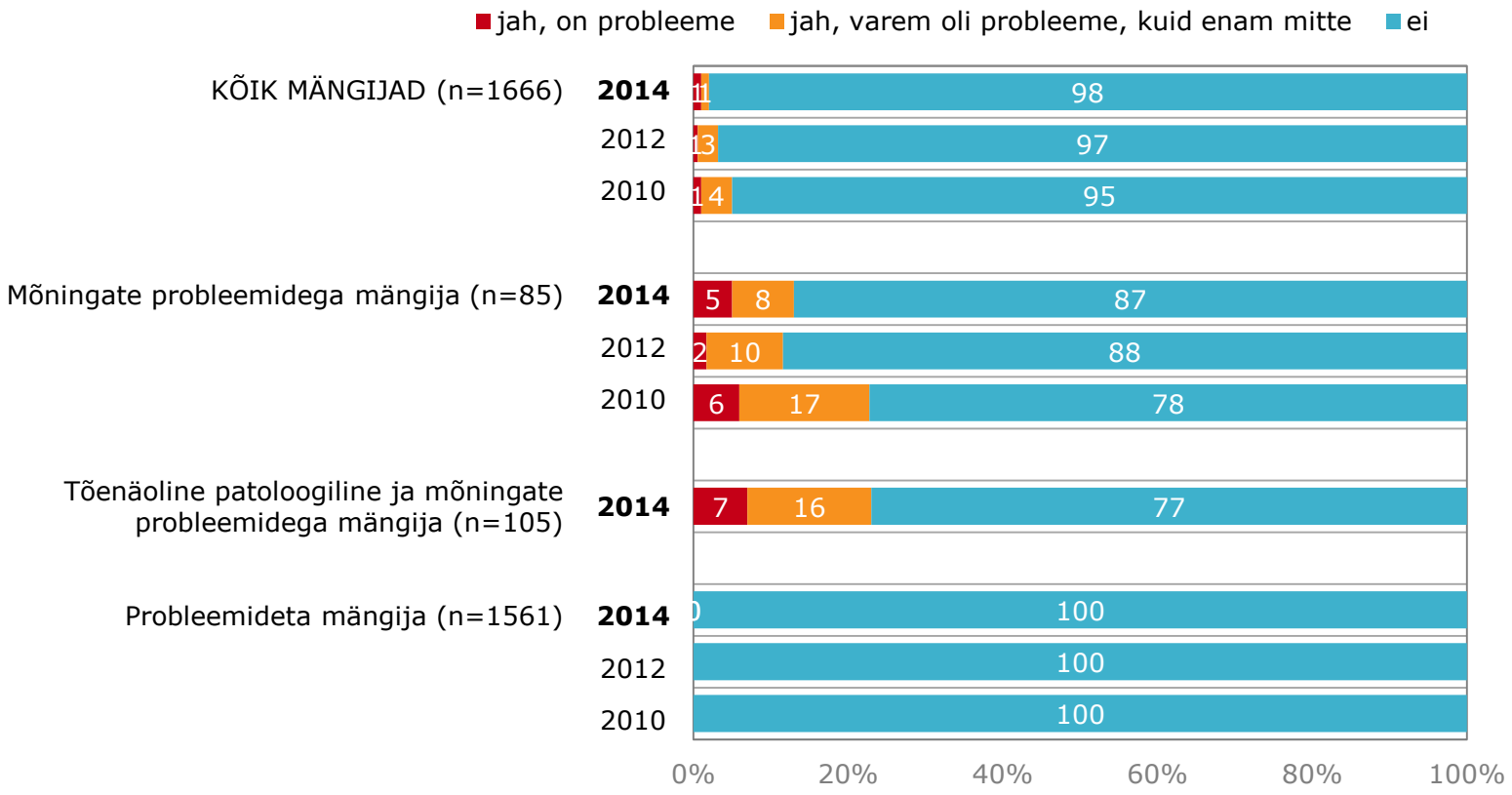

Abivõimaluste kasutamine probleemide esinemise korral

% neist, kes on kogenud probleeme raha peale mängimise või panuste tegemisega, n=28

Kas olete kasutanud abivõimalusi ja milliseid, kui Teil on olnud probleeme raha peale mängimise või panuste tegemisega?

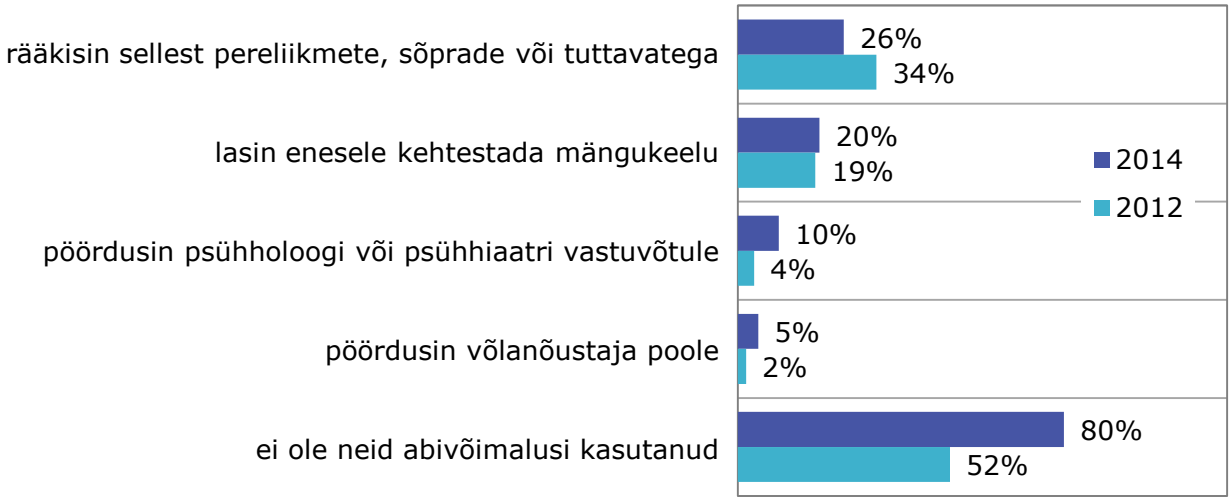

Probleeme kogenud vastajate arv on väga väike (n=28), mistõttu tulemuste veapiirid on väga suured. Üldjoontes ei ole tulemused võrreldes 2012. aastaga statistiliselt oluliselt muutunud.

Mängimisel raha panustamine ja võitmine

% viimase 2 aasta jooksul mänginutest v.a. need, kes on osalenud vaid loosimistel ja/või proovinud midagi võita raadios või televisioonis

Milline on keskmine summa, mille olete ühel päeval eespool nimetatud mängudes mängimiseks panustanud?

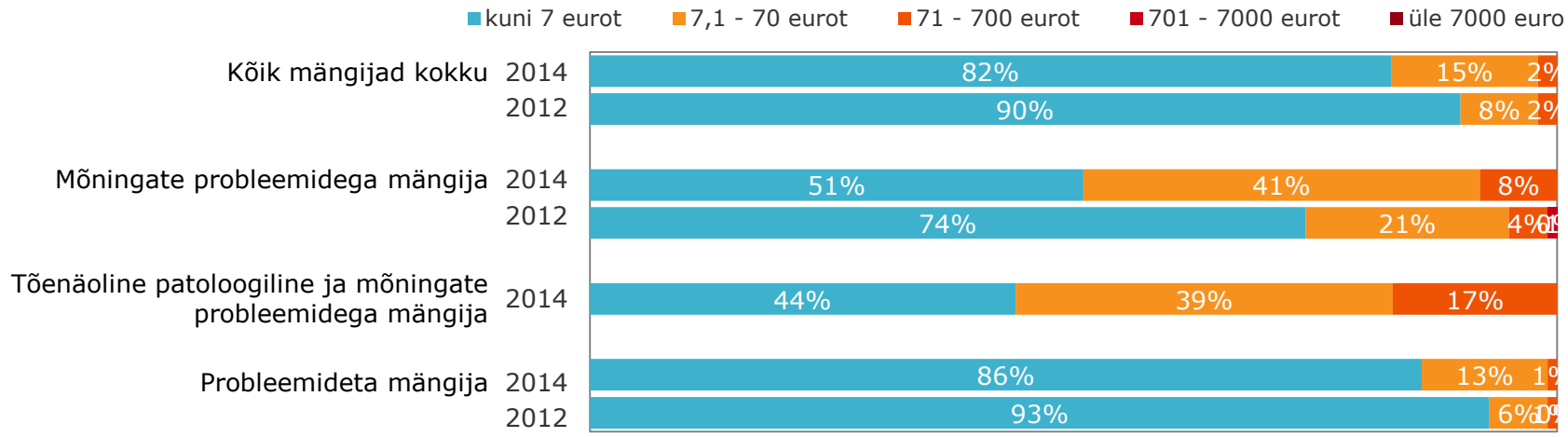

Milline on suurim summa, mille olete ühel päeval võitnud?*

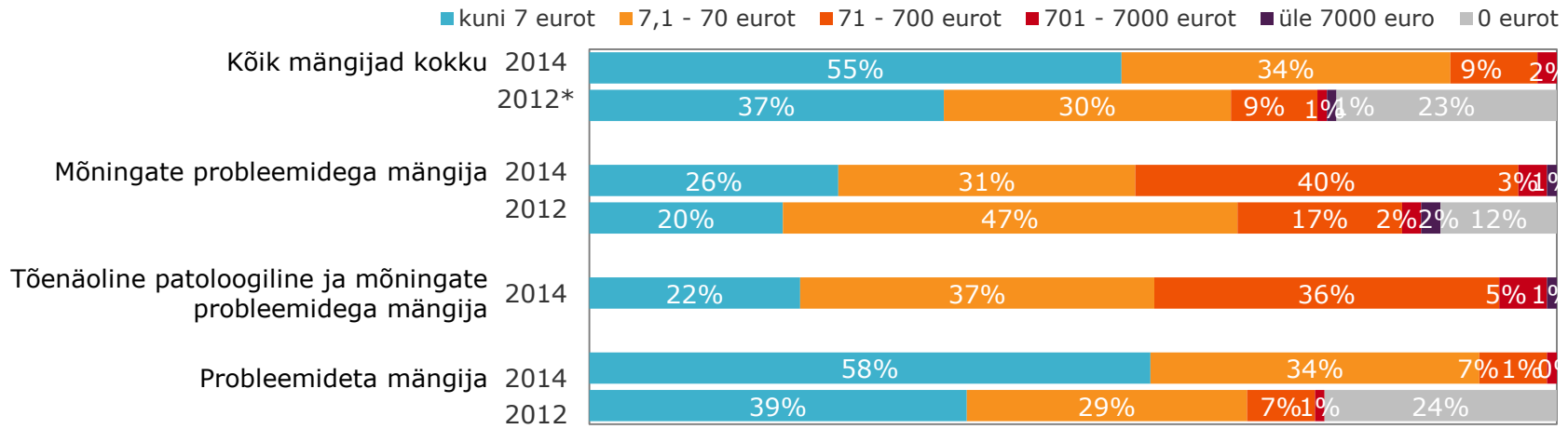

2014. aastal on „kuni 7 eurot" all ka need, kes võitsid 0 eurot. 2012. aastal oli esimeseks vastusevariandiks 1-7 eurot ning 0 eurot oli võimalik märkida eraldi.

Mängimisel raha kaotamine

% viimase 2 aasta jooksul mänginutest v.a. need, kes on osalenud vaid loosimistel ja/või proovinud midagi võita raadios või televisioonis

Milline on suurim summa, mille olete ühel päeval kaotanud?

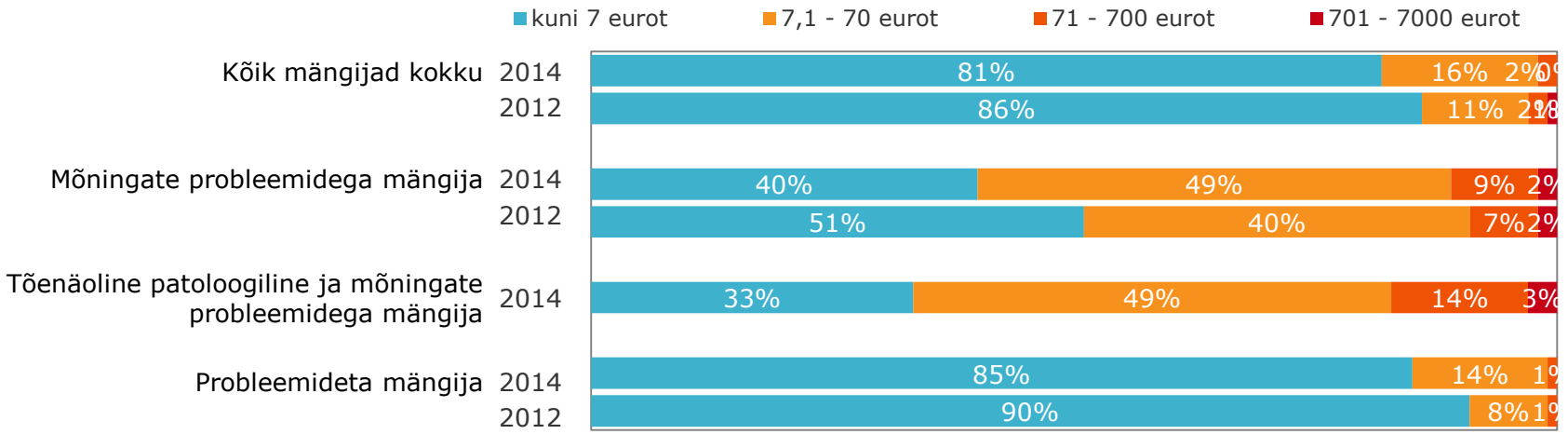

Püüd raha tagasi võita ning kaotamise eitamine

% viimase 2 aasta jooksul mänginutest v.a. need, kes on osalenud vaid loosimistel ja/või proovinud midagi võita raadios või televisioonis

Juhul kui Te olete oma raha mängu pannud ja kaotanud, kui tihti püüate seda järgmistel päevadel tagasi võita?

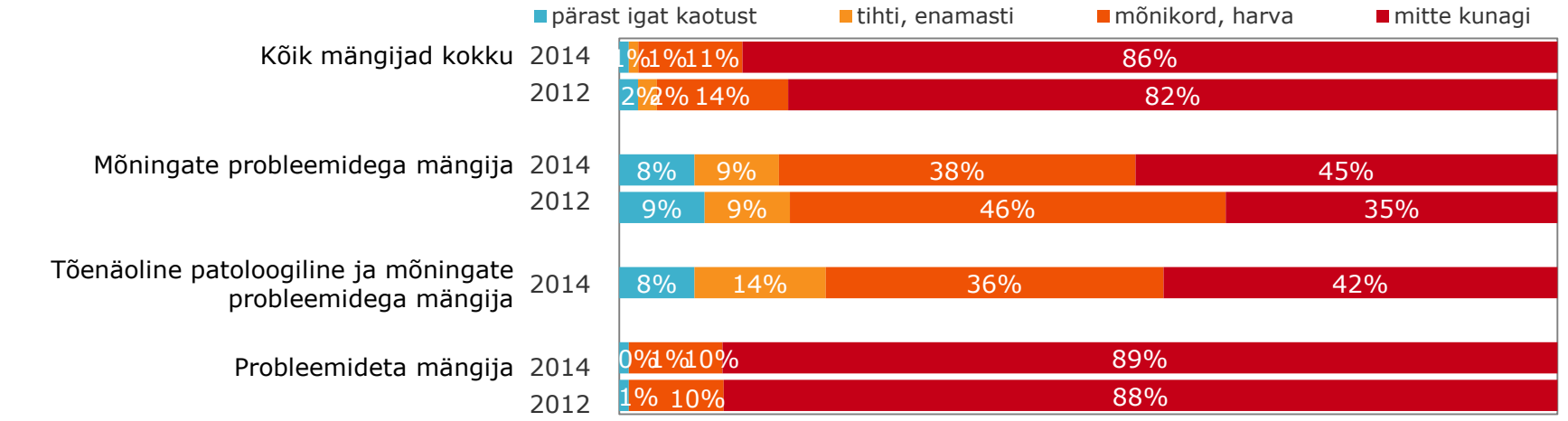

Kas olete kunagi väitnud, et võidate mängides raha, kui tegelikult on olukord vastupidine?

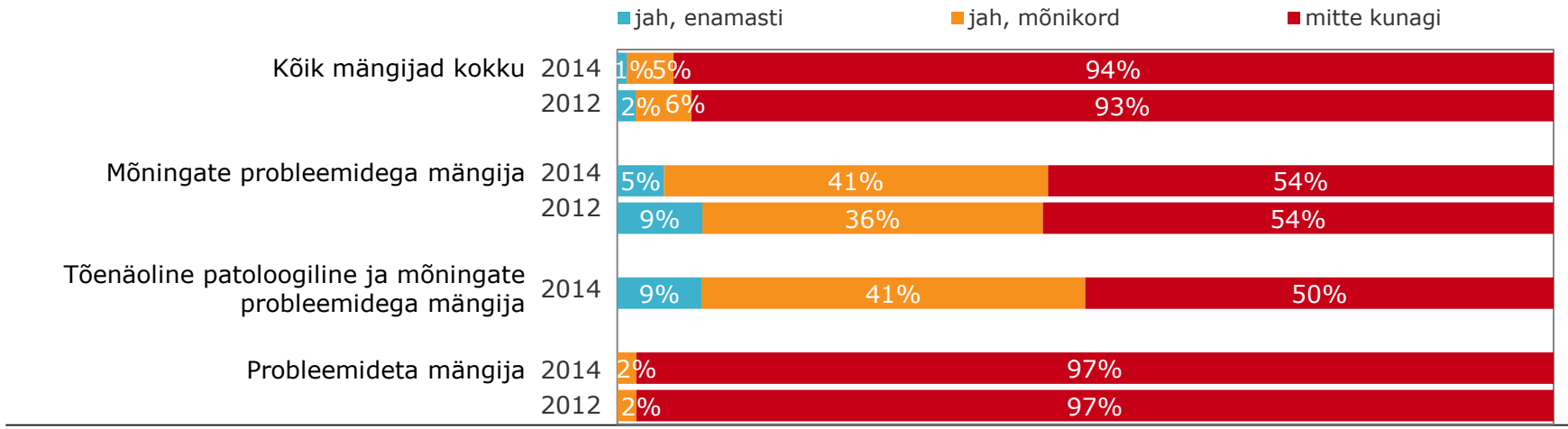

Raha peale mängimisega seotud küsimustele „jah“ vastanud

% viimase 2 aasta jooksul mänginutest v.a. need, kes on osalenud vaid loosimistel ja/või proovinud midagi võita raadios või televisioonis

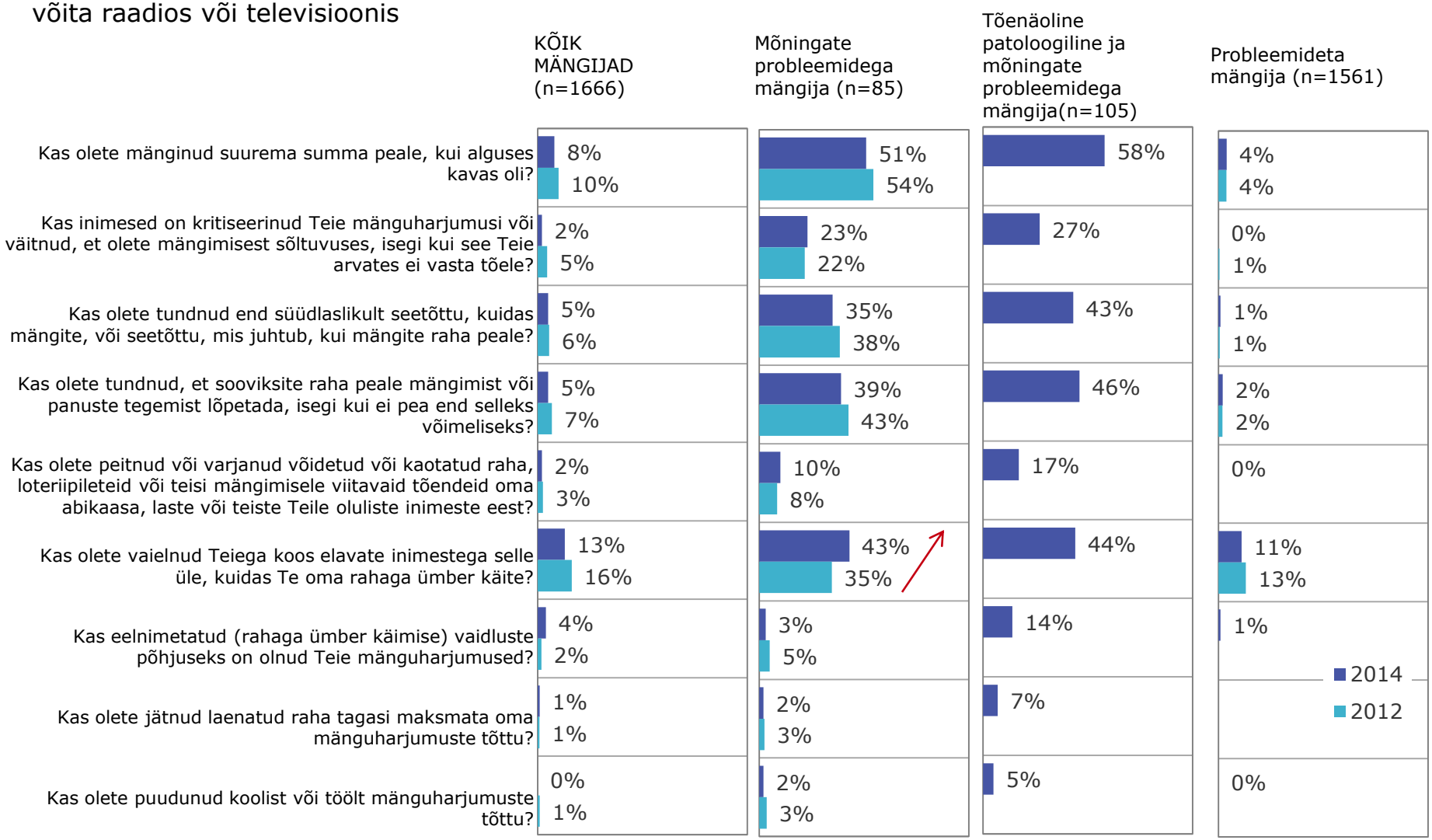

Rahalise auhinna eelistus

% viimase 2 aasta jooksul mänginutest v.a. need, kes on osalenud vaid loosimistel ja/või proovinud midagi võita raadios või televisioonis

Kujutlege, et Te saate valida ühe kolmest rahalisest auhinnast. Millise Te valiksite?

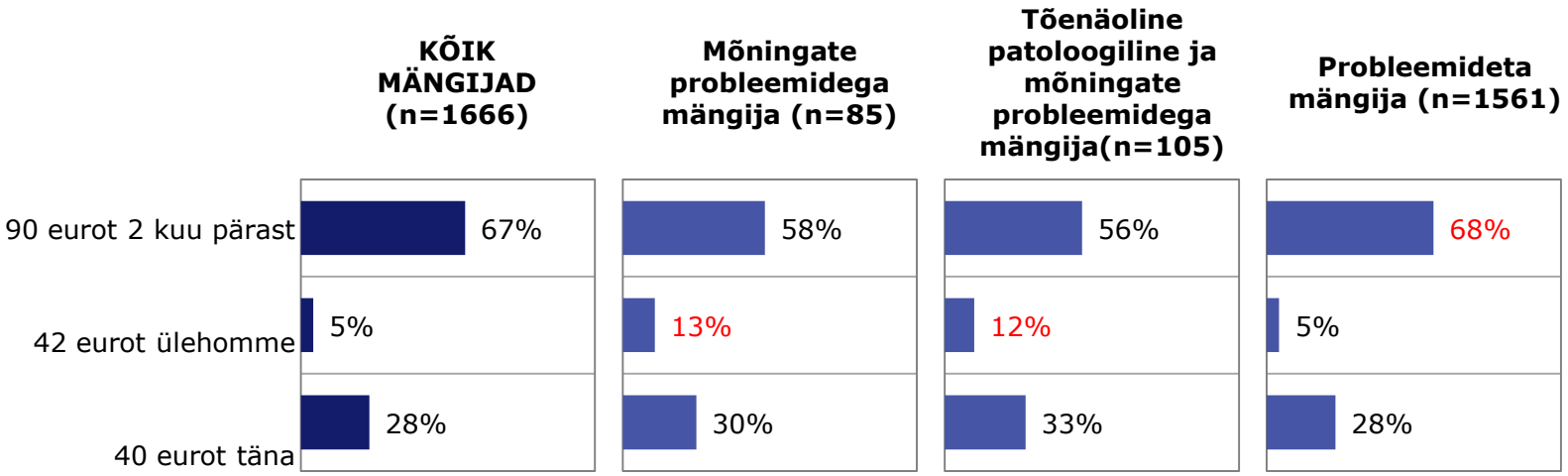

Hasartmängimiseks või -mänguvõla tasumiseks raha laenamine või võtmine, % viimase 2 aasta jooksul mänginutest v.a. need, kes on osalenud vaid loosimistel ja/või proovinud midagi võita raadios või televisioonis

On mängimiseks või oma mänguvõla tasumiseks raha laenanud või võtnud

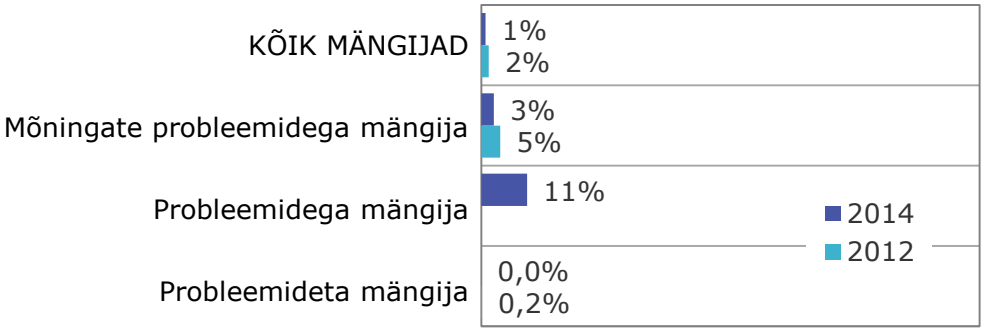

Koht, kust on raha laenatud või võetud, % nendest, kes on raha laenanud/võtnud, n=13*

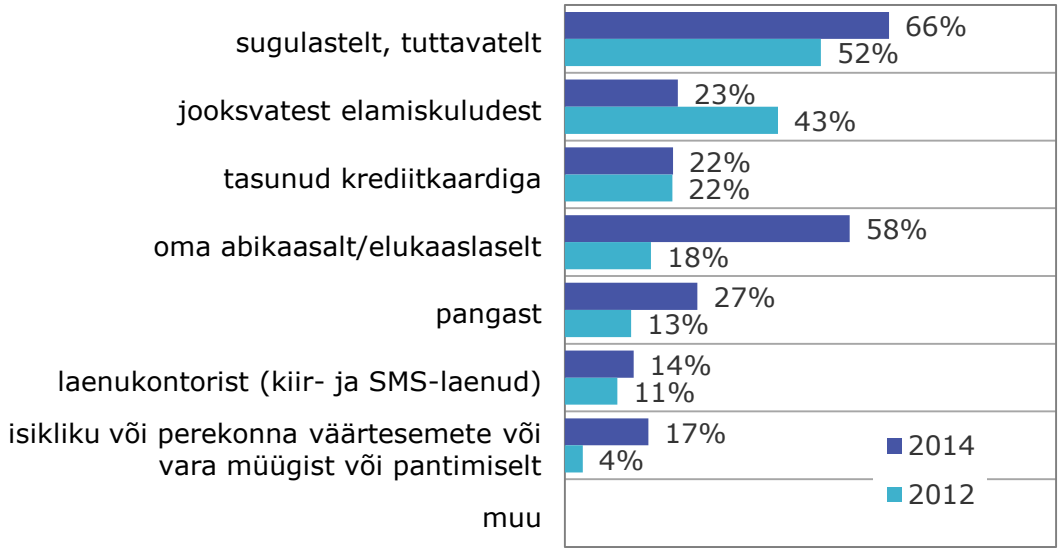

* Väga väike vastajate arv, tulemuse suur variatiivsus

Esmase kasiinokülastuse põhjus

% viimase 2 aasta jooksul väljaspool internetti kasiinos mänginutest

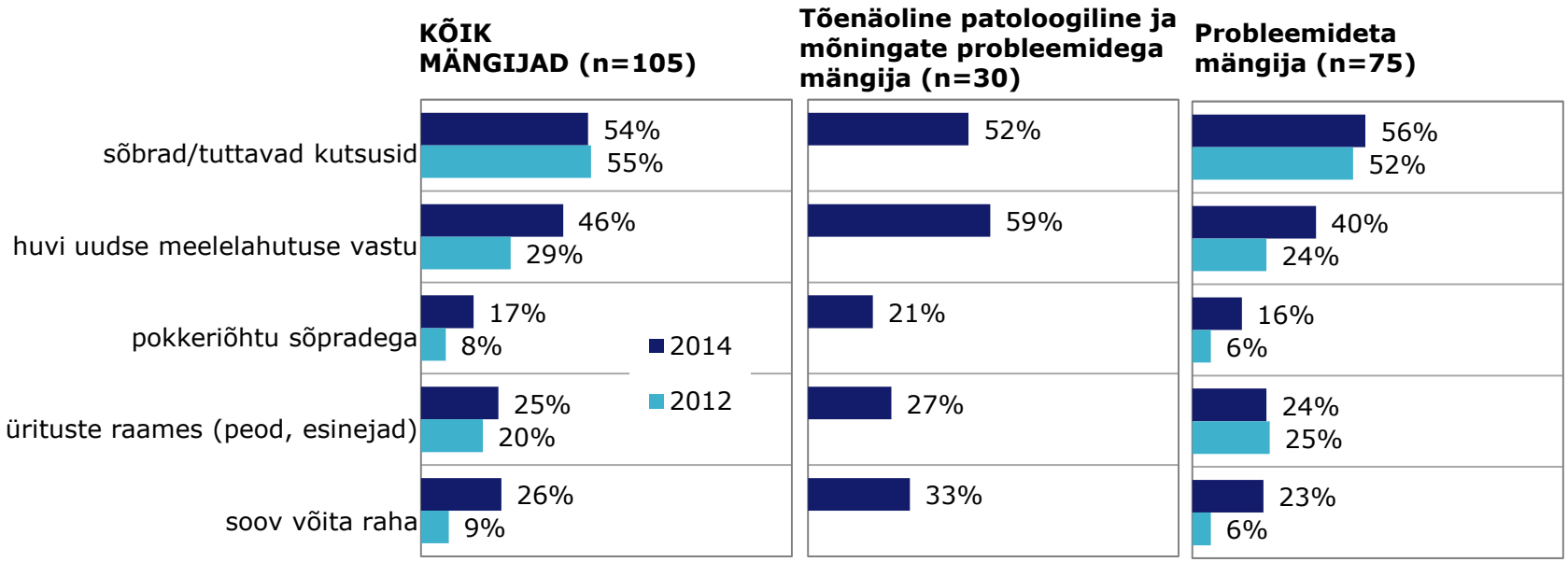

Hasartmängusõltuvuse riskirühma kuulujaid on enam noorte inimeste hulgas

Hasartmänge on viimase 2 aasta jooksul mänginud 50% elanikkonnast. Hasartmängusõltuvuse riskigrupp moodustab Eesti 15-74-aastasest elanikkonnast 4% (ca 39 654 inimest*). Need inimesed tunnistavad, et on seoses hasartmängude mängimisega kogenud erinevaid probleeme (arvutuste aluseks on SOGS metoodika, vt peatükk 6).

- Tõenäoliste patoloogiliste ja mõningate probleemidega mängijate (siin ja edaspidi nimetatud probleemidega mängijad) ehk hasartmängusõltuvuse riskiga mängijate osakaal elanikkonnas on 3,6%, mis on parem tulemus, kui 2012. aastal, mil see oli 5%. Tuleb arvestada, et uuringu viga 3500 küsitletu puhul on +/- 0,72%.
- Kõigi hasartmänge viimase kahe aasta jooksul mänginute (välja arvatud need, kes on osalenud vaid loosimistel või tele-/raadiomängudes) hulgast moodustavad probleemidega mängijad 7%. Positiivse trendina saab välja tuua, et probleemidega mängijate osakaal mängijate hulgas on pidevalt vähenenud: 2010. aastal oli neid 13% ja 2012. aastal 10%. Andmete tõlgendamisel tuleb aga arvestada, et kahe eelmise uuringu puhul on probleemsete mängijate osakaal leitud kõigist üldse kunagi hasartmänge mänginud inimestest, sel korral kahe viimasel aastal mänginute hulgast.
  - Ennekõike on vähenenud tõenäoliselt patoloogiliste mängijate osakaal võrreldes 2012. aastaga (3%-lt 1%-le). Mõningate probleemidega mängijate osakaal ei ole oluliselt muutunud (2012. aastal 7%, 2014. aastal 6%).
- Viimase kahe aasta jooksul mänginute seas leidub probleemidega mängijaid keskmisest enam meeste (11%), 15-19-aastaste (15%), sh keskmisest enam 16-17 (20%), aga ka 18-20-aastaste (16%), muust rahvusest inimeste (13%) ja õpilaste/üliõpilaste (15%) seas.

* ESA andmetel seisuga 01.01.2014 elab Eestis 991 349 inimest vanuses 15-74 a.

Probleemidega mängijad mängivad enam erinevaid hasartmänge

- 28% viimase kahe aasta jooksul mänginutest on kokku puutunud raha peale mängimisega internetis ja 98% väljaspool internetti. Internetimängudega kokkupuutunute osakaal on veidi kasvanud (24%-lt 28%-le).
  - Internetimängude puhul on kõigi mängijate hulgas tervikuna võrreldes 2012. aastaga veidi kasvanud loteriides osalemine (16%-lt 22%-le).
  - Väljaspool internetti mängijad on viimase kahe aasta jooksul võrreldes 2012. aasta uuringuga oluliselt enam ostnud kiirloteriisid (64%-lt 79%-le).
- **Hasartmängusõltuvuse riskirühma kuulujad ehk probleemidega mängijad** (tõenäolised patoloogilised ja mõningate probleemidega mängijad) on võrreldes probleemideta mängijatega internetis keskmisest enam mänginud kõiki mänge, eelistatumad mängud on osalemine loteriides (39%), kihlvedudes või spordiennustustes (28%), pokker (25%) ja kasiinomängud (24%). Väljaspool internetti on probleemidega mängijate hulgas samuti enam erinevate mängudega kokkupuutunuid. Eelistatumad on osalemine loteriides ja kiirloteriides (vastavalt 73% ja 83%), mängimine mänguautomaatidel nii kasiinos (50%) kui väljaspool kasiinot (47%) ning osalemine loosimistel (49%).
- Probleemidega mängijate hulka kuuluvad **mõningate probleemidega mängijad** mängivad samuti enamikke mänge kõigist mängijatest enam.
  - Internetimängude puhul on mõningate probleemidega mängijate hulgas võrreldes 2012. aastaga kasvanud loteriides osalemine (30%-lt 39%-le), kihlvedudes ja spordiennustustes osalemine (11%-lt 24%-le) ja aktsia- ja valuutaturgudel mängimine (4%-lt 13%-le).
  - Väljaspool internetti mänginud mõningate probleemidega mängijate hulgas on võrreldes 2012. aastaga kasvanud kiirloteriides osalemine (71%-lt 82%-le) ja kasiinos mänguautomaatidel mängimine (30%-lt 43%-le).

Probleemidega mängijad mängivad võrreldes kõigi mängijatega oluliselt enam kasiinomänge väljaspool internetti ning pokkerit, kasiinomänge ja ennustamismänge internetis.

- Faktoranalüüsi alusel moodustus neli mängude rühma, mida enam koos mängitakse: loteriid ja loosimised; kasiinomängud väljaspool internetti; pokker, kasiino- ja ennustamismängud internetis ning osavusmängud ja muud mängud internetis ja väljaspool seda. Hasartmängusõltuvuse riskirühma kuulujad ehk probleemidega mängijad on rühmades esindatud järgmistes osakaaludes:
  - 95% loteriide ja loosimiste rühmas,
  - 48% internetipokkeri, kasiino- ja ennustamismängude rühmas ning aktsia- ja valuutaturgudel mängimise rühmas,
  - 36% väljaspool internetti mängitavate kasiinomängude rühmas,
  - 32% internetis mängitavate osavusmängude ning internetis ja väljaspool seda raha peale mängitavate muude mängude rühmas.
- Kuivõrd tõenäoliselt patoloogiliste mängijate arv valimis oli liiga väike, et seda rühma eraldi analüüsida, siis on võrdluseks kõrvale toodud mõningate probleemidega mängijate jagunemine mängude rühmadesse. See jaotus on sarnane probleemsete mängijate omale, vaid kasiinomänge väljaspool internetti mängib see rühm veidi vähem. See viitab sellele, et väike lisanduv hulk tõenäoliselt patoloogilisi mängijaid viib nende mängude osakaalu ülespoole ehk et tõenäoliselt patoloogiliste mängijate hulgas mängitakse kasiinomänge enam.
- Kuigi tulemuste tabelis on kahe rühma kohta esitatud võrdlus ka eelnevate uuringutega, ei ole tulemused rangelt võrreldavad. Esiteks on seekord SOGS skoorid arvutatud viimase kahe aasta jooksul mänginutest, samas kui varem oli aluseks määramata perioodist pärinev mängukogemus. Teiseks on seekord rühmad moodustunud ka mõnevõrra teistsugustel alustel.

Suurimad võidu- ja kaotusesummad ei ole aja jooksul muutunud

- Tervikuna kogevad mängijad seoses raha peale mängimise või panuste tegemisega mõnevõrra vähem probleeme: 2% kõigist viimase kahe aasta jooksul mänginutest oli probleemidesse sattunud võrreldes 3%-ga kõigist kunagi mänginutest 2012. aastal ja 5%-ga 2010. aastal.
  - Mõningate probleemidega mängijatest on seoses raha peale mängimise või panuste tegemisega probleeme kogenud 13% ning nende osakaal ei ole võrreldes 2012. aastaga muutunud (kõigist kunagi mänginud mõningate probleemidega mängijatest oli tollal probleeme kogenud 12%).
  - Probleemidega mängijatest tervikuna (siia juurde on arvestatud ka tõenäoliselt patoloogilised mängijad) tunnistab probleemide esinemist praegu või varem 23%.
- 80% mängijatest, kes kogevad või on kogenud probleeme, ei ole ühtegi abivõimalust kasutanud. Kõige sagedamini räägitakse oma probleemist pereliikmetele, sõpradele, tuttavatele (26%) või lastakse endale kehtestada mängukeeld (20%). Võrreldes 2012. aastaga on suurenenud psühholoogi või psühhiaatri (4%-lt 10%-le) ja võlanõustaja (2%-lt 5%-le) poole pöördujate arv.
- Probleemidega mängijad panustavad võrreldes probleemideta mängijatega hasartmängudesse suuremaid summasid. 39% probleemidega mängijatest panustab ühel mängupäeval 7-70 eurot, samas kui probleemideta mängijatest teeb seda 13%. Samas on viimase kahe aasta jooksul mänginute seas mängupanused veidi kasvanud: kuni 7 eurot panustajate osakaal on langenud 8% (82%-le) ja 7-70 eurot panustajate hulk on kasvanud 8%-lt 15%-le. Selle põhjuseks võib olla, et sel aastal vaadeldakse viimase kahe aasta jooksul mänginuid, varem aga üldse kunagi mänginuid, kelle hulgas oli juhusliku mängukogemusega inimesi tõenäoliselt enam.
- Suurimad päevased võidusummad kahe aasta jooksul oluliselt muutunud ei ole: üle 70 euro päevas on võitnud 11% viimase kahe aasta jooksul mängijatest ja see on sama nagu 2012. aastal kunagi mänginutest. Probleemidega mängijatest on üle 70 euro päevas võitnud 42%, probleemideta mängijatest 8%. Samas kuni 7 eurot on võitnud 55% kõigist kahe aasta jooksul mänginutest, 2012. aastal oli nende osakaal 60%.
- Üle 70 euro päevas on mängides kaotanud 18% probleemidega mängijatest ja 1% probleemideta mängijatest. Tervikuna ei ole mängijate seas üle 70 euro kaotanute hulk võrreldes eelmise uuringuga muutunud.

Probleemidega mängijate kogemused on jäänud samaks

- 14% kõigist mängijatest on püüdnud oma kaotatud raha järgmistel päevadel tagasi võita. Nende osakaal on võrreldes kahe aasta tagusega veidi vähenenud (-4%). Probleemidega mängijatest on seda püüdnud teha 58%, sh. 8% peale igat kaotust. Nende hulka kuuluvatest mõningate probleemidega mängijatest on raha püüdnud tagasi võita 55% ning seda on 10% rohkem kui 2012. aastal.
- 6% kõigist mängijatest on väitnud, et võidab raha kui tegelikult on olukord vastupidine. See näitaja oli sama ka 2012. aastal. Probleemidega mängijatest on seda väitnud 50% (sh mõningate probleemidega mängijatest 46%).
- Probleemidega mängijatest 58% on mänginud suurema summa peale, kui alguses kavas oli, 46% on tundnud, et sooviksid raha peale mängimist või panuste tegemist lõpetada, isegi kui ei pea end selleks võimeliseks, 44% on vaielnud endaga koos elavate inimestega selle üle, kuidas ta oma rahaga ümber käib ning 43% on tundnud ennast oma mänguharjumuste tõttu süüdlaslikult.
- Suuri muutusi hasartmängu riskile viitavate väidetega nõustumises mängijate seas tervikuna pole võrreldes 2012. aastaga aset leidnud. Mõningate probleemidega mängijate seas on mõnevõrra kasvanud nende osakaal, kes on vaielnud oma lähedastega oma raha kasutamise üle (35%-lt 43%-le).
- 11% probleemidega mängijatest (sh. 3% mõningate probleemidega mängijatest), on mängimiseks või oma mänguvõla tasumiseks raha laenanud või võtnud. Peamiselt saadakse raha sugulastelt, tuttavatelt või abikaasalt, elukaaslaselt.
- Kuigi nii probleemidega kui ka probleemideta mängijate hulgas on enim neid, kes kõigi mängijate keskmisega võrreldes eelistaksid suuremat summat raha saada pikema aja pärast, on probleemidega mängijate keskmisest rohkem ka neid, kes tahaksid saada väiksema summa kiiremini kätte: 12% eelistaksid saada 42 eurot ülehomme võrreldes 5%-ga kõigist mängijatest.
- Esmase kasiinokülastuse peamiseks põhjuseks kasiinos mänginute puhul on ligi pooltel juhtudel see, et sõbrad, tuttavad kutsusid. Teiseks põhjuseks on huvi meelelahutuse vastu ja seda põhjust tuuakse võrreldes kahe aasta taguse ajaga oluliselt enam esile (29%-lt 46%-le). Probleemidega mängijate jaoks on nimetatud kasiinokülastuse põhjused võrdväärselt olulised, kuid kolmandik neist läheb kasiinosse sooviga võita raha.

3

Internetis hasartmängude mängimisega seotud kogemused ja eelistused

Veebilehtede või internetikeskkondade arv, kus on viimasel aastal raha peale mängitud

% viimasel 2 aastal internetis mänginutest (22% kõigist viimase 2 aasta jooksul mänginutest)*

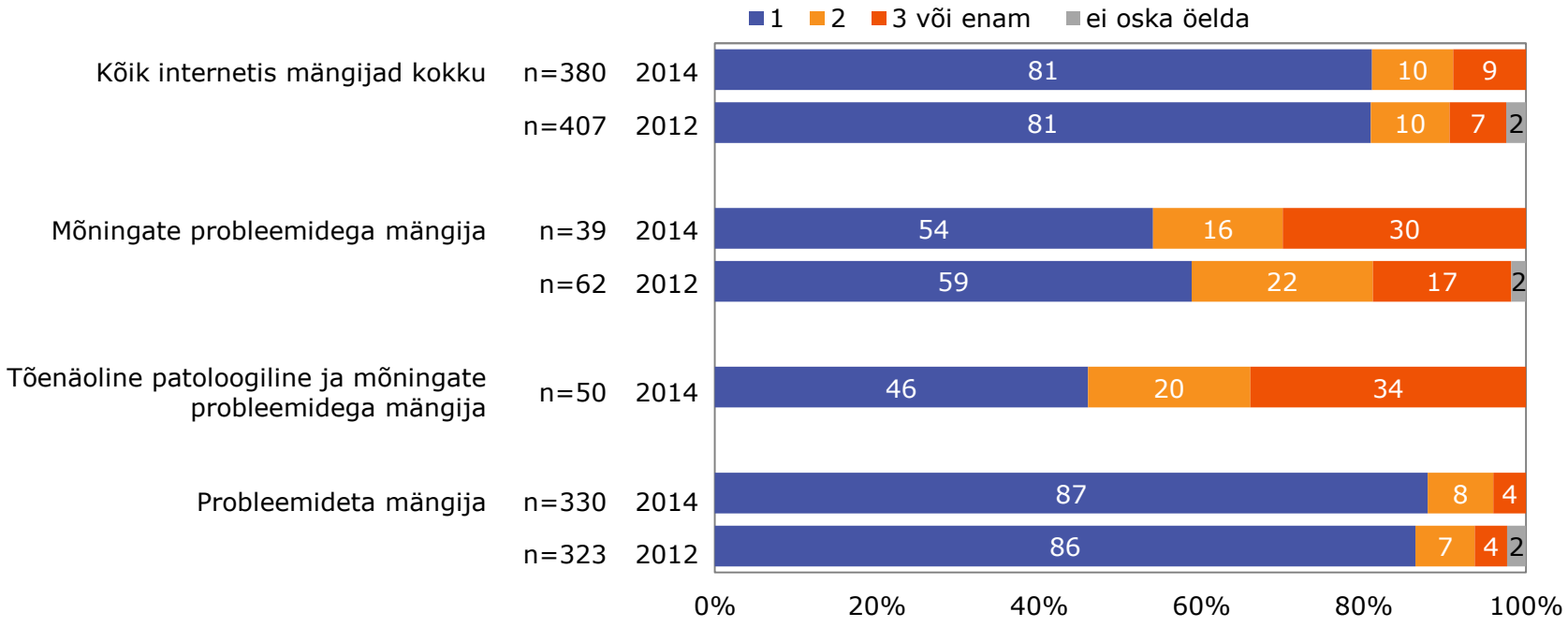

*2012. aasta tulemused on kõigist internetis üldse kunagi mänginutest

Veebilehed, kus on viimase aasta jooksul raha peale mängitud (1)

% viimase 2 aasta jooksul internetis mänginutest

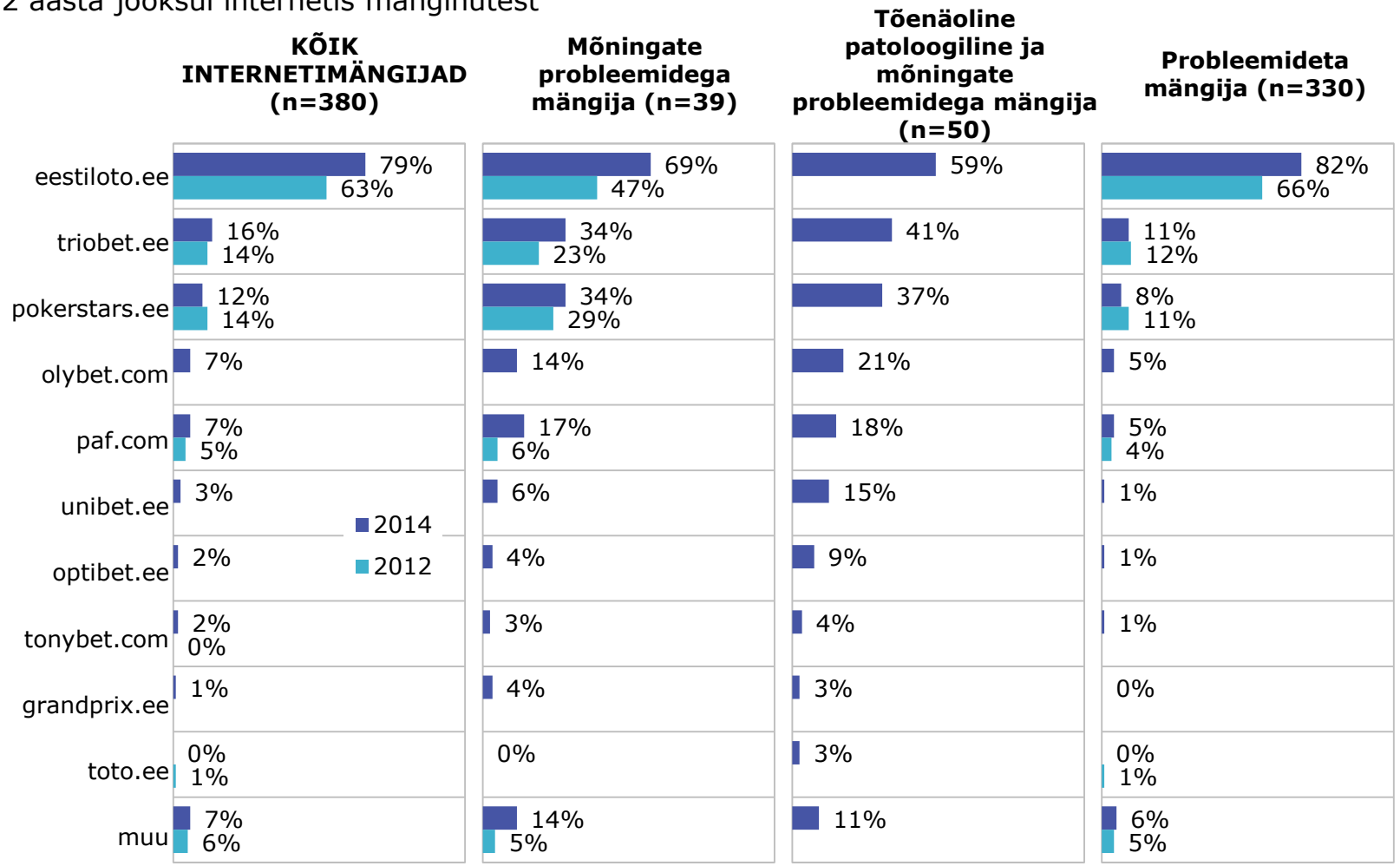

„Muu" all on täpsustatud järgmist: fulltilt, bet365, bwin, bingo, facebook, veikaus.fi, 888poker.com, national lottery uk,

Veebilehed, kus on viimase aasta jooksul raha peale mängitud (2)

% viimase 2 aasta jooksul internetis mänginutest

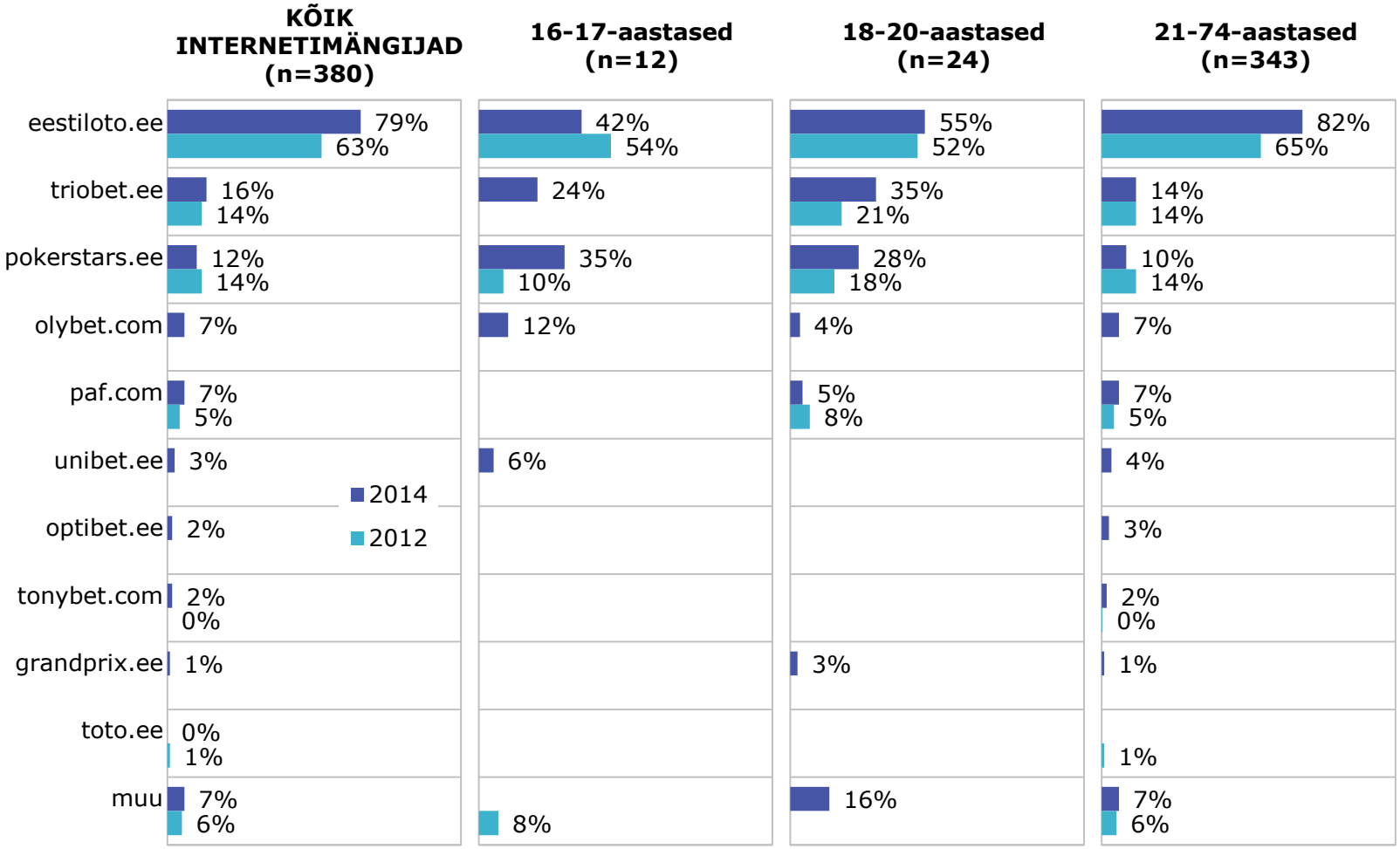

- *Grandprix.ee, paf.com, pokerstars.ee klient peab olema vähemalt 21-aastane.*
- *Triobet.ee klient peab olema vähemalt 18-aastane toto mängimiseks ning 21-aastane pokkeri ja kasiinomängude mängimiseks.*
- *Toto.ee ja tonybet.com klient peab olema vähemalt 18-aastane. Eestiloto.ee klient peab olema vähemalt 16-aastane.*

Suhtumine veebilehele juurdepääsu blokeerimisse

% viimase 2 aasta jooksul internetis mänginutest

Maksu- ja Tolliamet blokeerib juurdepääsu Eestis tegevusluba mitteomavate hasartmängukorraldajate veebilehtedele. Kas olete selle blokeeringu tõttu loobunud mõne kasutajakonto loomisest või kasutamisest?

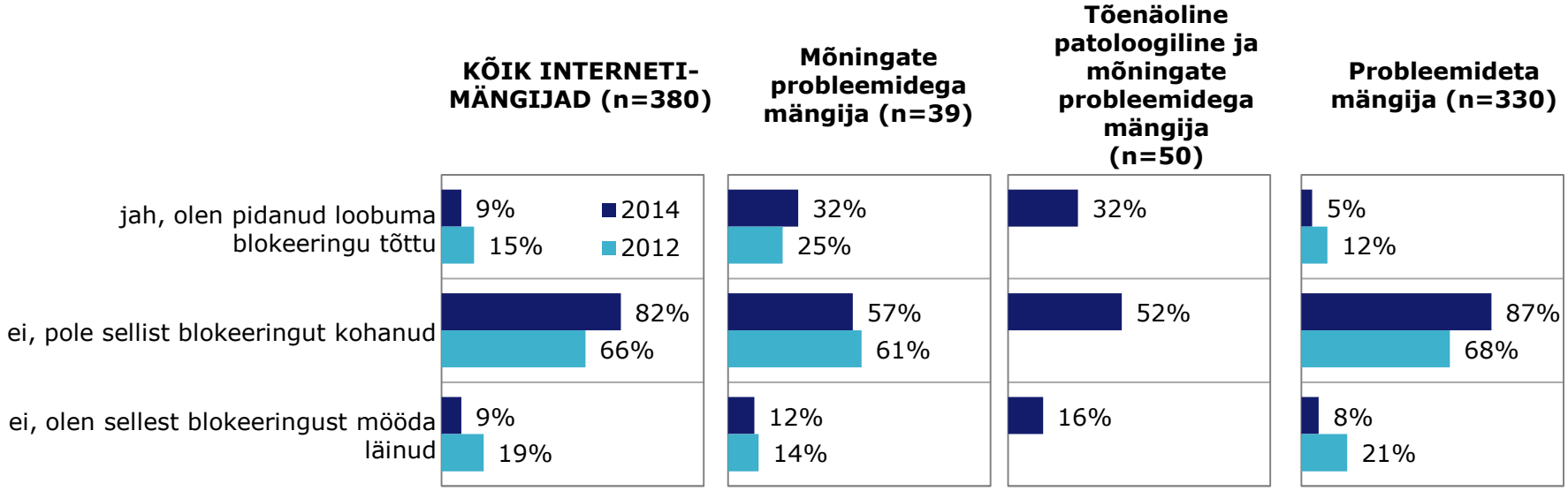

Litsentseerimata keskkonna eelistamise põhjused

% nendest, kes on blokeeringust mööda läinud, n=32

Miks otsustasite eelistada litsentseerimata keskkonda Eestis litsentseeritud kaughasartmängukeskkonnale?

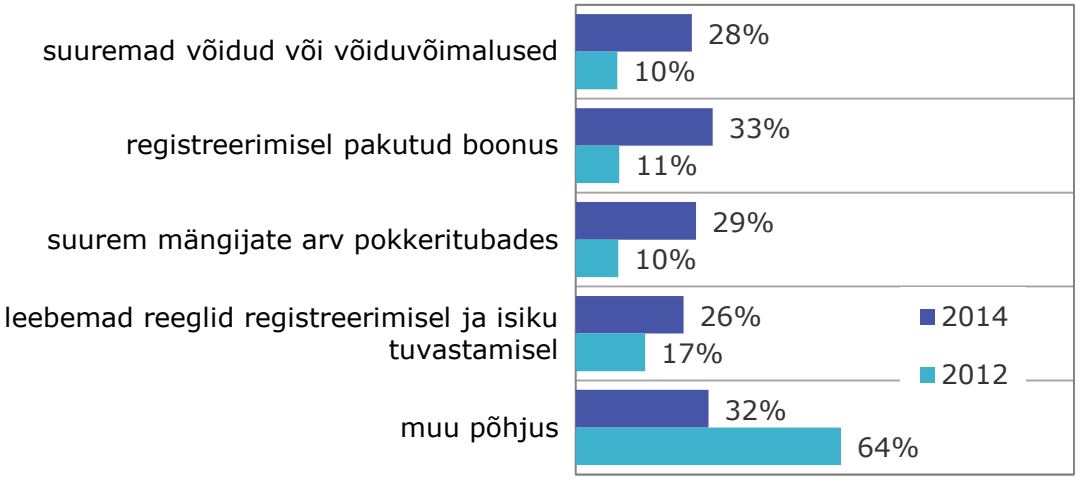

Tegevusluba mitteomavate hasartmängukorraldajate veebilehekülgede blokeeringuid eiratakse vähem kui varem

- 81% viimase kahe aasta jooksul internetis mänginutest on mänginud ühel veebileheküljel või internetikeskkonnas, 10% kahel ning 9% kolmel või enamal. Need näitajad on samad nagu 2012. aastal. Tookordsed näitajad olid küll arvutatud üldse kunagi internetis mänginutest, ent enamik internetis mänginutest ongi seda teinud kahe viimase aasta jooksul.
  - Mõningate probleemidega mängijate seas on mitmes keskkonnas mängijaid enam: 16% on mänginud kahes ja 30% kolmes või enamas keskkonnas. Probleemidega mängijate hulgas (ehk tõenäoliselt patoloogilised ja mõningate probleemidega mängijad kokku) tõuseb enam kui ühel leheküljel mängijate osakaal 54%-ni. Probleemideta mängijatest on viimase kahe aasta jooksul mänginud ühes keskkonnas 87% ning enamatel 12%, mis on 2012. aastaga tulemusega sarnane.
- Enamikke mõõdetud hasartmängude veebilehekülgi on probleemidega mängijad kasutanud enam kui probleemideta mängijad. Erinevus on vaid eestiloto.ee kasutamises, mida on viimase kahe aasta jooksul külastanud 82% probleemideta ja 59% probleemidega mängijatest. Kokku on seda lehekülge viimase kahe aasta jooksul kasutanud 79%, mida on enam kui 2012. aastal (63%). 31% alla 15-20- aastastest noortest on viimasel kahel aastal mänginud veebilehtedel, millel mängimiseks peab olema vähemalt 21-aastane (paf.com, pokestars.ee, grandprix.ee).
- 9% kõigist viimasel kahel aastal internetis mängijatest on läinud mööda blokeeringust, mille Maksu- ja Tolliamet paneb Eestis tegevusluba mitteomavate hasartmängukorraldajate veebilehekülgedele. Nende osakaal on viimase kahe aastaga langenud 10% võrra. Tervikuna on internetimängijate seas võrreldes kahe aasta tagusega enam neid, kes pole sellist blokeerinut kohanud.
  - Probleemidega mängijate hulgas on blokeeringu eirajaid oluliselt enam (16%) ning nende hulgas on ka vähem neid, kes pole blokeeringuga kokku puutunud (52% võrreldes 82% kõigist internetimängijatest).
- Litsentseerimata keskkonna eelistamisel mängivad pea võrdväärset rolli kõik mõõdetud põhjused: registreerimisel pakutud boonus (33%), suurem mängijate arv pokkeritubades (29%), suuremad võidud ja võiduvõimalused (28%) ning leebemad reeglid registreerimisel ja isiku tuvastamisel (26%). Muude põhjustena nimetati paremat graafilist keskkonda ja seda, et mäng lihtsalt meeldis.

4

SMS- ja kiirlaenud

Kokkupuude SMS- ja kiirlaenudega

% kõikidest 15–74 a elanikest, n=3496

Kas Te olete kunagi võtnud kiirlaenu või SMS-laenu?

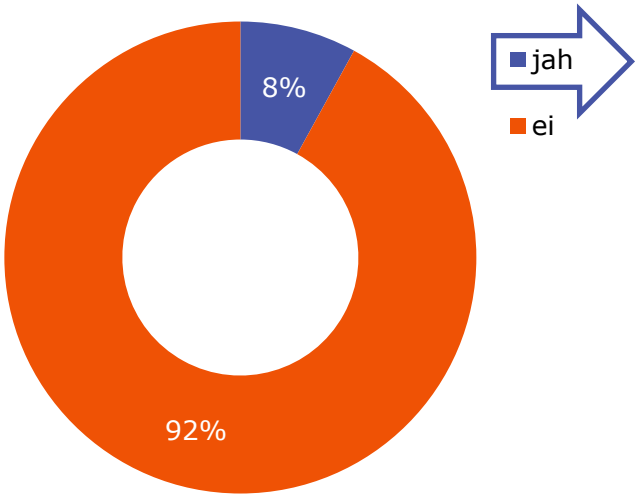

Millal Te viimati võtsite kiirlaenu või SMS-laenu?

(% neist, kes on kiirlaenu võtnud, n=257)

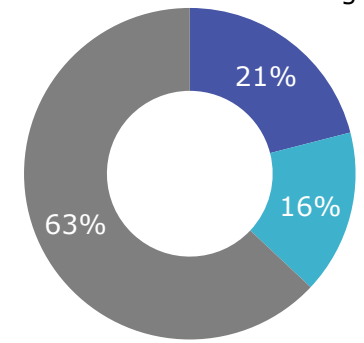

Kas Te olete kunagi jätnud võetud kiir- või SMS-laenu või selle intressid tähtajaks tasumata?

(% neist, kes on kiirlaenu võtnud, n=257)

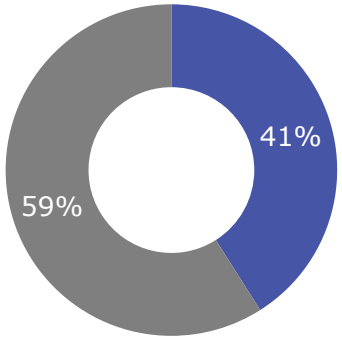

SMS laenu võtnute profiil

% kõikidest 15–74 a elanikest

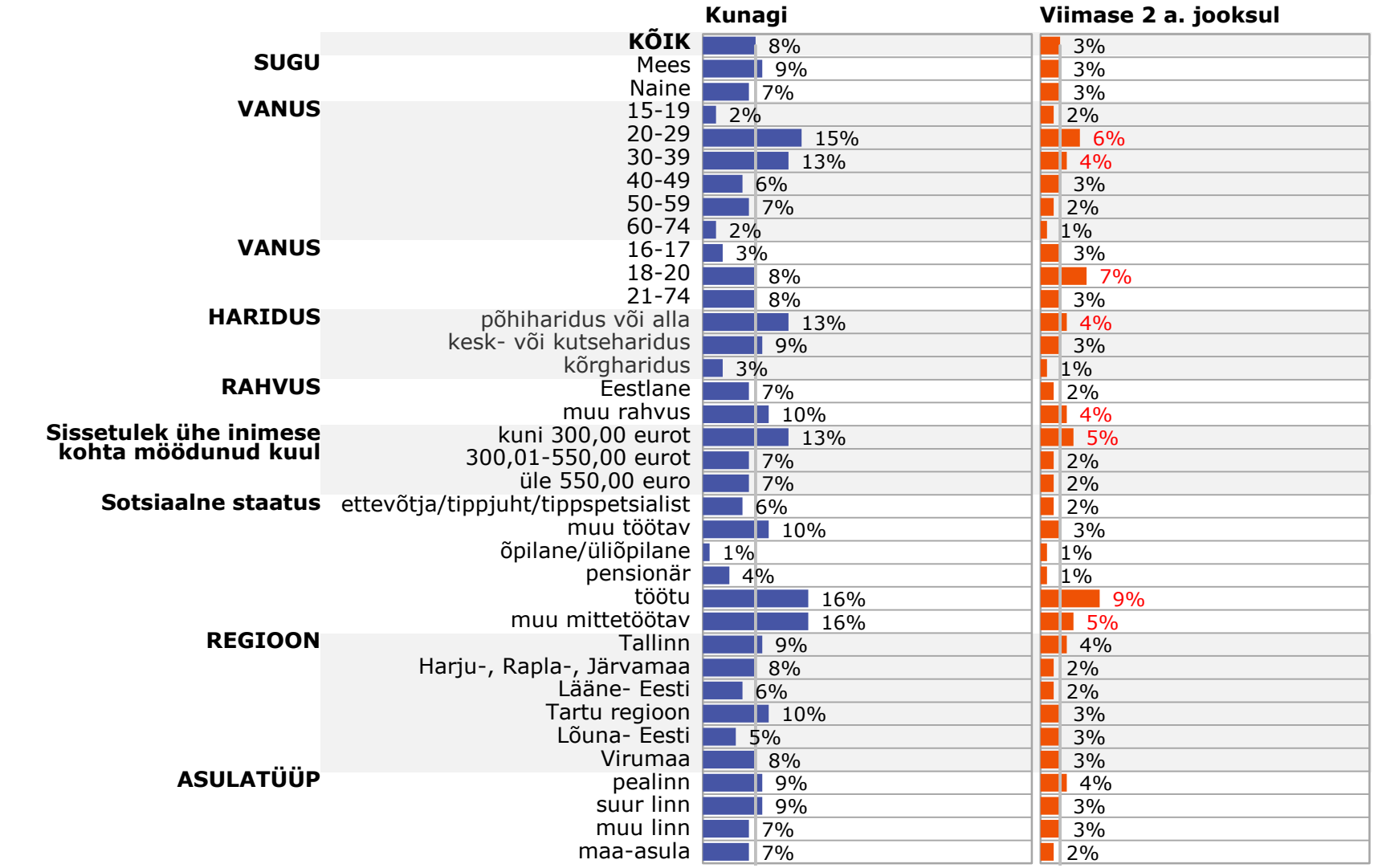

SMS- või kiirlaenude võtmine hasartmängusõltuvuse riskirühmas

% viimase 2 aasta jooksul mänginutest v.a. need, kes on osalenud vaid loosimistel ja/või proovinud midagi võita raadios või televisioonis

Kas Te olete kunagi võtnud kiirlaenu või SMS-laenu?

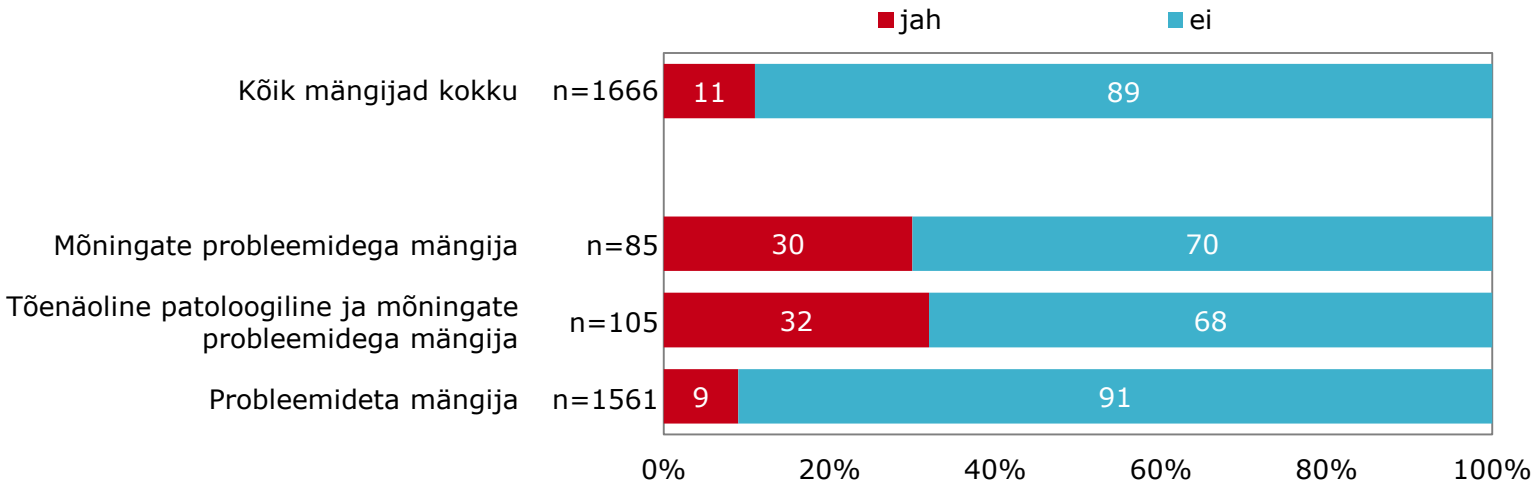

SMS- või kiirlaenude võtmise aeg hasartmängusõltuvuse riskirühmas, % viimase 2 aasta jooksul mänginutest v.a. need, kes on osalenud vaid loosimistel ja/või proovinud midagi võita raadios või televisioonis ja kes on võtnud kiirlaenu või SMS-laenu

Millal Te viimati võtsite kiirlaenu või SMS-laenu?

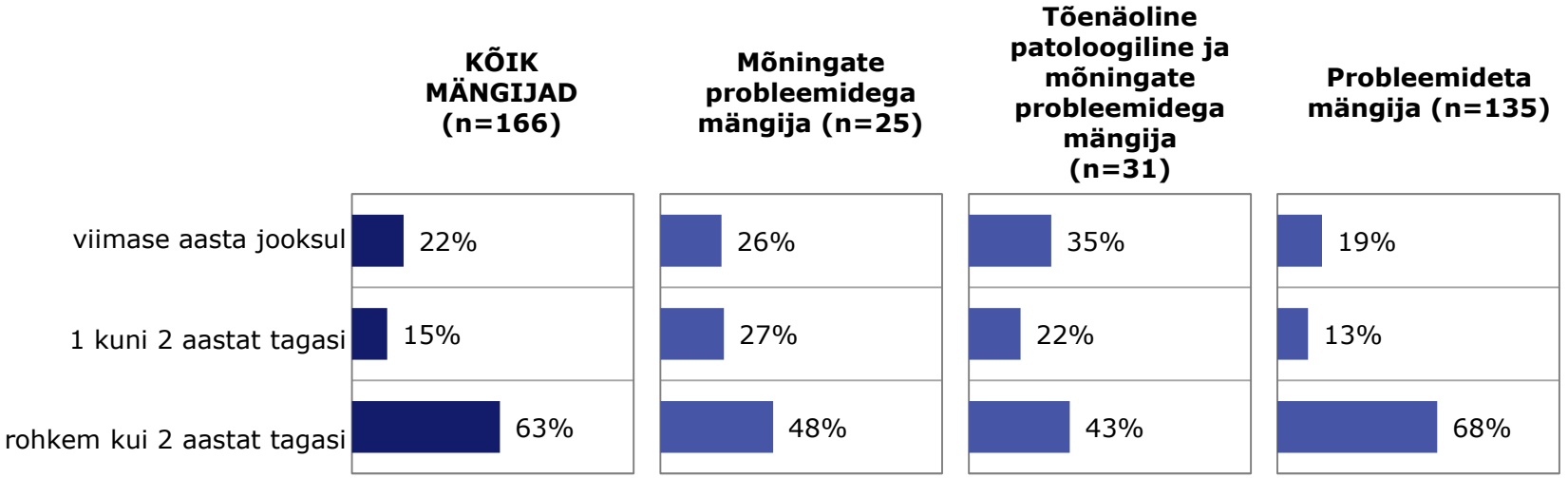

SMS või kiirlaenu tagasimakseraskused hasartmängusõltuvuse riskirühmas, % viimase 2 aasta jooksul mänginutest v.a. need, kes on osalenud vaid loosimistel ja/või proovinud midagi võita raadios või televisioonis ja kes on võtnud kiirlaenu või SMS-laenu

Kas Te olete kunagi jätnud võetud kiir- või SMS-laenu või selle intressid tähtajaks tasumata?

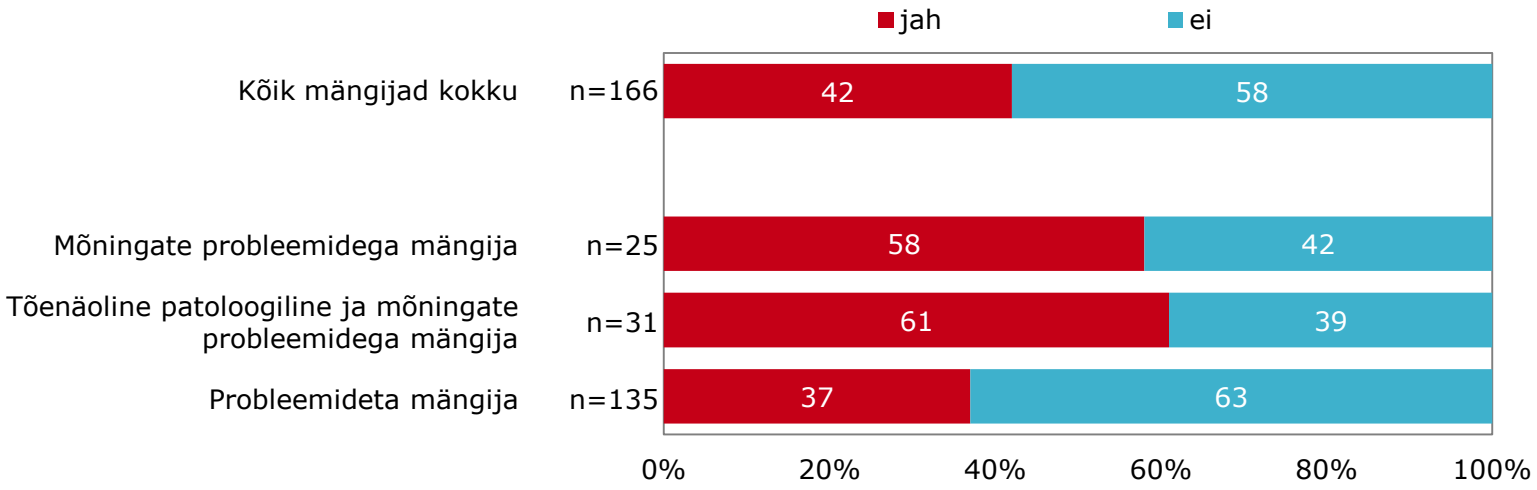

Probleemidega hasartmängude mängijad on sagedamini võtnud kiirlaenu ning sattunud sellega seoses tagasimakseraskustesse

- SMS-laenu või kiirlaenu on kunagi võtnud 8% Eesti 15-74-aastastest elanikest ning laenuvõtjatest 21% tegid seda viimase aasta jooksul, 16% 1-2 aastat tagasi.. Kokku on 37% SMS- või kiirlaenu võtnutest teinud seda viimase kahe aasta jooksul. Kogu Eesti 15-74-aastasest elanikkonnast on viimase aasta jooksul SMS- või kiirlaenu võtnud 2% ja viimase kahe jooksul 3%.
- Viimase kahe aasta jooksul kiir- või SMS-laenu võtnuid on enam 18-20, 20-29 ja 30-39-aastaste, kesk- või kutseharidusega inimeste, muu rahvuse esindajate, madala sissetulekuga inimeste ning töötute või muude mittetöötavate inimeste (kodused, lapsehoolduspuhkusel) seas.
- Viimase kahe aasta jooksul mänginutest on kunagi seda tüüpi laenu võtnud 11% ehk keskmisest veidi enam inimesi. Probleemidega mängijatest on üldse kunagi laenu võtnud 32%. Neist probleemidega mängijatest, kes on laenu võtnud, on 35% teinud seda viimase aasta jooksul (keskmine mängijatest laenuvõtjate seas on 22%).
- SMS– või kiirlaenu võtnutest 41% on jätnud võetud laenu või selle intressid tähtajaks tasumata.
  - Kõigist laenu võtnud mängijatest on tagasimakseraskustes olnud 42% ning probleemiga SMS- või kiirlaenu võtnud mängijatest 61%.

5

KOKKUVÕTE

Kokkuvõtteks (1)

- Hasartmänge on viimase kahe aasta jooksul raha peale mänginud 50% Eesti 15-74-aastastest elanikest. Jätkuvalt on kõige enam osaletud loteriides ja loosimistes väljaspool internetti, millele järgnevad loterii internetis, püüd pääseda mõnda tele- või raadiomängu eesmärgiga midagi võita ning mänguautomaatidel mängimine väljaspool kasiinot.
- Viimase kahe aasta jooksul mänginute osakaalu mõõdeti sel aasta esmakordselt. Üldse kunagi mänginud inimeste osakaal on võrreldav 2010. aasta tasemega (vastavalt 60% sel aastal ja 65% 2010.aastal).
- Sõltumata sellest, kas vaadelda viimase kahe aasta jooksul või üldse kunagi mänginute sotsiaaldemograafilist profiili, on see endiselt sama nagu varasemas uuringus: mängivad noored ja keskealised inimesed, nii ettevõtjad, juhid, tippspetsialistid ja muud palgatöötajad kui ka mittetöötavad inimesed (nii kodused kui ka õpilased/üliõpilased). Ettevõtjad/juhid/tippspetsialistid mängivad enam internetimänge (loteriid, ennustusmängud) ning kasiinos mängulaudadel ja automaatidel. Mittetöötavad inimesed aga osalevad loteriides ja loosimistes. Noored mängivad keskmisest enam hasartmänge internetis.
- Endiselt on märkimisväärne osa noortest mänginud hasartmänge, mida nad seadusest tulenevatest vanusepiirangutest lähtuvalt ei tohiks teha. Näiteks on iga neljas 15-aastane noor mänginud loteriid väljaspool internetti ja vähemalt 6% mänginud kasiinomänge või pokkerit internetis. Nende hulk ei ole kahe aastaga muutunud.
- Hasartmängusõltuvuse riskirühma kuulub 4% Eesti 15-74-aastastest elanikest ning 7% viimase kahe aasta jooksul mänginutest. Probleemidega mängijaid on enam meeste, 15-20-aastaste noorte ja muust rahvusest elanike seas. Riskirühma kuuluvate mängijate osakaal näitab juba kolmandat uuringut langustrendi. Tõenäoliselt patoloogiliste mängijate osakaal on langenud 0,7%-le elanikkonnast ning 1,4%-le mängijatest kes on viimase 2 aasta jooksul mänginud internetis või väljaspool internetti.

Kokkuvõtteks (2)

- Probleemidega mängijad puutuvad enam kokku erinevate hasartmänguliikidega kui probleemideta mängijad. Kõige suuremad on erinevused võrreldes kõigi viimase kahe aasta jooksul mänginutega, mis puudutab kasiinomänge väljaspool internetti (mänguautomaadid, mängulauad), millega kokkupuute omajaid on probleemidega mängijate hulgas kolm korda enam kui kõigi 2 aasta jooksul mängijate seas. Ka erinevate internetimängudega on nende seas kokkupuutunuid üle kahe korra enam kui kõigi mängijate seas.
- Võrreldes 2012. aastaga on mõningate probleemidega mängijate hulgas internetimängude mängimine kasvanud, ennekõike just loterii ja kihlvedude/spordiennustuste arvelt.
- Suurimad päevased võidu- ja kaotusesummad ei ole muutnud ning mängijad kogevad seoses raha peale mängimise või panuste tegemisega üha vähem probleeme: vaid 2% viimase kahe aasta jooksul mänginutest tunnistas seda võrreldes 5%-ga 2010. aastal.
- Probleemidega mängijatel on võrreldes kõigi mängijate ja elanikkonnaga tervikuna enam kogemust SMS- ja kiirlaenude võtmisega: seda tüüpi laenu on üldse kunagi võtnud 8% elanikest, 11% kõigist mängijatest ning sealhulgas 32% probleemidega mängijatest. 41% laenu võtnud elanikest on kogenud tagasimakseraskusi, probleemidega mängijatest on seda kogenud 61%.

6

Uuringu metoodika

Valimi moodustamine

- Uuringu üldkogumi moodustavad Eesti Vabariigi alalised elanikud vanuses 15–74 aastat (ESA 01.01.2014 andmetel 991 349 inimest). Valimi moodustamisel kasutati üldkogumi proportsionaalset mudelit.

- Vastajate leidmiseks kasutati kihistatud kaheastmelist valikut. Esmalt jagati üldkogum elukoha järgi territoriaalselt 6 kihiks. Valimi suurus igas kihis vastas proportsionaalselt üldkogumi jaotusele. Seejärel teostati igas kihis kaheastmeline valik. Esmased valikuühikud olid asulad (linnad, alevid, alevikud, külad). Valimipunktid asulas leiti juhuvalikuga asula suurusele (elanike arvule) proportsionaalse tõenäosusega. Valiku baasiks oli riiklik rahvastikuregister. Igas esmases valikuühikus valiti seejärel teisesed valikuühikud – inimesed.

- Küsitletavate leidmiseks valimipunktis kasutati lähteaadressi meetodit ja nn noorte meeste–noorte naiste reeglit. Lähteaadressi meetod on reeglite kogum esimesest aadressist teatud sammuga edasiliikumiseks ja marsruudi, majade, korterite, leibkondade valikuks. Noorte meeste–noorte naiste reegel tähendab, et leibkonnani jõudes küsitletakse 15–74-aastastest kodus olevatest meestest kõige nooremat. Kui selles vanuses mehi antud aadressil ei ela või ei ole hetkel kodus, küsitleme kõige nooremat kodus olevatest 15–74-aastastest naistest.

- Moodustunud valimi suurus oli kokku 3496 inimest, kes esindavad vastavaealist Eesti elanikkonda.

- Uuringutulemuste esinduslikkuse tagamiseks on valimi soo, vanuse, rahvuse ja elukoha lõikes võrreldud vastavate statistiliste näitajatega üldkogumi kohta ning valim on kaalutud üldkogumile vastavaks.

Andmekogumine

- Küsitlus viidi läbi arvuti teel juhitud näost näkku intervjuude meetodil (CAPI – *Computer Assisted Personal Interviewing*), kus vastamine leiab aset intervjueeritava kodus. Antud uuringu küsimused olid kaasatud AS Emori regulaarsesse CAPI-omnibussi, mida korraldatakse kaks korda kuus ning kuhu on erinevatel klientidel võimalik oma küsimusi lisada. Ühe CAPI-omnibussi raames küsitletakse 550 inimest vanuses 15 aastat ja enam.

- Uuringu küsimused olid kaasatud seitsmesse järjestikusesse omnibussi ning andmekogumine leidis aset perioodil 21.05–17.09.2014. CAPI-intervjuu puhul on küsimused sülearvuti ekraanil ja vastused sisestab intervjueerija kohe arvutisse.

- Uuringu ankeedi koostas tellija ning see sisaldas 47 küsimust. Ankeet programmeeriti elektroonsesse vormi, kasutades vajalikke filtreid, ülehüppeid, roteerimisi jmt.

- Analoogset küsitlust on teostatud ka 2004., 2006. ja 2010. ja 2012. aastal.

Vastajate profiil, n=3496

Näitaja		n	%
SUGU	mees	1 478	48
	naine	2 018	52
VANUS	15-19	202	7
	20-29	510	17
	30-39	581	19
	40-49	558	18
	50-59	797	20
	60-74	848	19
RAHVUS	Eestlane	2 529	68
	muu rahvus	967	32
HARIDUS	põhiharidus või alla	571	18
	kesk- või kutseharidus	2 041	58
	kõrgharidus	884	24
SOTSIAALNE STAATUS	ettevõtja, tippjuht, tippspetsialist	638	18
	muu töötav	1 324	40
	õpilane, üliõpilane	264	9
	pensionär	827	19
	töötu	144	4
	muu mittetöötav (lapsehoolduspuhkus, kodune)	299	9

Näitaja		n	%
NETOSISSETULEK PERELIIKME KOHTA EELMISEL KUUL	kuni 300 €	743	22
	300,01-550 €	1 103	29
	üle 550 €	806	24
REGIOONID	Tallinn	1 113	32
	Harju-, Rapla- ja Järvamaa	597	17
	Lääne-Eesti (Lääne-, Pärnu-, Hiiu- ja Saaremaa)	379	11
	Tartu regioon (Tartu- ja Jõgevamaa)	468	14
	Lõuna-Eesti (Põlva-, Valga-, Viljandi- ja Võrumaa)	347	10
	Virumaa (Ida- ja Lääne-Virumaa)	592	16
ASULATÜÜP	pealinn	1 113	32
	suur linn (Tartu, Pärnu, Narva, Kohtla-Järve)	663	18
	muud linnad	636	19
	maa-asulad	1 084	31

SOGS-i metoodika mängusõltuvuse taseme arvutamiseks (1)

- ***South Oaks Gambling Screen*** (SOGS; Lesieur & Blume, 1987, Laansoo, 2005*) on sõeltest, mis mõõdab üldist hasartmängimisega seotud käitumist ning eristab hasartmängimisest tingitud probleemidega mängijaid probleemideta mängijatest. Küsimused hõlmavad patoloogilise hasartmängimise markereid, nagu kaotuste tagasivõitmine, mängimine plaanitust kauem, hasartmängimisega kaasnev süütunne, teiste negatiivsed reaktsioonid seoses indiviidi mängimisega, võitmise väitmine tegelike kaotuste asemel, raha laenamine mängimiseks jne.

- Vastajad jaotatakse rühmadesse vastavalt mänguharjumustele ja seeläbi küsimuste eest kogutud punktisummadele. Võimalik punktide arv on 0 kuni 20. Hasartmängusõltuvuse riskirühma moodustavad probleemidega mängijad, kes omakorda jagunevad kaheks lähtuvalt probleemi tõsidusest: (1) 5 või enam punkti viitab tõenäolisele patoloogilisele mängijale; (2) 2–4 punkti viitab mõningate probleemidega mängijale, kellel probleemide süvenemine võib viia patoloogia väljakujunemisele.
  - 0–1 punkti*: probleemideta mängija;
  - 2–4 punkti: mõningate probleemidega mängija;
  - 5 ja enam punkti: tõenäoline patoloogiline mängija.

** Lesieur, H. R., & Blume, S.B. (1987). The South Oaks Gambling Screen (The SOGS): A new instrument for the identification of pathological gamblers. American Journal of Psychiatry, 144, 1184-1188.*
Laansoo, S. (2005). Patoloogiline hasartmängimine: ulatus Eestis ning seosed käitumuslike ja isiksuslike riskifaktoritega. Magistritöö. Tallinna Ülikool.

SOGS-i metoodika mängusõltuvuse taseme arvutamiseks (2)

Skoorimise aluseks olevad küsimused:

- Küsimus „Juhul kui Te olete oma raha mängu pannud ja kaotanud, kui tihti püüate seda järgmistel päevadel tagasi võita?", vastused 1 või 2 („pärast iga kaotust", „tihti, enamasti") – 1 punkt.
- Küsimus „Kas olete kunagi väitnud, et võidate mängides raha, kuid tegelikult on olukord vastupidine?", vastused 1 või 2 („jah, enamasti", „jah, mõnikord") – 1 punkt.
- Küsimus „Kas Teie arvates on Teil praegu või on varem olnud probleeme raha peale mängimise või panuste tegemisega?", vastused 1 või 2 („jah, on probleeme", „jah, varem oli probleeme, kuid enam mitte") – 1 punkt.
- Järgmiste küsimuste puhul iga „jah" vastus 1 punkt:
  - Kas olete mänginud suurema summa peale, kui alguses kavas oli?
  - Kas inimesed on kritiseerinud Teie mänguharjumusi või väitnud, et olete mängimisest sõltuvuses, isegi kui see Teie arvates ei vasta tõele?
  - Kas olete tundnud end süüdlaslikult seetõttu, kuidas mängite, või seetõttu, mis juhtub, kui mängite raha peale?
  - Kas olete tundnud, et sooviksite raha peale mängimist või panuste tegemist lõpetada, isegi kui ei pea end selleks võimeliseks?
  - Kas olete peitnud või varjanud võidetud või kaotatud raha, loteriipileteid või teisi mängimisele viitavaid tõendeid oma abikaasa, laste või teiste Teile oluliste inimeste eest?
  - Kas olete vaielnud Teiega koos elavate inimestega selle üle, kuidas Te oma rahaga ümber käite?
  - Kas eelnimetatud (rahaga ümber käimise) vaidluste põhjuseks on olnud Teie mänguharjumused?
  - Kas olete jätnud laenatud raha tagasi maksmata oma mänguharjumuste tõttu?
  - Kas olete puudunud koolist või töölt mänguharjumuste tõttu?
- Küsimuse „Kellelt (kust) olete mängimiseks või oma mänguvõla tasumiseks raha laenanud või võtnud?" iga märgitud vastus järgmistest võimalustest – 1 punkt: jooksvatest elamiskuludest; oma abikaasalt/elukaaslaselt; sugulastelt, tuttavatelt; pangast; tasunud krediitkaardiga; laenukontorist (kiir- ja SMS-laenud); aktsiate või võlakirjade müügist vms; isikliku või perekonna väärtesemete või vara müügist või pantimiselt; muu variant.

Tulemuste usalduspiirid

Tulemuste interpreteerimisel tuleb arvestada valimi vea piiridega. Tabelis on esitatud vea piirid 95% tõenäosusega erinevate valimi või alarühmade suuruste korral. Näiteks 3500 vastaja puhul ei ületa hinnangute maksimaalne, juhuvaliku protseduurist tulenev võimalik viga ±1,65% ning 1500 vastaja puhul ±2,53%.

Valimi suurus	Vastusevarianti valinute osakaal											
	50%	45%	40%	35%	30%	25%	20%	15%	10%	5%	3%	2%
	50%	55%	60%	65%	70%	75%	80%	85%	90%	95%	97%	98%
25	20,60%	20,50%	20,18%	19,65%	18,88%	17,84%	16,48%	14,71%	12,36%	8,98%	7,03%	5,77%
40	15,97%	15,89%	15,65%	15,23%	14,64%	13,83%	12,78%	11,40%	9,58%	6,96%	5,45%	4,47%
60	12,91%	12,84%	12,65%	12,31%	11,83%	11,18%	10,33%	9,22%	7,75%	5,63%	4,40%	3,61%
100	10,00%	9,95%	9,80%	9,54%	9,16%	8,66%	8,00%	7,14%	6,00%	4,36%	3,41%	2,80%
120	9,04%	8,99%	8,85%	8,62%	8,28%	7,83%	7,23%	6,45%	5,42%	3,94%	3,08%	2,53%
150	8,00%	7,96%	7,84%	7,63%	7,33%	6,93%	6,40%	5,71%	4,80%	3,49%	2,73%	2,24%
200	6,93%	6,89%	6,79%	6,61%	6,35%	6,00%	5,54%	4,95%	4,16%	3,02%	2,36%	1,94%
250	6,20%	6,17%	6,07%	5,91%	5,68%	5,37%	4,96%	4,43%	3,72%	2,70%	2,11%	1,74%
300	5,66%	5,63%	5,54%	5,40%	5,18%	4,90%	4,53%	4,04%	3,39%	2,47%	1,93%	1,58%
400	4,90%	4,87%	4,80%	4,67%	4,49%	4,24%	3,92%	3,50%	2,94%	2,14%	1,67%	1,37%
500	4,38%	4,36%	4,29%	4,18%	4,02%	3,79%	3,51%	3,13%	2,63%	1,91%	1,49%	1,23%
600	4,00%	3,98%	3,92%	3,82%	3,67%	3,46%	3,20%	2,86%	2,40%	1,74%	1,36%	1,12%
700	3,70%	3,68%	3,63%	3,53%	3,39%	3,21%	2,96%	2,64%	2,22%	1,61%	1,26%	1,04%
800	3,46%	3,45%	3,39%	3,30%	3,17%	3,00%	2,77%	2,47%	2,08%	1,51%	1,18%	0,97%
900	3,27%	3,25%	3,20%	3,11%	2,99%	2,83%	2,61%	2,33%	1,96%	1,42%	1,11%	0,91%
1 000	3,10%	3,08%	3,03%	2,95%	2,84%	2,68%	2,48%	2,21%	1,86%	1,35%	1,06%	0,87%
1 500	2,53%	2,52%	2,48%	2,41%	2,32%	2,19%	2,02%	1,81%	1,52%	1,10%	0,86%	0,71%
2 000	2,19%	2,18%	2,15%	2,09%	2,01%	1,90%	1,75%	1,56%	1,31%	0,95%	0,75%	0,61%
2 500	1,96%	1,95%	1,92%	1,87%	1,79%	1,70%	1,57%	1,40%	1,17%	0,85%	0,67%	0,55%
3 000	1,79%	1,78%	1,75%	1,70%	1,64%	1,55%	1,43%	1,28%	1,07%	0,78%	0,61%	0,50%
3 500	1,65%	1,65%	1,62%	1,58%	1,52%	1,43%	1,32%	1,18%	0,99%	0,72%	0,56%	0,46%
4 000	1,55%	1,54%	1,52%	1,48%	1,42%	1,34%	1,24%	1,10%	0,93%	0,67%	0,53%	0,43%

Projekti meeskond

TNS Emor

Tellijapoolne kontaktisik, aruande koostaja:	Pille-Riin Kaare
Projekti juhtimine, aruande koostamine:	Jaanika Hämmal
Valimi koostamine:	Katre Seema
Ankeedi programmeerimine:	Mare Lepik
Küsitlustöö koordineerimine:	Kaja Ruuben
Andmetöötlus:	Aivar Felding
Graafilised tööd:	Maire Nõmmik

Kontaktinfo

Jaanika Hämmal
TNS Emor, uuringuekspert
Telefon: 626 8531
E-mail: jaanika.hammal@emor.ee

TNS Emor
Telefon: 626 8500
Faks: 626 8501
E-mail: emor@emor.ee
Aadress: A. H. Tammsaare tee 47, 11316 Tallinn